

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΕΤΟΣ 3^{ΟΝ}-ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1957 - ΤΕΥΧΟΣ 14

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ"

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
ΜΕΛΗ : Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
"Ο Πρόεδρος "ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ,, "Αθηνών
» » "ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ,, »
» » "ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ,, »

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ (Προσωρινή) : Ἀλληλογραφία
Ἐμβάσματα : Κ. ΜΟΥΡΑΝ - ὁδὸς ΦΩΚΙΟΝΟΣ ΝΕΓΡΗ 32 - ΑΘΗΝΑΙ
Συνεργασίαι :

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60 — ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3 — ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 10

Προχωροῦμεν—'Υπὸ τῆς Συντάξεως.	Σελίς	1
Συλλογικαὶ ἀνακοινώσεις	»	3
12 Φεβρουαρίου 1945—'Υπὸ Παύλου Σακελλαρίδη	»	6
Κρίσεις καὶ Σχόλια	»	
'Ο Νομάρχης Δωδεκανήσου κ. Γ. ΡΕΜΠΑΚΟΣ διὰ τὰ προβλήματα τῆς Νισύρου	»	12
'Απὸ τὰ Παιδικὰ μου—'Υπὸ «'Ενὸς Νισυρίου» . .	»	14
Τὸ Γυμνασιακὸν παράρτημα καὶ ἡ ἐκπαίδευ- σις ἐν Νισύρῳ—'Υπὸ Κ. Μούρα	»	15
'Απ' ὅτι θυμᾶμαι—'Υπὸ Ν. Σκελλαρίδη	»	22
Ἱστορικὰ ἔγγραφα Νισύρου.—Δημοσίευσις 'Επι- μέλεια Κ. Σακελλαρίδη	»	23
'Ἡ Καράβα (ποίημα)—'Υπὸ «Παλῆου Νισύριου» . .	»	25
Ἱστορικὰ Μνημεῖα Νισύρου	»	26
Τὰ ῥάλλανδα—'Υπὸ Κ. Μιύρα	»	27
Νισυριακαὶ Παρσιμίαι—'Υπὸ Σ. Κουρζῆ	»	27
Γομίσματα τῆς Νισύρου—'Υπὸ Λ. Κοντοβεροῦ . .	»	23
'Ενα Γράμμα—Τοῦ Ζαχαρία Ζαχαριάδη.	»	29
'Ηλιοβασιλεμα στὸ Νησί—'Υπὸ Καλλιόπης Κώνστα Εἰδήσεις	»	30 31

ΤΥΠΟΓΡ.: Ἀντώνιος Κόμης—Ἱπποκράτους 75— ΑΘΗΝΑΙ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ,"

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΜΑΣ

Ἐπικοινωνοῦντες καὶ πάλιν μεθ' ὑμῶν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ σᾶς παρὰ-
σχῶμεν τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι ἐν πλήρει συνειδήσει τῆς βαρείας εὐθύνης
τὴν ὅποیان ἀνελάβομεν διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς τιμητικῆς ἐντολῆς τῆς Διοική-
σεως τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν—Πειραιῶς διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἐκδόσεως
τοῦ περιοδικοῦ μας, εἵμεθα ἀποφασισμένοι νὰ μὴ φεισθῶμεν κόπων καὶ
θυσιῶν διὰ νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὴν ἐντολὴν καὶ τὰς προσδοκίας των.

Κύριος σκοπὸς τῶν συλλόγων μας εἶναι, ὥς γνωστόν, ἐν τελευταία
ἀναλύσει, ἡ συμβολὴ των εἰς τὴν προσπάθειαν δημοιοργίας μιᾶς καλυτέρας
αὔριον διὰ τοὺς ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ μας πατρίδι διαμένοντας, ὥς ἕνα δὲ τῶν μέ-
σων ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τούτου ἐθεωρήθη παρὰ τοῦ Γνωμαγόρα ἡ ἐκ-
δοσις τῶν δύο δημοσιογραφικῶν ὁργάνων του, τοῦ «Δελτίου» τῆς Νέας
Ἑλλάδος καὶ τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» τῶν Ἀθηνῶν. Βαρεῖα συνεπῶς
ἡ εὐθύνη τοῦ Νισυριακοῦ τύπου καὶ βαρύτερα ἡ τοιαύτη τῶν Νισυριακῶν
Χρονικῶν. Τὴν ὑποδεχόμεθα εὐχαρίστως τὴν ἐπιταγὴν τῆς πατρίδος, ὥς
ἐπιβεβλημένον πρὸς αὐτὴν καθήκον. Δὲν εἶναι ὅμως τοῦτο ἀρκετόν.

Ἡ ἐπιτυχὴ ἀντιμετώπισις τῆς ἐντολῆς καὶ τοῦ καθήκοντός μας, δὲν
ἐξαργτᾶται μόνον ἀπὸ τὰς ἰδικὰς μας διαθέσεις καὶ προσπάθειας. Ἀπαιτεῖ-
ται ἡ καθολικὴ συμμετοχὴ τῶν Νισυριῶν εἰς τὴν μεγάλῃ αὐτὴν ἐξόρμησιν
καὶ εἰς τὸν μεγαλύτερον δυνατὸν βαθμόν. Πρέπει νὰ κατανοήσωμεν, ὅτι τὸ
θέμα τὸ ὁποῖον ἀντιμετωπίζομεν, δὲν εἶναι ἡ παροχὴ φιλανθρωπικοῦ βοή-
θηματος πρὸς τοὺς πενομένους ἐν Νισύρῳ συμπατριώτας μας. Τὸ θέμα μας
ἀφορᾷ αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν τῆς πατρίδος μας καὶ ἔγκειται εἰς τὴν
ἀποφυγὴν τῆς ἐπαπειλουμένης διὰ τῆς συνεχοῦς ἀποδημίας τῶν κατοίκων
πλήρους ἐγκαταλείψεώς των, λόγῳ τῶν δυσμενῶν συνθηκῶν διαβιώσεώς των.
Καὶ τὸ φάρμακον εἶναι εἰς ὅλους γνωστόν. Εἶναι ἡ ἐπιδίωξις καλλιτερεῦ-
σεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν κατοίκων. Εἰς τὴν παρασκευὴν τοῦ φαρ-
μάκου τούτου καλούμεθα ὅλοι νὰ συμβάλωμεν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ
καὶ πέραν ἀκόμη αὐτοῦ. Αἱ προσοπτικαὶ διὰ μίαν σύντομον θεραπείαν δὲν
εἶναι βεβαίως εὐνοϊκαί. Δὲν εἶναι ὅμως ἀνυπερβλήτοι αἱ παρουσιαζόμεναι
δυσχερεῖαι. Ἀρκεῖ νὰ καταστήθῃ συνειδήσις ὅλων μας ἡ ἀνάγκη, νὰ συστη-
ματοποιηθῇ ἡ σχετικὴ προσπάθεια καὶ νὰ ὀπλισθῶμεν μὲ ἐπιμονὴν καὶ ὑ-
πομονήν. Καὶ νὰ εἰσθε βέβαιοι ὅτι θὰ ἐπιτύχωμεν.

Κατὰ τὴν γνώμην μας, ἀπαιτεῖται κατὰ πρῶτον λόγον ἡ προβολὴ
τῶν προβλημάτων ἐκείνων διὰ τῆς ἐπιλύσεως τῶν ὁποίων θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ
ἄνοδος τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν κατοίκων καὶ θὰ ἐξασφαλισθῇ εἰς αὐ-
τοὺς μία ἀνεκτὴ τοῦλάχιστον διαβίωσις. Τὴν προβολὴν ταύτην, καὶ μάλι-
στα κατὰ τὸν πληρέστερον δυνατὸν τρόπον, δύνανται, ἀλλὰ ὀφείλουν νὰ
πραγματοποιήσουν φύσει καὶ θέσει αἱ τοπικαὶ μας ἀρχαί. Ὁ Λῆμος καὶ αἱ
Κοινότητες θὰ πρέπει νὰ μᾶς γνωρίσουν κατὰ προτεραιότητα σπουδιότητος

καὶ ἀνάγκης τὰ σχετικὰ ζητήματα, τὰς δυσχερείας τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζου-
ν διὰ τὴν εὐνοϊκὴν ρύθμισίν των καὶ τὰς ὑφισταμένας προοπτικὰς ἐπιλύσεώς
των. Ὡς ἐπακολούθησεν ἡ κατὰ θετικὸν τρόπον διερευνήσις των διὰ τῆς εὐ-
ρυτέρας κατὰ τὸ δυνατόν συζητήσεώς των ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν Χρονικῶν
καὶ τέλος ἡ κατάληξις εἰς πραγματοποιησίμους προτάσεις ἐπιλύσεώς των. Ὡς
ἐπιτευχθῇ οὕτω ὁ καταρτισμὸς ἐνὸς προγράμματος ἐπιδιώξεων καὶ δράσεως,
τὸ ὅποιον θὰ ἀποτελέσῃ τὸ «Πιστεύω» τῶν φιλοδοξούντων νὰ ἀναμνησθῶνται
εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Κοινῶν καὶ ὁ καθορισμὸς μιᾶς σταθερᾶς καὶ συνεχοῦς
γραμμῆς κατευθύνσεως καὶ προσπάθειων σιοιχείων ἀπαραιτήτων διὰ τὴν εὐ-
όδωσιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Ἡ τοιαύτη προβολὴ μὲ τὴν τακτικὴν πα-
ρουσίαν ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν Χρονικῶν καὶ τῶν λοιπῶν δευτερευούσης σημα-
σίας ζητημάτων, ἀκόμη δὲ καὶ τῆς δράσεως καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τῶν ἐν τῇ
Πατρίδι ἰδίως συλλόγων καὶ λοιπῶν ὁργανώσεων, θὰ ἐμφανίσῃ εἰς τοὺς
ἀποδήμους Νισυρίους πλήρη καὶ ἀνάγλυφον τὴν εἰκόνα τῆς ἐπικρατούσης
ἐκάστοτε ἐκεῖ καταστάσεως, ἱκανοποιουμένης οὕτω τῆς σχετικῆς ζωῆς ἐ-
πιθυμίας των. Συνέπεια τῆς τοιαύτης ἐνημερώσεως θὰ εἶναι νὰ διατηρηθῇ
ἀμείωτον ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναζωπυρηθῇ ἔτι περισσότερον τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν
τοῦ ὁποίου τόσον ὥραιας καὶ γενναιόφρονας ἐκδηλώσεις ἔχει νὰ μᾶς πα-
ρουσιάσῃ ἡ ὑπὲρ τὸν ἥμισυ αἰῶνα λαμπρὰ συλλογικὴ μας ἱστορία καὶ τοῦ
ὁποίου πρόσφατος καὶ εὐγλωττος μαρτυρία ἀπόκειται ἡ τελευταία γενναία
χρηματικὴ ἐνίσχυσις τοῦ Κέντρου καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ τμήματος Ἀθηνῶν
εἰς τὸν Ἡλεκτροφωτισμὸν τοῦ Δήμου.

Τὸ δευτέρον κύριον σκέλος τῆς ἀποστολῆς καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τῶν
Νισυριακῶν Χρονικῶν, ἀφορᾷ εἰς τὴν συγκέντρωσιν τοῦ ἱστορικοῦ καὶ λαο-
γραφικοῦ ὕλικου τῆς πατρίδος μας. Τὸ ζήτημα τοῦτο κατ' ἐπανάληψιν πρὸ
τῆς ἀτελευθερώσεως ἀπασχόλησε τὰς διοικήσεις τοῦ τμήματος Ἀθηνῶν
καὶ ἀξιόλογοι κατεβλήθησαν προσπάθειαι τὰς ὁποίας ὁμως ἀνέκοψεν ὁ ἐ-
πελθὼν δευτέρος παγκόσμιος πόλεμος.

Πρέπει νὰ κατανοηθῇ ὅτι ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν τῶν ἀτανατοχῶ Νι-
συρίων πρὸς τὴν μικρὴν μας πατρίδα, ἀλλὰ καὶ ἐπιβεβλημένον Ἑθνικὸν
καθῆκον ὅπως συμβάλωσιν εἰς τὴν διαφύλαξιν τοῦ ὕλικου τούτου καὶ πα-
ράσχωσι τὴν δυνατότητα μελέτης εἰς τοὺς εἰδικοὺς ἐρευνητὰς τῆς Ἑλληνι-
κῆς Διογραφίας καὶ ἱστορίας καὶ τὴν ἐξαγωγήν χρησίμων συμπερασμάτων
μεγάλης συχνὰ Ἑθνικῆς σημασίας τοῦ μέγεθός τῆς ὁποίας, ἡμεῖς οἱ ἀμύητοι
δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν οὔτε καὶ νὰ συλλάβωμεν.

Ἡ σὺν τῷ χρόνῳ ἀπώλεια τοῦ ὕλικου τούτου (καὶ εἶναι δυστυχῶς
γνωστὸν ὅτι τοιοῦτον ἀναφερόμενον εἰς τὸν Ἑθνικὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀ-
γῶνα τοῦ 1821 ἀπωλέσθη ἤδη) δὲν πρέπει νὰ συνεχισθῇ, διότι ἀποτελεῖ
προδοσίαν κατὰ τοῦ Ἑθνους. Μικρὸν παράδειγμα τῆς μεγάλης σημασίας
τὴν ὁποίαν ἐνέχει ἡ συγκέντρωσις τοῦ ὕλικου τούτου ἀποτελεῖ τὸ γεγονός,
ὅτι τὸ ἀνώτατον πνευματικὸν ἴδρυμα τῆς Ἑλλάδος ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν,
ὅχι μόνον ἀπέδωσε τὴν δέουσαν σημασίαν εἰς τὴν ἀξιέπαινον προσπάθειαν
τοῦ ἐν Ἀμρικῇ συμπατριώτου μας κ. Γεωργίου Καζαβῆ, ἀλλὰ καὶ ἔπαινον
ἀπένευεν εἰς αὐτόν.

Τὰ Νισυριακὰ Χρονικά, βασιζόμενα εἰς τὸν ἐγνωσμένον πατριωτισμὸν
τῶν Νισυρίων, εἶναι βέβαια, ὅτι εὐχαρίστως καὶ προθύμως θὰ συμβάλωσιν
οὔτοι εἰς τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τοῦ Ἑθνικοῦ τούτου σκοποῦ.

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ
Νισυριακῶν Χρονικῶν

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Τὸ Δ.Σ. κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτοῦ τῆς 5-11-56 ἀπεδέχθη ὁμοφώνως τὴν ὑποβληθεῖσαν παρὰ τοῦ κ. Παύλου Γεωργάκη παραίτησιν, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐξέλεξε παμψηφεῖ ὡς νέον ταμίαν τὸν ἐκ τῶν συμβούλων κ. Γεώργιον Σακλαρίδην.

Καὶ κατὰ τὴν ἐφετεινὴν παιδικὴν ἑορτὴν εἰς Νίσυρον, τὴν ὁποίαν ὁργανώσῃ ὁ Ἄθμος ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ Νέου ἔτους συμμετέσχεν ὁ Σύλλογος ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ Ἀθηνῶν—Πειραιῶς διὰ τῆς ἀποστολῆς πρὸς τὸν Δήμαρχον κ. Γεώργιον Γιαλούρην παιχιδιῶν μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως μοιρασθοῦν εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ Μανδρακίου. Σχετικῶς δημοσιεύομεν τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν τοῦ κ. Δημάρχου :

Ἐν Νισύρῳ τῇ 8-1-1957

Πρὸς τὸν Σύλλογον Νισυρίων «Ὁ Γνωμαγόρας» εἰς Ἀθήνας

Ἀγαπητέ μας κ. Πρόεδρε,

Μὲ πραγματικὴν χαρὰ καὶ ἱκανοποίησιν ἐδέχθημεν τὰ ὠραῖα σας παιδικὰ δῶρα τὰ ὁποῖα ἐστόλισαν τὸ δένδρον τῆς Πρωτοχρονιάς καὶ προσέφεραν τὴν χαρὰν εἰς ὅλα τὰ παιδάκια τῆς πατρίδος μας.

Ἰκκφράζομεν τὴν εὐχὴν ὅπως τὸ Νέον ἔτος προσφέρει κάθε προσωπικὴν εὐτυχίαν εἰς ὅλους υἱὰς καὶ ἀποβῇ δημιουργικὸν εἰς ἔργα προόδου καὶ κοινῆς ὠφελείας διὰ τὸν τόπον μας.

Μὲ πατριωτικοὺς χαιρετισμοὺς

Ὁ Δήμαρχος ΓΕΩΡΓ. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου μας — Πολιτικοῦ Μηχανικοῦ κ. Παναγ. Σακελλαρίδου, εἰς ἐκτέλεσιν σχετικῆς ὑποσχέσεως τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ὅπως συμπαρίσταται οὗτος καὶ προωθῇ πᾶν κοινωφελὲς ἔργον εἰς τὴν Νίσυρον, ἀπεστάλη μελέτη διὰ τὴν κατασκευὴν παρὰ τὸ Παγοποιεῖον Νισύρου ὕδατοδεξαμενῆς ἐκ δύο διαμερισμάτων συνολικῆς χωρητικότητος 250 μ³. Ἡ μελέτη σκοπὸν ἔχει τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἐπείγοντως, ἵνα δυνηθῇ καὶ χρησιμοποιηθῇ τὸ Παγοποιεῖον κατὰ τὴν προσεχῇ θερινὴν περίοδον.

Μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν ἐπραγματοποιήθη καὶ ἐφέτος τὸ καθιερωμένο πιά κόψιμο τῆς Πρωτοχρονιάτικης πίττας τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν Πειραιῶς. Τὸ κέντρο «Ψάθινη γωνιά» ὅπου καὶ ἔγινε ἡ γιορτὴ μας αὐτὴ ἐγιόμισε ἀσφυκτικὰ ἀπὸ συμπατριῶτες καὶ φίλους μας, ὁ δὲ χορὸς καὶ τὸ γλέντι κράτησαν μέχρι τὶς πρωῒνές ὥρες.

Τὴν συγκέντρωσιν ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του ὁ Δωδεκανήσιος ὑπουργὸς κ. Στέλιος Κωτιάδης ὁ ὁποῖος καὶ παρέμεινεν ἐπὶ ἀρκετὰς ὥρας.

Τὰ μεσάνυχτα, πρὶν ἀπὸ τὸ κόψιμο τῆς πίττας ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου μας κ. Παν. Σακελλαρίδης ἐχαίρετσε τοὺς παρισταμένους, ἀναφερθεὶς ταυτοχρόνως ἐν συντομίᾳ εἰς τὴν προσπάθειαν τὴν ὁποίαν καταβάλλει ὁ Σύλλογός μας. Κατωτέρω δημοσιεύομεν περίληψιν τοῦ λόγου τοῦ κ. Προέδρου.

Κύριε Ὑπουργέ, κυρίες καὶ κύριοι.

Θεωρῶ καθήκον μου νὰ Σᾶς ἐκφράσω ἀπὸ μέρους τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου μας τὶς πιὸ θερμὰς εὐχαριστίας γιὰ τὴν

πρόθυμη συμμετοχή σας στην σημερινήν έορταστικήν συγκέντρωσιν καί νά σᾶς εὐχηθῶ σ' ὅλους καί στόν καθένα χωριστά ὁ καινούργιος χρόνος νά φέρῃ χαρά καί ὑγεία σέ σᾶς καί στίς οἰκογένειές σας.

Ἡ ἀ μοῦ ἐπιτρέψετε, παρ' ὅλο ποῦ ξεύρω πόσο πολῦτιμος εἶναι ὁ χρόνος τῆς σημερινῆς βραδυᾶς γιά τὸ γλέντι μας, νά σᾶς ἀπασχολήσω λίγα λεπτά τῆς ὥρας : μέ τῇ ΝΙΣΥΡΟ, καί μέ τὸ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ.

— Ὁμορφη, πολὺ ὁμορφη ἡ Νίσυρος, μὰ πολὺ μικρὴ καί πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Πρὶν μερικὲς δεκάδες χρόνια γνῶρισε ὁμορφες μέρες σήμερα μοιάζει σάν ξεπεσμένη Ἀρχόντισσα. Τότε εἶχε ἑπτὰ χιλιάδες κατοίκους ποῦ ὅλο ζωντάνια δούλευαν τῇ γῇ τοῦ Νησιοῦ. Σήμερα οἱ κάτοικοί της δὲν ξεπερνοῦν τίς δυὸ χιλιάδες καί εὐκολὰ διακρίνει ὁ καθένας τὰ σημάδια τοῦ μαρασμοῦ. Ἑκατοντάδες οἰκογένειες εἶναι σήμερα ἐγκαταστημένες στὴν Ἀμερικὴ, στὴν Ἀθήνα καί στὴ Ρόδο ὅπου σύγκρότησαν σοβαρὲς παροικίες ἀπὸ κάθε ἄποψιν. Φεύγοντας ἀπὸ τὸ ἀγαπημένο νησί πῆραν μαζί τους τὴν πιὸ θεριμὴ γι' αὐτὸ ἀγάπη. Τὴν ἀγάπη αὐτὴν ἔχει ἀπόλυτη ἀνάγκη ἡ Νίσυρος.

— Μὲ ὁδηγὸ τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα οἱ ὀλιγάριθμοι Νισύριοι στὴν Ἀμερικὴν δημιούργησαν τοὺς Συλλόγους «ΟΜΗΡΟΝ» καί «ΠΟΡΦΥΡΙΛΑ», οἱ ὅποιοι κατῴρθωσαν νά ἐκτελέσουν στὴν Νίσυρο ἔργα σάν τὸ Ὁμήρειον Ἡμιγυμνάσιον καί σάν τὰ Ἰαματικά Λουτρά ἀξίας πολλῶν σημερινῶν ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἀντάξιος συνεχιστὴς τῶν δύο σωματείων δημιουργήθηκε ὁ Σύλλογος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» στὴν Ἀμερικὴ καί τὴν Ἀθήνα. Μισὸ αἰῶνα δράση πλησιάζει νά συμπληρώσῃ ὁ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ, μιὰ συλλογικὴ δράση σπανίαν ἂν μὴ πρωτοφανῇ γιά τίς Ἑλληνικὲς συνθήκες μέ ζηλευτὰ ἔργα. Τὸ ΜΗΧΑΝΟΣΤΑΣΙΟΝ τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ ἀπὸ τὸν ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ - Ἀθηνῶν - Πειραιῶς ἡ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΙΣ ΤΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ ἀπὸ τὸν ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ποῦ ἀποτελεῖ ἔργον ὕψους πεντακοσίων χιλιάδων δραχμῶν. Εἶναι ἔργα ποῦ δὲν εἶναι συνηθισμένα διὰ Συλλόγους μέ ὀλιγάριθμα μέλη. Διὰ τὴν προώθηση τῶν σκοπῶν τοῦ Συλλόγου μας ἐξεδόθηκε τὸ περιοδικὸ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ». Τὸ περιοδικὸ αὐτὸ καί σάν ἐμφάνισι καί σάν περιεχόμενο ἔρχεται μεταξύ τῶν καλυτέρων στὸ εἶδος του, τιμᾷ τὴν Νίσυρον καί τὸν Γνωμαγόρα.

Τελειώνοντας, παρακαλῶ τὸν παριστάμενον Δωδεκανήσιον Ὑπουργὸν τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας ἀγαπητόν μας κ. Σ. ΚΩΤΙΑΔΗ νά μᾶς κάμῃ τὴν τιμὴν νά μᾶς κόψῃ τὴν πίττα τοῦ Γνωμαγόρα δίδοντας του μιὰ προσωπικὴ εὐχή, τὴν εὐχή, νά ἐγκαινιάσῃ ἐπὶ τῆς Ὑπουργίας του Λιμενικὰ ἔργα στὴ Νίσυρο.

Ὁ ὕπουργος κ. Σ. ΚΩΤΙΑΔΗΣ ἀπεδέχθη εὐχαρίστως τὴν πρόσκλησιν τοῦ Προέδρου μας νά κόψῃ τὴν Πίτταν, εἰς τὴν ἀπάντησίν του δὲ ἀνέφερε μεταξύ ἄλλων τὰ ἀκόλουθα :

Ἀγαπητοί μου Συμπατριῶτες καί φίλοι,

Εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς ποῦ μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νά παραστῶ εἰς τὴν Νισυριακὴν σας συγκέντρωσιν, διότι πραγματικὰ αἰσθάνομαι χάραν κάθε φορὰν ποῦ εὐρίσκομαι εἰς περιβάλλον τῆς ἰδιαιτέρας μας πατρίδος τῆς Δωδεκανήσου.

Θέλω νά πιστέψετε ὅτι εἰς τὸ μέτρον τῆς δυνατότητός μου εἰς τὴν πρώτην θέσιν τῶν προσπαθειῶν μου ἔρχεται πάντοτε ἡ ἀγάπη καί

φροντίδα μου διὰ τὰ νησιά μας. "Ὅμως οἱ συμπατριῶταί μας λόγω τῆς μακρᾶς δουλείας τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν ἐπίστεψαν ἴσως εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ ὑπουργοῦ. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ξεχνοῦν ὅτι καὶ ὁ ὑπουργὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κινῆται ἐντὸς τῶν περιθωρίων, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει ἡ πραγματικότητα καὶ ὁ σεβασμὸς ἐναντι τοῦ ἑαυτοῦ του.

Εἰδικὰ διὰ τὴν ἰδιαιτέραν σας πατρίδα τὴν Νίσυρον, γνωρίζετε ὅλοι σας καὶ δύναιμι νὰ σᾶς διαβεβαιώσω καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ὅτι αὕτη ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας μερίμνης ἐκ μέρους τοῦ Ὁργαν. Διαχ. Δωδ. Περιουσίας. Εἰδικῶς δ' ὅτι ἀφορᾷ τὸν λιμενοβραχίονα πρῶτος ἐγὼ θὰ ἤμουν ἰδιαιτέρως εὐτυχὴς νὰ ἰδῶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Δυστυχῶς ὅμως αἱ Δημοσιονομικαὶ δυνατότητες τοῦ κράτους δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ἀντιμετώπισιν μιᾶς τοιαύτης δαπάνης τῆς ὁποίας τὸ ὕψος ἀνέρχεται εἰς 1.500.000 δραχμῶν ὅπως προέκυψεν ἀπὸ τὴν μελέτην τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τοῦτο μηχανικοῦ κ. Βοῖλα.

Δι' ἐφέτος ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ προγράμματος ἐπενδύσεων προβλέπει δαπάνην 1.500.000 δρχ. διὰ τὴν Κάρπαθον καὶ δι' ἐκβαθύνσεις τοῦ λιμένος εἰς τὴν Ρόδον καὶ τὴν Νίσυρον. Πέραν ὅμως τούτων διὰ κάθε πρόβλημα τῆς Νισύρου τὸ ὁποῖον εἶναι ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν δυνατοτήτων πραγματοποιησίμον προσωπικῶς δὲν θὰ φεισθῶ κόπου καὶ μόχθου διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἰδιαιτέρας σας πατρίδος.

Εἰς ὅλους σας, τοὺς Νισυρίους καὶ τὰ μέλη τοῦ Γνωμαγόρα εὖχομαι καθὲς χαρὰν καὶ εὐτυχίαν διὰ τὸ 1957. Τὸ ἔτος αὐτὸ κατὰ τὸ ὁποῖον συμπληροῦται μιὰ δεκαετία ἐνσωματώσεως μποροῦμε νὰ κάμουμε ἕνα ἀπολογισμὸν τοῦ τεραστίου ἔργου τὸ ὁποῖον ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν Δωδεκάνησον καὶ θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι τοῦτο περιλαμβάνει ἔργα ὅχι ἐπιδείξεως ὅπως ἄλλοτε ἔκαμνεν ὁ κατακτητὴς ἀλλὰ ἔργα ἀνυψώσεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ μας. Ἡ Δωδεκάνησος χαίρεται τὴν χαρὰν τῆς ἐλευθερίας καὶ βαδίζει διὰ τὸ μέλλον. Ἄς εὐχηθῶμεν δὲ ὅλοι μας τὸ ἔτος αὐτὸ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν της καὶ ἡ ἀδελφὴ μας Κύπρος.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΕΚ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Τὴν 8ην Φεβρουαρίου ἔλαβον χώραν ἀρχαιρεσίαι τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς. Εἰς τὴν Γενικὴν συνέλευσιν παρέστησαν καὶ ἐψήφισαν 92 συμπατριῶταί μας. Εἰς τὸ Προεδρεῖον δὲ τοῦ Συλλόγου ἐξελέγησαν οἱ κάτωθι:

Πρόεδρος	Μιχ. Σκανδάλιος
Ἀντιπρόεδρος	Γεώρ. Κλεόπουλος
Γεν. Γραμ.	Παν. Γ. Σακλαρίδης
Ταμίας	Π. Ἀλαμαγκίδης

Τὴν 6ην Ἰανουαρίου, ἡ γυναικεῖα ὁργάνωσις «ΧΑΡΑΥΓΗ» ἔδωκε τὴν καθιερωμένην ἐτησίαν ἐορτὴν τῆς «Βασιλόπιττας», μετὰ χοροῦ εἰς τὴν σάλαν τῆς Νισυριακῆς Λέσχης. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον μὲ ἐπικεφαλὴς τὴν Πρόεδρον κ. Μαρίαν Α. Γεωργάκη (τὸ γένος Γ. Μοῦρα) εἰργάσθη δραστηρίως διὰ τὴν ὁργάνωσιν τῆς ὥραίας αὐτῆς συγκεντρώσεως, ἡ ὁποία ἐ-

12 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1945

92 - 103 131150 Έπείγον.

Υπουργείον Στρατιωτικών. Γ.Ε.Σ. Γραφείον 3.

Α.Π. ένα όκτω (Α.Π. 18).

«Γερμανικόν απόσπασμα σαράντα ανδρών υπό δύο αξιωματικούς απεβίβασθη νήσον ΝΙΣΥΡΟΝ. Απόσπασμα Ίεροϋ Λόχου αποβίβασθεν καί επιτεθέν 12 Φεβρουαρίου κατετρόπωσε πλήρως έχθρόν. Απόλωλει νεκροί έπτά (7), τραυματία όκτώ (8) περιθαλπόμενοι παρ' ήμετέρων, αιχμάλωτοι δύο τρία (είκοσιτρία). Ημέτεροι απόλωλει ΗΡΩΣ ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ ΧΑΤΖΗΕΥΑΓΓΕΛΟΥ πεσών ήρωϊκώτατα μαχόμενος επί κεφαλής Έλληνικού τμήματος. Έγκατεστάθη μόνιμος Φρουρά Ίερολοχιτών επί νήσου. «Ρούσσο».

Αυτή ήτο ή ιστορική αναγγελία της απελευθερώσεως τής Νισύρου, ή αναγγελία τής πραγματοποιήσεως του όνειρου γενεών δλοκλήρων συμπατριωτών μας. Τυχεροί έμείς οί όποιοι νοιώσαμε τή χαρά τής έλευθερίας καί τή χαρήκαμε γιά λογαριασμό όλων των άλυτρώτων προγόνων μας. Γιά τους ήερολοχίτας άγωνιστάς τής τελευταίας μάχης προσφέρουμε όλη μας τήν εύγνωμοσύνη. Στόν άρχηγό τους που γιά πάντα κράτησε δικόν τής ή Νίσυρος χαρίσαμε τήν σκέψη μας καί ή θυμήσή του μάς έπιβάλλει τή σιωπή, άφού ή όποιαδήποτε εκδήλωσις θα ήτο πτωχή γιά νά εκφράση τήν εύγνωμοσύνην μας καί τήν εύγνωμοσύνην των προγόνων μας.

Η απελευθερώσις τής Νισύρου καί όλόκληρης τής Δωδεκανήσου, δέν μπορεί νά θεωρηθή σαν ένα έπείσοδιο του δυντέρου Παγκοσμίου πολέμου. Υπήρξε τό τέλος μιάς συνεχούς μάχης που πέρασε άπ' όλες τις μορφές καί που προϋπήρχε των παγκοσμίων πολέμων καί των κοσμοιστορικών συγκρούσεων των τελευταίων αιώνων. Υπήρξε τό τέλος μιάς συνεχούς προσπάθειας καί συμβολής των μικρών καί όλίγων ανθρώπων, οί όποιοι από παράδοσιν άγαπούσαν, έποθούσαν με έπιμονή καί ήγωνίζοντο γιά κάτι που γενεές όλόκληρες προπάππων των δέν είχαν γνωρίσει. Καί όμως τό ζητούσαν σαν κάτι που τό έχαιροντο χθές καί τό έστερήθησαν σήμερα.

Λένε καί ιστορούν παραδείγματα, που ή μακροχρόνια σκλαβιά άμβλύνει τό έθνικό φρόνημα καί εξαφανίζει, με τήν πάροδο των αιώνων, τά όνειρα τής Φυλής. Όμως οί ιδιοί μας πρόγονοι εκαλλιέργησαν από γενεάς εις γενεάν τήν συνειδησιν του άλυτρώτου ανθρώπου εις τήν τελειοτέραν της έκφρασιν, με κύρια χαρακτηριστικά τόν άλληλοσεβασμόν καί άγάπην, τήν πειθαρχίαν τής αναγκαιότητος καί τήν έπιβολήν τής αυτοδιοικήσεως, ή όποία ώδήγησεν εις τήν άξιοποίησιν καί τήν προετοιμασίαν του συνόλου γιά τήν ποθητήν ήμέραν. Καί ή ποθητή ήμέρα έφθασεν. Καί βρήκε έμάς τους σημερινούς άπογόνους, περισσότερον από ώριμους νά ζήσωμεν έλευθεροι. Μάς τό ώμολόγησαν καί άπεδείχθη από τις Δωδεκανησιακές εκδηλώσεις εις τήν ζωήν τής έλευθερας Πατρίδος. Έθαύμασαν τους Δημοκρατικούς μας θεσμούς καί τις κατακτήσεις τής Δωδεκανησιακής Αυτοδιοικήσεως. Προσεπάθησαν νά μάς χρησιμοποιήσουν ως πρότυπα.

Η ένσωμάτωσις καί τό τέλος του πολέμου με τά οικονομικά του προβλήματα βρήκαν καί τήν Νίσυρον με διπλές ανάγκες. Απεκτίσαμε τήν έλευθερίαν μας καί άμέσως έδημιουργήσαμε νέες έλπίδες καί άντελήφθημεν ότι μάς χρειάζονται νέες προσπάθειες. Πέρασαν δώδεκα χρόνια γιά νά άρχισή ή ουσιαστική βελτίωσις των συνθηκών ζωής του νησιού μας. Δώδεκα όλόκληρα χρόνια γιά νά άποδειχθή καί νά άντιληφθούμε ότι βασικά πρέπει νά στηριχθούμε εις τις προσπάθειες τής ιδικής μας άγάπης γιά τήν Νίσυρο. Εις τό σημείο αυτό τής άρχής βρισκόμαστε καί είναι αλήθεια πώς άργήσαμε νά φτάσουμε. Η Νίσυρος χρειάζεται τήν άγάπην όλων μας. Μάς ζητά θυσιές που τής αξίζουν.

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

σημείωσε μεγάλην έπιτυχίαν. Μετά τό κόψιμο τής Βασιλόπιττας, έπηκολούθησε χορός μέχρι των πρωϊνων ώρων.

Τήν 16ην Δεκεμβρίου έγιναν εκλογαί τής άδελφής όργανώσεως «Παναγία ή Θερμιανή», καθ' ός έξελέγησαν οί κ.κ. Κων. Νικολής Πρόεδρος, Παντ. Σεβδαλής Άντιπρόεδρος, Νικόλ. Δούγιαζης Ταμίας, Σπύρος Κωστιδής Γεν. Γραμματεύς, Ιωάννης Παπαγιαννακης Ειδ. Γραμματεύς ως Σύμβουλοι δέ οί κ.κ. Δημ. Ξανθός, Νικόλ. Κοντοβερός, Νικόλ. Ζωγράφος, Νικόλ. Χριστοφόρου καί Κωνστ. Κωστιδής. Εις τό νεοεκλεγέν Διοικητικόν Συμβούλιον τής άδελφής όργανώσεως, εύχόμεθα κάθε έπιτυχίαν καί πρόοδον εις τας προσπάθειάς των.

Κ Ρ Ι Σ Ε Ι Σ Κ Α Ι Σ Χ Ο Λ Ι Α

Ἡ λειτουργεῖα τῶν Λουτρῶν μας

Τὸ ζήτημα τῶν Κοινοτικῶν μας Λουτρῶν περιλαμβάνεται μεταξύ τῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα θὰ ἀπασχολήσουν τὰς στήλας μας, σὰν ἓνα ἀπὸ τὰ ζωτικά ζητήματα τοῦ νη-σιοῦ μας. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁμῶς νομίζομεν ὅτι ἡ Δημοτική μας Ἀρχή, θὰ πρέπει νὰ προσέξῃ τὸ ζήτημα τοῦ προσωπικοῦ των, τὸ ὁποῖον θίγει ὁ κ. Νομάρχης εἰς τὴν δημο-σιευομένην ἐπιστολήν του. Ἡ παρατηρουμέ-νη κάθε χρόνῳ λυπηρὰ κατάστασις, πρέπει νὰ διορθωθῇ, διότι ζημιώνει σοβαρῶς τὴν φή-μην τῶν Λουτρῶν καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Δήμου. Πρέπει νὰ κατανοηθῇ ὅτι τὰ Λουτρά εἶναι ἓνα θεραπευτήριον καὶ πελατεῖαν ἀπ' ὅλα τὰ κοινωνικά στρώματα καὶ συνεπῶς δὲν εἶναι διόλου εὐκόλῃ ἡ διοίκησις των, διότι ἀπαιτεῖ εἰδικὰς γνώσεις καὶ εἰδικὰ προσό-ντα, τῶν ὁποίων στεροῦνται οἱ συμπα-τριῶται μας ποὺ ἐναλλάσσονται κάθε περίο-δο εἰς τὴν Διεύθυνσίν των. Ἐπίσης ὅτι τὸ ζή-τημα τοῦ προσωπικοῦ εἶναι κατ' ἀρχὴν ζή-τημα τοῦ Διευθυντοῦ καὶ μάλιστα οὐσιαστι-κοῦ καὶ ὄχι τυπικοῦ, ὅπως συμβαίνει μέχρι σήμερα. Κατὰ τὴν γνώμην μας θὰ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἀνάθεσις τῆς Διευθύνσεως εἰς εἰδικὸν μὲ διετὴ τοῦλάχιστον σύμβασιν καὶ μὲ οὐσιαστικά δικαιώματα εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὴν λειτουργίαν τῶν Λουτρῶν. Εἰδικώτερα καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ προσωπικὸν θὰ πρέπει νὰ δι-καιωῦται νὰ καθορίζῃ πόσους ὑπαλλήλους θὰ προσλάβῃ, τὰς ἀποδοχὰς καὶ τὰ καθή-κοντά των, νὰ ἀσκῇ πειθαρχικὴν ἐξουσίαν ἐπ' αὐτῶν, ἐξικνουμένην καὶ μέχρις ἀπολύσε-ως των. Τὰ δικάματα του αὐτὰ θὰ πρέπει νὰ εἶναι κατοχυρωμένα ἐναντι οἰασδήποτε ἐπεμβάσεως καὶ σαφῶς καθωρισμένα. Ἐκτὸς τοῦ Διευθυντοῦ, θὰ πρέπει νὰ διορισθῇ ὡς ὑποδιευθυντὴς ἓνας ἀπὸ τοὺς διαμένοντας εἰς τὴν πατρίδα μας μορφωμένους νέους, ὁ ὁποῖος θὰ κριθῇ κατάλληλος νὰ ἀναλάβῃ ὀριστικῶς πλέον τὴν Διεύθυνσιν, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Διευθυντοῦ.

Ὁ ὑποδιευθυντὴς θὰ πρέπει νὰ ἀναλάβῃ καὶ τὴν ὑπεύθυνη διαχείρισιν τοῦ ὕλικου, ἡ ὁποία κατὰ τὰς πληροφορίας μας εἶναι ἀνύ-παρκτη σήμερα.

Πιστεύομεν ὅτι μὲ τὴν εὐθυκρίσιν καὶ δραστηριότητα τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς, εἶναι δυνατὴ ἡ πραγματοποίησις τῆς προτάσεώς μας ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Λουτρικῆς περιό-δου, δεδομένου ὅτι καὶ ὁ κ. Νομάρχης θὰ πα-ράσχῃ τὴν πολὺτιμον πρὸς τοῦτο ὑποστή-ριξίν του.

Ἡ ἀνακοίνωσις τῶν Λουτρῶν

Τὰ ἱαματικά Λουτρά ἀποτελοῦν διὰ τὴν Νῆσον μας τὸν πρῶτον πόρον, τὴν μοναδικὴν πλουτοπαραγωγικὴν πηγὴν καὶ τὸν ἄξονα κάθε προσπαθείας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Τουρισμοῦ εἰς τὴν Νίσυρον.

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἐπιβάλλει πρωτο-βουλίαν εἰς τὸν Δήμον διὰ νὰ ἀποκτή-σῃ ἐμπεριστατωμένην μελέτην τῶν εἰδικῶν διὰ τὸν δρόμον ποῦ θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθήσουν αἱ ἐργασίαι διὰ τὴν ἀνακαινίσιν των.

Καὶ ἄλλοτε ἐτονίσθη ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν «Ν.Χ.» ὅτι τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ διατεθοῦν δι' ἔργα εἰς τὴν Νίσυρον εἶναι σημαντικῶς περιορισμένα ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνά-γκας. Διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς αὐτὸν θὰ πρέπει νὰ διατίθενται κατὰ τρόπον ποῦ νὰ μὴ δύναται νὰ ὑπάρχουν ἀμφιβολίαι διὰ τὴν ἀποδοτικότητα τῶν ἔργων.

Κατεδάφισις τῆς ὑπαρχούσης πτέ-ρυγος τῶν φυσικῶν λουτήρων καὶ κα-τασκευὴ ἐνός νέου οἰκήματος διὰ τὴν στέγασιν ἀποκλειστικῶς τῶν λουτή-ρων καὶ σὲ ἀπόστασιν μεγαλυτέραν ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἶναι μιὰ μελλο-ντικὴ ἐξέλιξις: ΚΑΛΟΥΜΕΝ ΤΟΥΣ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΑΣ ΜΑΣ ΝΑ ΜΑΣ ΑΠΟΣΤΕΙΛΟΥΝ ΤΗΝ ΓΝΩΜΗ ΤΟΥΣ.

Ἡ Ἀγροτολέσχη Νισύρου

Τὴν 11 Σεπτεμβρίου ἤνοιξε καὶ πάλιν ἡ ἀγροτολέσχη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς Δίδος Ἀναστασίας Κατσαροῦ. Ἐνεγράφησαν 20 μαθήτριαι, αἱ ὁποῖαι θὰ παρακολουθήσουν, ἀργαλίῳ, ταπητουργίαν, κοπτικήν, ραπτι-κήν, κέντημα, μαγειρικὴν, ζαχαροπλαστι-κήν, νοσηλευτικήν (τμήμα Α' Βοηθειῶν), δι-αιτητικήν, ἀγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου κλπ. Ἐπίσης ἐνεγράφησαν 15 μαθήτριαι κατωτ. τάξεως.

Θερμὰ συγχαρητήρια. Ἡ Ἀγροτολέσχη κατέχει τὴν πρώτην σειρὰν τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν. Πρέπει ὅλοι μας νὰ ἐπωφεληθῶμεν τοῦ ζητήματος τούτου καὶ νὰ βοηθήσωμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νέας Νισυρίας.

Τὴν δαπάνην ἐν γένει διὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ἀγρ/σχης διαθέτει τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα, ὁ δὲ Δήμος παρέχει τὸ οἶκον, αἱ δὲ μαθη-

τριαί εἰς οὐδεμίαν ἀπολύτως ἐπιβάρυνσιν ὑπόκειται. Ἡ Ἀγροτολέσχη διαθέτει σήμερον ἓνα ἀργαλειὸ ὕφαντικῆς, δύο ταπητουργίας καὶ μίαν ραπτομηχανήν, τὰ ἀπαιτούμενα σκεύη κουζίνας σχετικῶς βιβλιοθήκην καὶ ραδιόφωνον. Τὸ Ἑθνικὸν Ἰδρυμα ἐγνωστοποίησεν τὴν ἀπόφασίν του ὅπως ἐνισχύσῃ τὴν ἀγροτολέσχην μὲ δέκα ἀργαλειοὺς ταπητουργίας, εὐθὺς ὥς διατεθῇ τὸ κατάλληλον διὰ τὴν λειτουργίαν του οἴκημα.

Ἐκ τῶν μαθητῶν ὅμως αἱ ὁποῖαι ἐνεγράφησαν ἐφέτος φοιτῶσι τακτικὰ μόνον δύο. Ἀδυνατοῦμεν νὰ πιστεύσωμεν τὴν πληροφορίαν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ μὴ τακτικὴ φοίτησις των μαθητῶν, ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι δὲν λειτουργεῖ, λόγω βλάβης τὸ ραδιόφωνον. Διότι ἐάν πράγματι ἀληθεύῃ, τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν εἴμεθα ὄξιοι τῆς προσφοράς τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρυματος. Καταδεικνύει ὅμως ἐπίσης καὶ τὴν βρείαν εὐθύνην τῶν γονέων, οἱ ὅποιοι ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν θετικὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν των ἢ ὁποῖα μπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς αὐτὰ ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ σημαντικὸν πόρον ζωῆς, πολὺ δὲ περισσότερον, ὅταν ἔχουν ζωντανὸν παράδειγμα, δύο ἀποφοίτους μαθητριάς. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, δὲν τολμῶμεν νὰ παρακαλέσωμεν τὸν κ. Δήμαρχος διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν προσφερομένων 10 ἀργαλειῶν. Εἶναι ὅμως τόσον δύσκολον ἄραγε νὰ ἐπισκευασθῇ τὸ ραδιόφωνον; Δὲν μπορεῖ νὰ ἀναλάβῃ τὴν δαπάνην ὁ Γνωμαγόρος Νισύρου, ἐὰν διὰ τοπικοὺς λόγους δὲν μπορῇ νὰ τὴν ἀναλάβῃ ὁ Δήμος;

Τὸ Ὀλιβερὸν συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ κατάσταση πρὲς συντομώτατα νὰ διορθωθῇ, διότι δὲν τιμᾷ τοὺς Νισυρίους, ἀπογοητεύει δὲ καὶ ὅσους θὰ ἐπεθύμουν νὰ προσέλθουν ἀρωγοί, ἀναγνωρίζοντας τὴν σοβαρὰν ἀποστολὴν τῆς Ἀγροτολέσχης.

Η Πρωτοχρονιά τοῦ παιδιοῦ

Ὁ συνεργάτης μας κ. Σταμάτης Κουρζῆς μᾶς γράφει τὰ κατωτέρω ἀπὸ τὴν ἐφετινὴ Πρωτοχρονιά τοῦ παιδιοῦ στὴ Νισυρο.

«Πρὸ τριετίας, ὁ Γνωμαγόρος Ἀθηνῶν εἶχε τὴν ὥραία καὶ ἐπιτυχὴ ἐμπνευση νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ δημιουργηθῇ εἰς τὴν πατρίδα μας ἡ Πρωτοχρονιά τοῦ παιδιοῦ, μὲ τὴν ἀποστολὴν καὶ διανομὴν παιχνιδιῶν εἰς ὅλα τὰ παιδιά. Ἐκτοτε συνεχίζεται κάθε χρόνο ἡ ὥραία αὕτῃ ἐορτῇ, ἡ ὁποῖα ὀργανώνεται ἀπὸ τὸν Δήμαρχον. Ὅπως κάθε χρόνο ἔτσι καὶ ἐφέτος, ἐνωρὶς τὸ πρῶτ' ἡ 1ης Ἰανουαρίου, ἄρχισαν νὰ συγκεντρώνωνται τὰ παιδιά στὴν πλατεία τοῦ Δημαρχείου, γύρω ἀπὸ τὸ μεγαλοπρεπὲς Χριστουγεννιάτικο δένδρον, γεμάτον ἀπὸ ἀνυπομονη-

σία καὶ χαρὰ. Δὲν χρειάστηκε νὰ περάσῃ πολλὴ ὥρα καὶ ἡ πλατεία ἦταν κατὰμεστη ἀπὸ μεγάλους καὶ μικροὺς ἀλλὰ καὶ νήπια ποὺ κρατοῦσαν τὴν πρόσκλησιν των στὴν ἀγκαλιὰ τῶν μητέρων τους. Ἡ ἐορτὴ ἤρχισε τὴν 11ην πρωϊνὴν, παρουσία τοῦ Δημάρχου καὶ ὄλων τῶν ἀρχῶν μὲ διάφορα πρωτοχρονιάτικα τραγούδια, ποὺ τραγούνησαν μὲ ἐπιτυχία οἱ μαθηταὶ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἐπηκολούθησε σύντομος προσφώνησίς μου, ὡς Διευθυντοῦ τοῦ σχολείου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξέφρασα τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐχαριστίας τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν Δήμαρχον, τὸν Γνωμαγόρον Ἀθηνῶν καὶ τὴν Πορφυρίδα Ρόδου καὶ πρὸς ὅλους ὅσοι συνετέλεσαν εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς ὥραίας ἐορτῆς. Εὐθὺς ἀμέσως ὁ Δήμαρχος ἤρχισε νὰ διδῇ εἰς τὸ κάθε παιδί τὸ δέμα του μὲ παιχνιδία ποὺ ἔστειλαν ὁ Γνωμαγόρος καὶ ἡ Πορφυρίς, οἱ δὲ κ.κ. Δ. Ζωσιμόπουλος καὶ Φιλ. Κ. Φιλίππου ἀπὸ ἓνα μολύβι καὶ ἓνα λουκούμι. Καθένας μπορεῖ νὰ φαντασθῇ τὸ πανδαιμόνιον χαρᾶς ποὺ ξέσπασε μεταξὺ τῶν παιδιῶν. Μιὰ ἐκκωφαντικὴ συναυλία ἀπὸ σφυριχτὲς τρομπέτες, ροκάνες, τὶς χαρούμενες φωνὲς καὶ ἀσυγκράτητα γέλια, κυριαρχοῦσε ὅλην τὴν ἡμέραν σ' ὅλο τὸ χωριό, ὥστε νὰ κἀνῃ τὴν ἡμέρα πρὶν χαρούμενη καὶ νὰ τονώσῃ τὴν αἰσιοδοξίαν τῶν μεγάλων γιὰ ἓνα καλύτερον καινούργιον χρόνον.

Μανδράκι 6 Ἰανουαρίου 1957»

Τὰ Νισυριακά Χρονικά συγχαίρουν καὶ αὐτὰ τὰ σωματεῖα καὶ πρόσωπα τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐορτῆς αὐτῆς, καὶ δημοσιεύουν προθύμως τὴν σχετικὴν εὐχαριστήριον ἐπιστολὴν τοῦ Δημάρχου Μανδρακίου κ. Γ. Γαλιούρη.

Πρὸς τὰ Νισυριακά Χρονικά

Παρακαλῶ θερμῶς ὅπως διὰ τῶν στηλῶν τῶν Ν.Χ. μοῦ ἐπιτραπῇ καὶ ἀπευθύνω τὰς προσωπικὰς μου εὐχαριστίας εἰς τὰ κατωτέρα Σωματεῖα καὶ ἄτομα:

1) Γνωμαγόρον Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, 2) Γνωμαγόρον Νισύρου, 3) Πορφυρίδα Ρόδου, 4) Χαραυγὴ Ἀμερικῆς, 5) Ἀντώνιον Καφετζήδ-κην Νέαν Ὑόρκην, 6) Νικόλαον Βογιατζήν Νίσυρον, 7) Χρήστον Ἀθανασίου Νίσυρον.

Ἄτινα ἄλλα μὲν διὰ τῆς ἀποστολῆς χρημάτων, ἄλλα δὲ διὰ τῆς ἀποστολῆς διαφόρων παιχνιδιῶν συνέβαλον εἰς τὴν προσπάθειάν μου καὶ ἐωρτάσθῃ μὲ ἐξαιρετικὴν ὁλως ἐπιτυχίαν καὶ χαρὰν ἡ κατὰ τὴν 11ην Ἰανουαρίου λαβοῦσα χώραν ἐορτὴ τοῦ παιδιοῦ.

Εὐχομαί ἐκ βάθους καρδίας ὅπως ἡ παιδικὴ χαρὰ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου καταστῇ καθ' ὅλον τὸν Ἑνιαυτὸν τοῦ 1957 πραγματικὴ εὐτυχία καὶ ἀγαλλίασις, εἰς τὰ Διοικητὰ τῶν Σωματείων μέλη καὶ

εἰς τοὺς ἰδιώτας ἀγαπητοὺς συμπολίτας μας.

Ὁ Δήμαρχος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Τὸ πόσιμον ὕδωρ

(Τί μᾶς γράφουν ἀπὸ τὴν Ἀμερικήν)

Τὸ ζήτημα τῆς ὑδρεύσεως τῇ Νισύρῳ εἶναι τὸ σοβαρώτερον ζήτημα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀπασχολῇ τὰς ὁργανώσεις μας ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΝ, ΘΕΟΛΟΓΟΝ, ΘΕΡΜΙΑΝΗΝ. Πρέπει νὰ συνεργασθῶμεν μὲ τὰ ἐν Ἑλλάδι τμήματα τῶν ὁργανώσεων μας ὅπως ἐνεργήσουν μέσῳ τοῦ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ καὶ μεταβῇ εἰς Νίσυρον Γεωλόγος ὁ ὁποῖος νὰ ἐνεργήσῃ πρόχειρον χαρτογράφειν τῶν περιοχῶν αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν ὑδραγωγικὸν ἐνδιαφέρον. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς χαρτογραφίσεως αὐτῆς θὰ καταστήθῃ δυνατόν νὰ ἐξετασθῇ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς πλέον ποῦ εἶναι δυνατόν νὰ γίνονιν γεωτρήσεις. Ἐὰν αἱ γεωτρήσεις αὗται δὲν ἀποδώσουν ἀποτελέσματα, τότε πρέπει νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατασκευὴν συγκροτήματος ὕδατοδεξαμενῶν.

Ὁ ἱερός ναός Ἀγίου Νικήτα

Κατὰ πληροφορίας ἐκ Νισύρου, κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου, αἱ ἐξ ἱεροτελεστιῶν εἰσπράξεις τοῦ ἀνεγερθέντος καὶ μὴ ἀποπερατωθέντος Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Νικήτα, δὲν εἰσάγονται, ὥς θὰ ἔδει, εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος, ἀλλ' εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ποταμιτίσσης. Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίες, ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος, ἐζήτησε καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ εἰς τὴν αὐτὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν.

Δὲν γνωρίζομεν ποῖοι οἱ λόγοι, οἵτινες ὑπηγόρευσαν τὰς ἀνωτέρω ἐντολάς. Φρονοῦμεν ὅμως, ὅτι αἱ ἐνέργειαι αὗται θίγουν καιρίως τὴν Χριστιανικὴν Ἐνωσιν καὶ ἀναστέλλουν πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Ναοῦ καὶ τὸν ἐφοδιασμὸν αὐτοῦ μὲ τὰ ἀπαραίτητα ἐπιπλά καὶ σκεύη. Θίγουν τὴν Χριστιανικὴν Ἐνωσιν, διότι ἀφήνουν νὰ διαφαίνεται ἑλλειψις ἐμπιστοσύνης ἐπὶ τῆς διαχειρίσεώς της, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ἐὰν πράγματι συμβαίνει, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπακολουθῇ διαχειριστικὸς ἐλεγχος παρὰ τῶν τεταγμένων παρὰ τῆς πολιτείας ἀρμοδίων ὁργάνων, ὅπερ ὅμως δὲν ἐζητήθη μέχρι σήμερον, καίτοι παρῆλθεν ἐξάμηνον ἀπὸ τῆς πρώτης ἐντολῆς. Ἀναστέλλουν πᾶσαν προσπάθειαν ἀποπερατώσεως, διότι

οἱ ἀπανταχοῦ Νισύριοι, ἀσχέτως πρὸς τὰ εὐυπόληπτα καὶ συμπαθῆ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἀπαρτίζουν σήμερον ἢ τὰ ὅσα θὰ ἀπαρτίζουν αὖριον τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν Ποταμιτίσσης, πιστεύουν, ὥς ἐκ τῆς προσφάτου ἀκόμῃ ἱστορίας της, ὅτι μόνον ἡ Χριστιανικὴ Ἐνωσις εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀποπερατώσῃ τὸν Ἱερὸν ναόν. Διότι, οὐδεὶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἡ πραγματοποίησις τοῦ ἁλλου, τῆς ἐντὸς τριετίας ἀνεγέρσεως τοῦ Ἱ. Ναοῦ, ἐπετεύχθη χάρις εἰς τὸν θαυματουργὸν ζῆλον καὶ τὴν βαθεῖαν πίστιν τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως, ἡ ὁποία ἐπέτυχε νὰ προκαλέσῃ τὴν ὁμόθυμον συμπαράστασιν καὶ τὴν γενναίαν οἰκονομικὴν συμβολὴν τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων εἰς τὸ θεάρεστον ἔργον της, δι' ὃ ὁ Σεβασμιώτατος δικαίως ἐξέφρασε πρὸς αὐτὴν τὴν εὐαρέσκειάν του. Οἱ Νισύριοι, μὲ τὴν λαμπρὰν συλλογικὴν ἱστορίαν, περιβάλλομεν μὲ πραγματικὴν στοργὴν καὶ ἀγάπην τοὺς Συλλόγους μας, ὥστε ἡ τοιαύτη μεταχειρίσις των νὰ μᾶς λυπῇ βαθύτατα καὶ νὰ μᾶς ὑποχρεοῖ εἰς τὸ νὰ παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς δοθῶσιν αἱ δέουσαι πληροφορίες, πρὸς κατατόπισιν τῶν ἀναγνωστῶν μας. Διότι ἐκτὸς τῶν ὅσων προανεφέρομεν, νομίζομεν ὅτι οὐδεὶς τυπικὸς λόγος ὑφίσταται, ὁ ὁποῖος νὰ ἐπιβάλλῃ, ὅπως ὁ ἀνεγερθεὶς Ναὸς παραδοθῇ εἰς ἄλλον, διότι δὲν ἀνηγέρθη ὥς ἐνοριακὸς ἢ παρεκκλήσιον ἄλλου Ναοῦ, ἀλλ' ὥς κτητορικὸς, ἀνήκων εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐνωσιν, πρὸς ἣν ἐδωρήθη τὸ γήπεδον ἐφ' οὗ ἀνηγέρθη καὶ πρὸς ἣν παρεσχέθη ἡ ἄδεια τῆς ἀνεγέρσεώς του. Ἡ ἀνέγερσις κτητορικοῦ Ναοῦ προβλέπεται ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι πολλοὶ τοιοῦτοι ὑπάρχουν εἰς ὁλόκληρον τὴν χώραν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Νίσυρον. Δὲν γνωρίζομεν τὰς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως καὶ ἐὰν δι' αὐτοῦ προβλέπεται ἡ διαταχθεῖσα παράδοσις. Εἰς πᾶσαν ὅμως περίπτωσιν, κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν περὶ σωματείων, ἀρμοδίᾳ διὰ τὴν λήψιν τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως εἶναι μόνον ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς Ἐνώσεως. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τὴν παράδοσιν τῶν εἰσπράξεων τοῦ Ναοῦ. Θέλομεν νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Ρόδου, μὲ τὴν ἐγνωσμένην εὐθυκρισίαν του καὶ τὴν πατρικὴν στοργὴν πρὸς τὸ ποίμνιόν του, θὰ θελήσῃ ὅπως χαρίσῃ τὴν ψυχικὴν ἡρεμίαν εἰς τὰς Ἀδελφὰς τῆς Ἐνώσεως καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ Νισυρίους, διὰ τὴν σύντομον ἀποπεράτωσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου μας.

Τὸ Μαθητικὸν συσίτιον Μανδρακίου

Μὲ ἰδιαίτερη εὐχαρίστηση πληροφοροῦμεθα ὅτι συνεχίζεται καὶ φέτος ἡ παροχὴ τοῦ

πρωϊνού ροφήματος εις τούς μαθητάς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, τὸ ὁποῖον ἤρχισε τὴν 1ην Νοεμβρίου 1954, χάρις εις τὴν προσπάθειαν τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ σχολείου κ. Σταμ. Κουρτζή.

Τὸ πρωϊνὸ ρόφημα ἀποτελεῖται ἀπὸ γάλα ἔβαπορὲ μὲ κακάο, βούτυρο, τυρὶ καὶ ψωμί. Κατὰ τὴν γνώμην τῆς Σχολιατρικῆς Ὑπηρεσίας, τὸ πρωϊνὸ ρόφημα παρέχει τις 800 θερμίδες ἡμερησίως καὶ συμβάλλει ἄρκετὰ εἰς τὴν διατήρησιν καὶ καλλιτέρευσιν τῆς ὑγείας τῶν μικρῶν μαθητῶν καὶ ἰδίως τῶν πτωχῶν.

Ἡ σχετικὴ δαπάνη ἀντιμετωπίζεται ἀφ' ἐνὸς ἀπὸ τὸ Δημόσιον μὲ τὰ εἶδη ποῦ παρέχει (τυρὶ, βούτυρο) καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ τὰς κατωτέρω ἐπιχορηγήσεις.

Ἀπὸ Γνωμῶραν Ἀμερικῆς	Δραχ. 16.092
» Ἀθηνῶν ὑπὸ- λοιπον λογ)σμοῦ Παιδικῆς Προνοίας	» 4.788,50
Ἀπὸ Γνωμῶραν Μανδ)κίου	» 1.000
» Δήμον Μανδρακίου	» 1.000
» Ἱερὰν Μονὴν Σπηλι)νῆς	» 1.000
» Γεώργ. Ἀντ. Βουτσᾶν	» 360
» Παν. Γ. Ἀλαμαγκίδην	» 298
» Γεώρ. Ι. Γιαλλούρη	» 180
» Νικόλ. Ι. Φραντζῆν	» 180
Σύνολον	» 24.898

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, ὁ Γνωμαγόρας Ἀμερικῆς ἀπεφάσισε νὰ ἐνισχύσῃ τὸ συσσίτιον μὲ τακτικὴν συνδρομὴν ἀπὸ 40 δολλάρια κατὰ μῆνα.

Τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν καὶ ἡ Σχολικὴ Ἐφορεία, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 9/5/7/56 πράξεώς της, ἐξέφρασαν πρὸς αὐτὸν τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν μαθητῶν καὶ τὰς εὐχαριστίας αὐτῶν.

Ἀναγνωρίζοντες τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὴν ὑγείαν τῶν μαθητῶν τὸ πρωϊνὸν ρόφημα, συγχαίρομεν ὅλους ὅσοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν του καὶ ἐκφράζομεν τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ μᾶς δοθῇ ἡ εὐχάριστος εὐκαιρία νὰ ἀναφέρωμεν εἰς τὴν τιμητικὴν στήλην τῶν δωρητῶν τὰ ὀνόματα καὶ ἄλλων συμπατριωτῶν μας.

Πρόοδος εἰς τὸν ἠλεκτροφωτισμόν

Ἐντὸς τοῦ τρέχοντος μηνὸς Φεβρουαρίου θὰ κατακυρωθῇ ἡ ἐργασία τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ δικτύου εἰς ὅλας τὰς κοινότητας τοῦ νησιοῦ μας. Ἡ σημασία τῶν ἔργων ἐπεκτάσεως τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ πρὸς τὰ χωριά εἶναι φανερὴ δι' ὅλους. Τὰ δυσβάστακτα ἔξοδα λειτουργίας καὶ συντηρήσεως τοῦ ἔργου τὰ ὁποῖα ἔπιπτον ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Δήμου μας μὲ τὴν κατανομήν των ποῦ θὰ ἐπακολουθήσῃ θὰ εἶναι προσιτὰ διὰ τὸν προϋπολογισμόν του. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἀνακούφισις ἐκ τῶν προαναφερθεῖσάν δαπανῶν ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡ βελτίωσις ἀφ' ἑτέρου τῶν οἰκονο-

μικῶν τοῦ Δήμου μὲ τὴν ἑναρξιν τῶν ἔργων τῆς νησίδος «ΓΥΑΛΙ» θὰ συμβάλουν ὥστε νὰ ἀποφασίσῃ ἡ Δημοαρχία νὰ ἐγκαταστήσῃ πολιτικὴν διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ φωτισμοῦ εἰς ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα σπιτία, ὥστε νὰ γίνῃ κτῆμα τῆς ὀλότητος τῶν κατοίκων τοῦ εὐεργετικὸν ἔργον τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ.

Πρόοδος εἰς τὴν Γεωργίαν

Μὲ ἰδιαίτερη ἱκανοποίηση σημειώνουμε μίαν σχετικὴν πρόοδον εἰς ὅτι, ἀφορὰ τὸν τομέα τῆς δεινδροκομίας. Οὕτω κατὰ τὸ 1956 εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Μανδρακίου ἐμβολιάσθησαν 810 ἀγραμνυθῆς εἰς φυσιτικῆς (ἐμβόλια 2271), εἰς δὲ τὴν περιφέρειαν τῶν Πάλων ἐμβολιάσθησαν 17 δένδρα. Καὶ ἄλλοτε εἶχαμε τονίσει τὴν δυνατότητα ἡ ὁποία ὑπάρχει γιὰ τὴν αὐξηση τῶν ὀπωροφόρων δένδρων. Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι μίαν περισσότερον σημαντικὴν προσπάθεια στὸν τομέα αὐτὸν θὰ ἀποδώσῃ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Εἶναι μίαν ἀπὸ τὰς δυνατότητες ποῦ ὑπάρχουν στὸ νησί μας καὶ πρέπει νὰ τὰς ἀξιοποιήσωμεν.

Ἐπαινοὶ καὶ καθήκοντα

Ἡ ὑποδοχὴ ποῦ γίνηκε εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος τῶν «ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ» ὄχι μόνον ἀπὸ τούς συμπατριώτας μας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τούς πνευματικούς ἀνθρώπους τῆς Πρωτευούσης, μᾶς γεμίζει συγκίνησιν καὶ μᾶς ἐπιβάλλει νὰ ἐντείνωμεν τὰς προσπάθειάς μας διὰ νὰ παραμείνῃ τὸ περιοδικὸν μας ἀντάξιον τῶν αἰσθημάτων τῶν ἀναγνωστῶν μας. Εἰδικώτερον τὸ ἐξωφύλλον τὸ ὁποῖον ἐφιλοτέχνησε ὁ ζωγράφος χαράκτης συμπατριώτης μας κ. Δημήτρης Σακελλαρίδης ὑπῆρξεν ἀντικείμενον τῶν εὐνοϊκοτέρων σχολίων τῶν «εἰδικῶν». Εἰς ἡμᾶς δὲν μένει παρὰ νὰ εὐχαριστήσωμεν δημοσίως τὸν ἐξαιρετικὸν καλλιτέχνην καὶ νὰ τοῦ γνωρίσωμεν ὅτι τὰ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» θὰ εἶναι εὐτυχῇ ἔαν δυνηθοῦν εἰς μίαν ἀπὸ τὰς προσεχεῖς ἐκδόσεις νὰ παρουσιάσουν τὴν πλουσίαν καλλιτεχνικὴν του προσπάθειαν εἰς τούς ἀναγνώστας μας.

Ἀρχισε ἡ φόρτωσις ἐλαφρόπετρας

Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ πληροφοροῦμεθα ὅτι τὸ φορτηγὸ San Roque χωρητικότητος 10.000 τόννων παρέλαβε τὸ πρῶτον φορτίον ἐλαφρόπετρας, ἀπὸ τὸ Γυαλί. Ἡ ἑναρξίς τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ Γυαλιοῦ ποῦ μαζί της εἶναι συνυφασμένη καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Δήμου μας ἀποτελεῖ τὴν περισσότερον σημαντικὴν ἐλπίδα διὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν συντομωτέραν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ Δήμου καὶ τῶν συμπατριωτῶν μας. Ἡ καλὴ ποιότης τῆς ἐλαφρόπετρας Γυαλιοῦ ἐπιτρέπει εἰς τὴν ἐταιρίαν ἡ ὁποία ἀνέλαβε τὴν ἐκμετάλλευσιν νὰ ἐλπίζῃ ὅτι

πολύ σύντομα θα πάρη τή θέση πού τῆς ἀξίζει στήν παγκόσμια ἀγορά. Τό ἐλπίζουμε κι' ἐμεῖς κι' εὐχόμεσθε κάθε ἐπιτυχία γιά τὸ καλὸ τοῦ νησιοῦ μας. Εὐχόμεσθε ἀκόμα ἡ ἐλαφρόπετρα νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀρχή γιὰ τὴν ἐκμετάλλευσή καὶ τῶν ἄλλων δυνατοτήτων τῆς Νισύρου.

Σ υ ν ε ρ γ α σ ί α ι

Ἡ ἀνὰ δέμητον ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ μας, μᾶς δημιουργεῖ ὑποχρέωσιν νὰ ἐπανέλθωμεν κάπως διεξοδικώτερα ἐπὶ μερικῶν σημείων πού ἀφοροῦν τὴν συνεργασίαν τῶν συμπατριωτῶν μας. Ἐπισημαίνοντες καὶ πάλιν τὴν ἀνάγκην τακτικῆς ἐνημερώσεως τῶν ἀποδῆμων Νισυρίων, ἀναμένομεν ἀπὸ τὸν Δῆμον καὶ τὰς Κοινότητας νὰ μᾶς ἀποστείλουν πρὸς δημοσίευσιν τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν τοῦ 1957, εὐθύς ὡς ἐγκριθοῦν ἀπὸ τὰς ἀρμοδίας ἀρχὰς καὶ τοὺς ἀπολογισμοὺς τῆς χρήσεως 1955-1956 μετὰ τῶν σχετικῶν ἐκθέσεων τῶν. Ἀπὸ τὸν Δῆμον Μανδρακίου, ἀναμένομεν ἐπίσης τὸν ἀπολογισμὸν καὶ τὴν ἐκθεσὶν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν Κοινοτικῶν Λουτρῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ συνοπτικὴν ἐκθεσὶν ἐπὶ τῆς πορείας τῶν ἐργασιῶν ἐπισκευῆς αὐτῶν. Ἀπὸ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Ἐπιτροπὰς, τὰς σχολικὰς Ἐφορείας, τοὺς Συλλόγους καὶ τὴν Ἀγροτολέσχην, ἀναμένομεν συντόμους ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ παρελθόντος ἔτους. Τὰ αὐτὰ στοιχεῖα ἀναμένομεν ἀπὸ τοὺς ἐκτὸς τῆς Νισύρου συλλόγους μας. Ἀπὸ τοὺς κατόχους παλαιῶν ἐγγράφων, ἀναμένομεν νὰ μᾶς ἀποστέλλουν πιστὰ ἀντίγραφα αὐτῶν πρὸς δημοσίευσιν ἢ καὶ αὐτὰ ταῦτα ἐπὶ ἐπιστροφῇ. Ἀναμένομεν τέλος συνεργασίαν ἐπὶ τοῦ λαογραφικοῦ τομέως, εἴτε ὑπὸ μορφήν μελετῶν, εἴτε διὰ τῆς ἀποστολῆς ὑλικοῦ ὡς εἶναι αἱ παροιμίαι, ἑορταστικὰ ἄσματα, μοιρολόγια, νανουρίσματα, κατάρες, λέξεις τοῦ τοπικοῦ λεξιλογίου κ.τ.λ. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν, θέλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν συνεργατῶν μας ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως ἀποφεύγουν τὴν παρατηρουμένην κάποτε τάσιν ἐξευγενισμοῦ ἢ διορθώσεως δῆθεν τῶν λέξεων καὶ ὅπως μεριμνοῦν ὥστε διὰ τῆς γραφῆς τῶν νὰ ἀποδίδεται κατὰ τὸν πληρέστερον δυνατόν τρόπον ἡ προφορά τῶν. Διὰ τὴν καταχώρησιν κανονικῶν ἀγγελιῶν, παρακαλούμεν ὅσους ἐνδιαφέρονται νὰ μᾶς γράψουν ἐγκαίρως διὰ τὴν ἀποφυγὴν ἀνεπιθυμητῶν παραλείψεων.

Π ρ ὸ ς τ οὺ ς ἐ κ π ρ ὶ σ ω π ο υ ς τ ῶ ν Ν ι σ υ ρ ι α κ ῶ ν ἀ ρ χ ῶ ν καὶ ὁ ρ γ α ν ὠ σ ε ω ν

Τὸ σχόλιον αὐτὸ δὲν ἔχει ἄλλον σκοπόν. Θέλει νὰ ἐπαναλάβῃ κατὰ πού δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦν αὐτοὶ οἱ ὅποιοι χειρίζονται τὰ δημοτικὰ μας πράγματα στὸ

νησί. Παρ' ὅλον πού ζοῦμε μακριὰ ἀπὸ τὴν Νίσυρον γνωρίζουμε τὶς πολλὰς σκοτοῦρες πού δίνουν εἰς τοὺς ἐκπροσώπους τῶν οἱ μικροὶ μας φτωχοὶ Δῆμοι. Ἐκτιμοῦμε πάντοτε τὶς προσπάθειες τῶν ἐκεῖ συμπατριωτῶν μας οἱ ὅποιοι εἴτε Δήμαρχοι εἶναι, εἴτε ἐκπρόσωποι ὁργανώσεων προσπαθοῦν παρὰ τὶς ἀντιθέσεις νὰ διατηρήσουν τὴν ἀγάπην καὶ συνεργασίαν μεταξὺ τῶν καὶ ἀπὸ κοινὸν συμβάλλουν εἰς τὴν προώθησιν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων. Διαβλέπομεν ἴσως ἀδυναμίες αἱ ὅποιαι ὁμως συναντῶνται εἰς κάθε ἄνθρωπον ὁ ὅποιος ἀγωνίζεται καὶ θέλει νὰ δημιουργήσῃ τὴν πρόοδον ἐκεῖ ὅπου λείπουν, ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει κυρίως φτώχεια.

Δὲν μᾶς ἀρέσει ἡ σύντομος καὶ εὐκολη κριτικὴ καὶ δὲν θὰ τὴν συνηθίζουμε. Ἴσως συχνὰ νὰ τοὺς κάμωμεν ὑποδείξεις. Θὰ εἶναι σφάλμα τοὺς νὰ θεωρήσουν κριτικὴν. Ἴσως διατυπώνουν παράπονα. Θὰ εἶναι σφάλματα νὰ τὰ θεωρήσουν ὡς ἔκφρασιν δυσανεσκειᾶς. Τὴν κριτικὴν θὰ τὴν κάμνωμεν μόνον εἰς τὸ ἔσχατον σημεῖον καὶ ὅπου ἐπιβάλλεται, διότι πιστεύομεν ὅτι ἡ εὐθύνη μας διὰ τὴν ὀρθὴν ἀντιμετώπισιν τῶν Νισυριακῶν πραγμάτων μᾶς τὸ ἐπιβάλλει. Θὰ προτιμήσομεν αὐτὴν τὴν κριτικὴν παρὰ τὴν κριτικὴν ἐκ τῶν ὑτέρων, διότι ἐπιθυμοῦμεν καὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν συμπατριωτῶν μας τὴν εὐθύνην τῆς ἀντιμετώπισεως καὶ ἐπιλύσεως τῶν σοβαρωτέρων Νισυριακῶν προβλημάτων.

Τὸ μέτρον τῆς Δημοσίας ζωῆς ἐδῶ πού εὐρισκόμεθα, καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν περισσοτέρων μας εἰς τὴν ἐπίλυσιν πολυπλοκωτέρων ἀλλὰ ἀναλόγου μορφῆς Δημοσίων προβλημάτων εἶναι φυσικὸν νὰ μᾶς παρέχουν τὰς προϋποθέσεις μιᾶς περισσότερον ἀντικειμενικῆς, ρεαλιστικῆς καὶ ὀρθῆς τακτικῆς δράσεως, πέραν βεβαίως τῶν δυνατοτήτων τὰς ὁποίας μᾶς παρέχει ἡ παραμονὴ μας εἰς τὸ κέντρον. Ἐπιβάλλεται συνεπῶς, διὰ μίαν ἐπικοδομητικὴν συνεργασίαν μας, πρῶτα ἀπ' ὅλα συχνὴ ἐπαφὴ μεταξὺ μας τῶν εἰς τὴν Νίσυρον ἐκπροσώπων τῶν τῶν δημοτικῶν καὶ συλλογικῶν ἀρχῶν. Παράκλησις ἀλλὰ καὶ ἀξιώσις.

Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ Δ)ΝΗΣΟΥ κ. Γ. ΡΕΜΠΑΚΟΣ ΔΙΑ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Τὰ «ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» εἰς τὴν προσπάθειάν των ὅπως βοηθήσουν εἰς τὴν προβολὴν καὶ προώθησιν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων ὑπέβαλαν μίαν σειράν ἐρωτημάτων εἰς τὸν Νομάρχην Δωδεκανήσου κ. Γ. Ρεμπάκον ὁ ὁποῖος μὲ προθυμίαν μᾶς ἀπήντησεν ἐκφράζων τὴν γνώμην του ἐπὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῶν διαφόρων Νισυριακῶν προβλημάτων. Ταυτοχρόνως ὁ κ. Νομάρχης μᾶς παρέχει στοιχεῖα διὰ τὰς δυνατότητας πραγματοποιήσεως νέων ἔργων εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον.

Τὰ ὑποβληθέντα πρὸς τὸν κ. Νομάρχην ἐρωτήματα ἀφοροῦν κατὰ σειράν: 1) Τὰ πλέον βασικὰ καὶ ἐπείγοντα προβλήματα τοῦ νησιοῦ, 2) τὸν τουρισμὸν τῆς Νισύρου καὶ τὴν ἀναπτύξιν του, 3) τὰ ἱαματικά μας Λουτρά, 4) τὴν κατασκευὴν τοῦ λιμενοβραχίονος, 5) τὴν ὕδρευσιν τῆς Νισύρου, 6) τὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον τῆς Νισύρου, 7) τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ εἰς τὰς οἰκίας, 8) τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ ἐκτελεσθοῦν εἰς τὸ προσεχές μέλλον.

Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς τὸν Νομάρχην κ. Ρεμπάκον διὰ τὴν προθυμίαν του νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰ ἐρωτήματά μας, γηγενὸς τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ θετικὴν συμβολὴν εἰς τὴν προώθησιν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων.

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Ἐλαβον ἐν καιρῷ τὴν ἐπιστολήν σας δι' ἧς μοι ὑπεβάλατε ἐρωτήματα τινὰ σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν ἐν γένει ζωὴν τῆς ἰδιαίτερας Πατρίδας σας.

Ἀτυχῶς ὁ φόρτος τῆς ἐργασίας μου, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου, δὲν μοι ἐπέτρεψε νὰ σᾶς ἀπαντήσω προγενεστέρως, ὅπερ καὶ πράττω εὐχαρίστως σήμερον.

Ἐπὶ τοῦ 1ου ἐρωτήματος. Κατὰ τὴν προσωπικὴν μου γνώμην δύο εἶναι τὰ βασικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα σήμερον ἀπασχολοῦν τὴν νῆσον, ἥτοι τὸ θέμα τῆς ὕδρευσεως καὶ τὸ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ. Ἀμφότερα θὰ ἀντιμετωπισθῶσι διὰ τῶν δυνατοτήτων τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἀκινήτου Περιουσίας τοῦ Δημοσίου ἐν Δωδεκανήσῳ ἐντὸς τῶν ἀμέσων ἡμερῶν. Καὶ συγκεκριμένως διὰ μὲν τὸν ἠλεκτροφωτισμὸν ἢ μελέτῃ τῆς ἐπεκτάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν Συνοικισμὸν «Πάλλοι» καὶ τὰς Κοινότητας Ἐμπορεῖο καὶ Νικεῖα, ἐνεκρίθη ἤδη ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ὑπουργείου Βιομηχανίας, κατὰ δὲ τὴν συνεδρίαν τοῦ, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν μας, Δ.Σ. τοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς 16)1)57 ἀπεφασίσθη ἀφ' ἑνὸς ἢ διάθεσις τῆς οἰκείας πιστώσεως (690.000 σὺν 95.000 δρχ. διὰ τὴν προμήθειαν ἠλεκτροπαραγωγῆς ὁμάδος πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἤδη ὑφισταμένου ἠλεκτροστασίου) καὶ ἀφ' ἑτέρου ἢ δημοπράτησις τοῦ ἔργου πρὸς

ἀνάδειξιν μειοδότου ἐργολάβου διὰ τὴν 11ην Φεβρουαρίου 1957, διὰ δὲ τὸ θέμα τῆς ὕδρευσεως ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ ΟΔΑΠΔΔ ἢ ἀνέγερσις ἐν Μανδρακίῳ δημοτικῆς δεξαμενῆς μεγάλης χωρητικότητος, ἀνατεθείσης ἤδη τῆς συντάξεως τῆς οἰκείας τεχνικῆς μελέτης εἰς μηχανικὸν ἐπ' ἀμοιβῇ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑποβληθῇ αὕτη τὸ ταχύτερον διὰ τὰ περαιτέρω.

Παραλλήλως διὰ τῶν δυνατοτήτων τοῦ προγράμματος Μικρῶν Κοινοφελῶν ἔργων διετέθη ἀπὸ μηνῶν ποσὸν 45.000 δραχμ. εἰς τὴν Κοινότητα Νικειῶν διὰ τὴν ἐπισκευὴν ὅλων τῶν ὑφισταμένων δεξαμενῶν καὶ ποτιστρῶν πρὸς κοινὴν χρῆσιν. Ταῦτα ἀνεξαρτήτως τῆς ἀνεγερθείσης ἐκεῖ μεγάλης δεξαμενῆς, ἥτις, κατὰ τὰς πληροφορίας μας, ἐπληρώθη ὑπὸ ὕδατος συνεπεία τῶν προσφάτων βροχῶν.

Ἐπὶ τοῦ 2ου ἐρωτήματος. Δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι ἡ κυριώτερα πλουτοπαραγωγικὴ πηγὴ διὰ τὴν Νίσυρον εἶναι ὁ Τουρισμός, ἢ ἀνάπτυξις τοῦ ὁποῖου μεγάλως θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ τόπου. Τούτου ἕνεκεν εἰσηγήθημεν καὶ τὴν ἀνέγερσιν παγοποιείου ἐν Μανδρακίῳ, ἥτις εὐρίσκεται ἐν ἐκτελέσει καὶ δι' ἣν διετέθη ὑπὸ τοῦ ΟΔΑΠΔΔ τὸ ποσὸν τῶν 100.000 δραχμῶν.

Ἐπὶ τοῦ 3ου ἐρωτήματος. Συμφωνῶ ἀπολύτως πρὸς τὸ ὅτι τὸ ἱαμα-

τικά Λουτρά Νισύρου αποτελούν τον βασικόν παράγοντα αναπτύξεως τῆς τουριστικῆς κινήσεως τῆς νήσου. Διαφωνῶ ὁμως ὡς πρὸς τὴν ἄποψιν τῆς διενεργείας εὐρυτάτων ἐπισκευῶν εἰς τὰς ὑφισταμένας ἐγκαταστάσεις, αἵτινες λόγῳ τῆς παλαιότητός των θὰ ἀπαιτήσουν μέγα χρηματικὸν ποσὸν χωρὶς καὶ νὰ καταστοῦν τελικῶς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θὰ ἔδει νὰ εἶναι. Συνεπῶς φρονῶ ὅτι ἡ μόνη ἐνδεικνυομένη ἐν προκειμένῳ λύσις εἶναι ἡ, τῇ ἐνισχύσει καὶ τῶν εἰς τὴν ξένην φιλοπατρίδων Νισυρίων, ἀνέγερσις νέων συγχρόνων ἐγκαταστάσεων καὶ καταστήματος.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁμως πρέπει νὰ καταβληθῇ ἰδιαίτερα προσοχὴ εἰς τὴν ἐπ'ἀνδρωσιν, τοῦ προσωπικοῦ των, ἵνα μὴ ἐπαναληφθῶσι αἱ τοῦ παρελθόντος ἀσχημαίαι αἱ ὁποῖαι κάθε ἄλλο παρὰ ἐνισχύουν τὴν προσπάθειαν τῆς προσελκύσεως τουριστῶν-λουομένων.

Ἐπὶ τοῦ 4ου ἐρωτήματος. Ἡ ἐπέκτασις τοῦ λιμενοβραχίονος Μανδρακίου, κατὰ τοὺς τεχνικοὺς, ἀπαιτεῖ τεραστίαν πίστωσιν, ἥτις δὲν νομίζω ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον θὰ ἡδύνατο νὰ ἀντιμετωπισθῇ οὔτε διὰ τῶν κρατικῶν δυνατοτήτων ἀλλ' οὔτε, ὡς ἐκ τῆς ἐκτάσεώς της, ὑπὸ τυχόν δωρεῶν τῶν ὁμογενῶν τῆς ἀλλοδαπῆς. Θὰ ἡδύνατο ὁμως νὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ θέμα τῆς ἀνέτου καὶ ἀσφαλοῦς ἐπιβιβάσεως καὶ ἀποβιβάσεως τῶν ἐπιβατῶν ἐπὶ τῶν πλοίων διὰ τῆς κατασκευῆς δύο μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν ἀποβατικῶν σκαφῶν, ὡς πράττεται ἤδη τοῦτο ἐν Ρόδῳ ὑπὸ τοῦ οἰκείου Δήμου διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀφικνουμένων τουριστῶν διὰ μεγάλων πλοίων. Ἐν προκειμένῳ ὁ Δήμος Μανδρακίου, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Κοινοτήτων, θὰ ἡδύνατο νὰ συνάψῃ δάνειον παρὰ τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος μέσῳ τῆς Νομαρχίας, ἡ ἐξόφλησις τοῦ ὁποίου θὰ ἡδύνατο νὰ ἀντιμετωπισθῇ καὶ ἐκ τῆς εἰσπράξεως τῶν κομίστρων τῶν ἐπιβατῶν.

Ἐπὶ τοῦ 5ου ἐρωτήματος. Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος τῆς ὑδρεύσεως ἀναφέρομαι εἰς τὴν πρῶτην ἀπάντησίν μου. Τὸ ζήτημα τῆς ἐρεύνης τοῦ ὑπεδάφους διὰ τῆς ἐκτελέσεως γεωτρήσεων ἐξηγητλήθη ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οἱ γεωλόγοι ἀπεφάνθησαν ὀριστικῶς ὅτι δὲν ὑφίστανται ὑπόγεια ὕδατα.

Ἐπὶ τοῦ 6ου ἐρωτήματος. Εἰσηγήθημεν τὴν ἔλευσιν εἰδικοῦ διὰ τὴν μελέτην τῆς δυνατότητος ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ὀρυκτοῦ πλούτου τῆς νήσου.

Ἐπὶ τοῦ 7ου ἐρωτήματος. Τὸ θέμα τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ τῶν οἰκιῶν καθ' ἅπασαν τὴν Ἐπικράτειαν ἀντιμετωπίζεται ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ὡς ἀναγόμενον ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν.

Ἐπὶ τοῦ 8ου ἐρωτήματος. Τὰ ἐκτελεσθησόμενα ἔργα κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐν Νισύρῳ ἀνεφέρθησαν ἤδη ἀνωτέρῳ. Ἐπὶ πλεόν κατὰ τὸ παρὸν πάντοτε ἔτος θὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ τὰ κάτωθι:

- α) Ἐκβάθυνσις λιμένος καὶ ἐπισκευὴ λιμενοβραχίονος Πάλλων (διατεθησόμενη πίστωσις ἐκ τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων δραχμ. 400.000).
- β) Κατασκευὴ ἐτέρας ὕδατοδεξαμενῆς ἐν Μανδρακίῳ 330 μ3 δι' ὕδρευσιν (ἐκ τοῦ προγράμματος Μικρῶν Κοινοφελῶν ἔργων, δαπάνη 80.000 δραχμ.).
- γ) Διάνοιξις ἀγροτικῆς ὁδοῦ Ἐμπορείου πρὸς Ἠφαίστειον (δι' ἣν διετέθη ἤδη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ποσὸν 30.000 καὶ θέλει διατεθῇ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ποσὸν 50.000).
- δ) Διάνοιξις ἀγροτικῆς ὁδοῦ Νικεῖα πρὸς Αὐλάκιον (δι' ἣν διετέθη ἤδη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ποσὸν 30.000 δραχμ. καὶ θέλει διατεθῇ καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ποσὸν 50.000).

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ παρακαλῶ θερμότατα ὅπως καὶ διὰ τῶν στηλῶν τοῦ ἐγκρίτου περιοδικοῦ σας διαβιβάσῃτε πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀγαπη-

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΜΟΥ

“Όσα κι’ ἂν πατθαίναμε, ἑμεῖς οἱ κατα-
χανάδες ὅλουσουν ἐκεῖ. Ἀφοῦ σκολοῦσα-
με ἀπὸ τὸ σκολεῖο ἐπαίραμε μαζί μας κᾶ-
να βοιιάλι καὶ τραβούσαμε γιὰ τὰ χωρά-
φια. Ἐκείνην τὴν ἡμέρα εἴχαμε συμφωνήσει
νὰ πᾶμε νὰ ξεκληρέψωμε μιὰ σφηκονιά
ποῦτο στὸ λάρυγγα, κάτω ἀπὸ τὰ κρο-
κελλίδια Δ(υσσέα) καὶ δὲν ἐφῆναν τὰ βόδια
νὰ λωνέβγουν. Ἄμα νεβαίναμε τὸ Σταυρὸ
εἶδαμε καὶ τὸ φίλο μας τὸ Γιώργη καὶ τοῦ-
παμε νᾶρτη μαζί μας. Ἡ μάνα του τόκου-
σε καὶ δὲν τὸν ἐφηνε, γιὰ νὰ μὴν τὸν κε-
ντήση καμμιά σφήκα. «Μωρέ, γροικᾶς
εἶντα ποῦ σοῦ λέω θὰ πάης». Ἐκεῖνος ἐν
τὴν ἔκουσε καὶ ἤρτε. Ἄμα φτάσαμε στὸ
μέρος ποῦτον ἢ σφηκονιά, ἐκατσουλώσα-
με σὲ κάτι δέντρα καὶ ἐκόψαμε κλαδιὰ γιὰ
ὄπλα καὶ πλησιάσαμε στὴ σφηκονιά. Οἱ
σφήκες ὅμως μᾶς πῆρα χαμπάρι καὶ ἐμου-
ντάραν πάνω μας. Ἐξολοθρέψαμε πολλές.
Ἀλλὰ τᾶφερε ἡ τύχη καὶ οἱ σφήκες ἐκε-
ντήσαν τὸ Γιώργη στὸ αὐτὶν του. Πόνεσε,
ἔσκουζε καὶ ξάπλωσε χάμω καὶ ἔλεε «Ἡ
μάνα μου μοῦλλε, ὦ Γιώργη, μὴ πᾶς, γυιὲ
μου, ἀλλὰ ἐγὼ ὁ κακονάσωτος ἐν τῆς
ἐγρέκησα καλὰ νὰ πάθω, νὰ ξερῇ κεφάλη,
νὰ ξερῇ κεφάλη» καὶ ἐκτύπαν τὴν κεφάλη

Κάνα = κανένα

καταχανᾶς = διάβολος, καταχθόνιος

όλουσούν = δηλοῖ τὸν ἀδιόρθωτον ἢ λέξις

βοιιάλι = ξεροκόμματο φωμιοῦ, τὸ ἄκρον τοῦ φωμιοῦ

λωνέβγω = ἄλωνίζω

γροικῶ = ἀκούω

πειρίζομαι = θυμώνω

εἶντα = τί

κατσουλώνω = ἀπλώνω τὸ χέρι νὰ πιάσω κάτι

μουνταίρω = ὀρμῶ

του στῇ γῇ. Ἐνας μας γιὰ νὰ τὸν πειρά-
ξη τοῦλλε. Ἰσσικας, κι’ ὁ Γιώργης ἐπειχί-
ζετο.-

Τό(σ) σηκώσαμε ἀπὸ κεῖ καὶ τὸν ἐκου-
αλήσαμε στὸ ἄλωνι ποῦτον τὸ κοπέλλι
τοῦ Δ καὶ λώνεβγε καὶ τοῦπαμε πῶς
ἐκεῖνος ἔφταιε ποῦ κεντήσαν οἱ σφήκες τὸ
φίλο μας τὸν Γιώργη, γιὰ νὰ μὴν
τὸν πειράζουν οἱ σφήκες, πῆαμε νὰ τὶς ξε-
κληρέψωμε καὶ τᾶπαθεν ὁ Γιώργης.

Τὸν καταφέραμε λοιπὸν νὰ πάη νὰ
κλέψη μέλι ἀπὸ τὰ μελίσσια τοῦ γέρο Μ.
γιὰ νὰ βάλωμε στὸ αὐτὶν τοῦ Γιώργη νὰ
μὴν πουῇ. Ἐπῆε, καὶ τὸν εἶδαμε νὰ βάλλη
στὰ χέρια του καὶ στὴν μούρην του κάτι
ζένια ποῦτον κοντὰ στὰ μελίσσια. Ἐβγα-
λε καὶ μᾶς ἔφερε μερικὲς πίτθες μέλι καὶ
κατέβηκε στὴ βούα νὰ τὶς φᾶμε. Οἱ πίτθες
ὅμως ἦσαν οἱ μισὲς ἄσπρες καὶ οἱ μισὲς κί-
τρινες. Δὲν ἐσκαμπάζαμε ὅτι οἱ ἄσπρες δὲν
εἴχαν μέσα μέλι, ἀλλὰ ἦταν ὁ γόνος καὶ
ἐλυμεντέρετο ὁ καθένας μας ποιὸς θὰ φάη
πιο πολὺ... ἄσπρο μέλι. Εἴχαν πφέσει μέ-
σα καὶ ἄγανα καὶ κάγιες. Τὸ ἀποτέλεσμα
τὸ καταλαβαίνετε. Μᾶς ἔπιασεν ὅλους
τσιλιό.-

ΕΝΑΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

κακονάσωτος = ὁ ἄτυχος

ἰσσικας = αἰσθάνομαι εὐχαρίστησιν

κουαλῶ = καταφέρω

βούα = ἀποθήκη ἀχρύων κριθῆς

λυμενταίρομαι = συναγωνίζομαι

ἄγανα = ἡ μύτη τοῦ σαχνοῦ

κάγια = ἀράχνη

τσιλιό = διάρροια

ζένια = ἐργαλεῖα, σύνεργα

τούς μου Νισυρίους τούς ἐν τῇ νήσῳ,
τῇ λοιπῇ Ἐπικρατεῖα καὶ τῇ ξένῃ
εὐρισκομένους τὰς πλέον ἐγκαρδίου
εὐχὰς μου ἐπὶ τῷ νέφῳ ἔτει, τὸ ὁποῖον
τούς εὐχομαι νὰ διέλθουν ἐν ὑγείᾳ,
εὐτυχίᾳ καὶ χαρᾷ.

Πρὸς ὑμᾶς δέ, ὁμοῦ μετὰ τῶν
εὐχῶν μου, ἀπευθύνω παράκλησιν
ὅπως δεχθῆτε καὶ τὰ θερμότερα συγ-
χαρητήριά μου διὰ τὸ ὑφ’ ὑμῶν ἐπιτε-
λούμενον ἔργον, τὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν

«Νισυριακῶν Χρονικῶν», δι’ οὗ συμ-
βάλλετε μεγάλως οὐ μόνον εἰς τὴν
ἐπικοινωνίαν τῶν ἀπανταχοῦ Νισυ-
ρίων μετὰ τῆς ἰδιαιτέρας των πατρί-
δος, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύετε τὴν προσπά-
θειαν τῆς ἐπιλύσεως τῶν θεμάτων τῶν
ἀπασχολούντων τὴν γενέτειράν σας.

Μετὰ πάσης τιμῆς

Γ. ΡΕΜΠΑΚΟΣ

Νομάρχης Δωδεκανήσου

ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΑΚΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΝΙΣΥΡΩ

ΥΠΟ Κ. ΜΟΥΡΑ

Ἡ ἀναστολή τῆς λειτουργίας τοῦ Γυμνασιακοῦ μας παραρτήματος, συνεκίνησεν, ὡς ἦτο φυσικόν, ὄχι μόνον τοὺς ἀμέσως ἐνδιαφερομένους γονεῖς, ἀλλὰ καὶ μεγάλην μερίδα τῶν Νισυρίων. Καὶ λέγω μεγάλην μερίδα, διότι ὑπάρχουν καὶ οἱ φρονούντες ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνασταλῇ ἡ λειτουργία του ἡ καὶ νὰ καταργηθῇ ἀκόμη. Τὴν γνώμην των αὐτὴν, ἄλλοι μὲν στηρίζουν εἰς τὴν ἀτελῇ κατάρτισιν τῶν μαθητῶν, λόγῳ ἀνεπαρκείας τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ, ἄλλοι δὲ εἰς τὸ ὅτι διὰ τῆς συμπληρωματικῆς αὐτῆς μορφώσεως, οἱ μὴ συνεχίζοντες τὰς σπουδὰς των μαθηταὶ δὲν φαίνονται πρόθυμοι νὰ ἐργασθῶν ὡς τεχνῖται ἢ ἀγρόται. Ἄλλοι τέλος ἐθεώρησαν αὐτὴν ὡς ἀπαραιτήτου, διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς διασαλευθείσης κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σύμπνοιας τῶν κατοίκων. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν πρῶτον λόγον, φρονοῦμεν ὅτι ἔχει πράγματι κάποιον λογικὸν ἔρεισμα. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ ὅτι, μὲ μίαν κατηγήτριαν φιλόλογον καὶ ἓνα Θεολόγον, θὰ ἦτο δυνατὴ ὄχι μόνον ἀρτία ἀλλὰ καὶ ἀνεκτὴ ἔστω κατάρτισις τῶν μαθητῶν, παρ' ὅσας φιλοτίμους προσπάθειας καὶ ἔν κατέβαλλον οὗτοι. Ὡς πρὸς τὸν δεύτερον, νομίζομεν ὅτι, ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, ἡ διὰ τοῦ ἡμιγυμνασίου συμπληρωματικὴ μόρφωσις τῶν νέων μας, θὰ πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἓν τῶν ἀπαραιτήτων στοιχείων διὰ τὴν ἐπιτυχήν σταδιοδρομίαν των εἰς τὴν ζωὴν. Ἡ τυχὸν διαφανείσα ἐγωϊστικὴ τάσις μεταξὺ μαθητῶν, ἂν πράγματι διεφάνη, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτοὺς ἢ ἀκόμη περισσότερον εἰς τὰ σχολεῖον, ἀλλ' εἰς τὴν ἑλλειψιν συμβουλευτικῆς προσπάθειας καὶ καθοδηγήσεως αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ τρίτον ἐπιχείρημα δὲν εὐσταθεῖ, διότι ὑπῆρχε τρόπος θεραπείας τοῦ προβαλλομένου κακοῦ, χωρὶς νὰ θυσιάσθῃ τὸ ἀνεύθυνον εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν σχολεῖον.

Ὅπως ἦτο ἐπόμενον, ἠκούσθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐξακολουθοῦσι νὰ ἀκούωνται παράπονα κατὰ τῆς πολιτείας, τὴν ὁποῖαν θεωροῦν ὡς ἄδικον καὶ ἄστοργον. Ἐρωτᾶται ὁμως. Εἶναι πράγματι δίκαια τὰ ἀκουόμενα παράπονα καὶ εἶναι πράγματι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀναστολὴν τῆς λειτουργίας τοῦ παραρτήματος ἡ Πολιτεία; Διὰ τὸν δίκαιον καταλογισμὸν τῶν εὐθυνῶν, θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθῇ κυρίως, ποῖοι ἦσαν οἱ λόγοι οἵτινες ἐπέβαλον τὴν ἐπιζήμιον πράγματι διὰ τὴν πατρίδα μας διακοπὴν τῆς λειτουργίας τοῦ παραρτήματος.

Μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν μας τῆς Ἀμερικῆς, τοὺς ὁποίους συνεκίνησεν ζωηρῶς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐπιστεύθη ἀρχικῶς, ἐξ ἐσφαλμένης βεβαίως πληροφορίας, ὅτι τὸ παράρτημα ἐκινδύνευε νὰ κλείσῃ ἐλλείψει καταλλήλου διδακτῆρου. (Δελτίον 130 Ἰούλιος-Σεπτέμβριος 1955,

δημοσίευμα Κων. Κουλιανίδη: «Θὰ εἶναι ἐντροπὴ μας»). Καὶ εἶναι πρὸς τιμὴν τοῦ «Γνωμαγόρα» ὅτι ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ ἀντιμεταπίσῃ τὴν κατάστασιν, ἀποφασίσας κατὰ τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῶν μελῶν του τῆς 3ης Νοεμβρίου 1955, ὅπως διαθέσῃ τὸ ποσὸν τῶν 10.000 δολλαρίων διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ καταλλήλου διδακτῆριου. Τὸ γυμνασιακόν μας ὁμως παράρτημα, εἶναι γνωστόν, ὅτι ἐστεγάζετο κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικόν δι' αὐτό, εἰς τὸ διδακτήριον τῆς Ὀμηρείου δημοτικῆς σχολῆς, ὥστε νὰ μὴ συνέτρεχε λόγος διακοπῆς τῆς λειτουργίας του ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης.

Τοὺς λόγους τῆς ἀναστολῆς τῆς λειτουργίας τοῦ παραρτήματος, μᾶς παρέχουν, οἱ ὑπ' ἀριθμ. 1410 τῆς 6ης Ὀκτωβρίου 1955 καὶ 1508 τῆς 20 Ὀκτωβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους ἀναφοραὶ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων Μέσης Ἐκπαίδευσεως Δωδεκανήσου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον. Δι' αὐτοῦ, ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς ἀνέφερεν ὅτι κατὰ τὸ σχολικόν ἔτος 1955-1956 ἐνεγράφησαν εἰς μὲν τὴν πρώτην τάξιν τοῦ παραρτήματος 16 μαθηταί, ἐξ ὧν προσήλθον εἰς τὰ μαθήματα 12, οἱ ὁποῖοι τελικῶς περιωρίσθησαν εἰς 9, εἰς δὲ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην τάξιν οὐδεὶς, διότι ἐπροτίμησαν νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς ἄλλα Γυμνάσια. Ἀνέφερεν ἐπίσης ὅτι κατόπιν τούτου ἀνέστειλε προσωρινῶς τὴν λειτουργίαν τῶν δύο τελευταίων τάξεων καὶ ἐζήτην τὴν ἔγκρισιν τῆς πράξεώς του ταύτης παρὰ τοῦ Ὑπουργείου. Ἡ ὑπηρεσία, εἰς τὴν διατυπωθεῖσαν ἀπάντησιν τῆς (ἔγγραφον 119653, 125381 τῆς 21ης Νοεμβρίου 1955) ἐνέκρινε τὴν ἀπόφασιν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ. Ὁ τότε ὁμως Ὑπουργός, συνεπλήρωσεν ἰδιοχείρως τὸ προαναφερθὲν ἔγγραφον, παραγγεῖλās ὅπως ἀνασταλῇ ἡ λειτουργία καὶ τῆς πρώτης τάξεως λόγῳ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν.

Δὲν νομίζομεν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἀμφισβητηθῇ ὅτι ἡ εἰσήγησις τὸσον τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ, ὅσον καὶ τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου, καταδεικνύουσιν πασιφανῇ εὐμένειαν, ὅπως δὲν νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ, ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργοῦ ὑπῆρξεν ἄδικος καὶ ἄστοργος καὶ ὄχι ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβαλλομένη. Ἀλλὰ μήπως τὸ ὅτι δὲν κατηργήθη, ὅπως θὰ ἐπεβάλετο νὰ γίνῃ, ἀλλ' ἀνεστάλη προσωρινῶς ἡ λειτουργία του, δὲν ἀποτελεῖ ἐπίσης σαφὴ ἐνδειξιν τῶν εὐμενῶν διαθέσεων τοῦ Ὑπουργείου; Ἡ μήπως δὲν εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς παρομοίας περιπτώσεις, κατηργήθησαν τὰ ἡμιγυμνάσια Γενναδίου Ρόδου, Ἀντιμαχείας Κῶ, Χάλκης, Κάσου καὶ Ἀστυπαλαίας, διὰ νὰ ἐπανιδρυθοῦν κατόπιν δραστηρίων ἐνεργειῶν τῶν κατοίκων καὶ τοπικῶν ἀρχῶν των

τὰ δύο τελευταῖα ὡς ἰδιωτικά σχολεῖα, ἐξ ὧν τὸ μὲν τῆς Κάσου συντηρεῖται παρὰ τοῦ Δήμου τὸ δὲ τῆς Ἀστυπαλαίας παρὰ τοῦ Φιλανθρωπικοῦ Ταμείου; Πρέπει ἐπίσης νὰ κατανοηθῇ ὅτι ἐὰν τὸ Γυμνασιακὸν μας παράρτημα ἐτύγχανε τῆς αὐτῆς μεταχειρίσεως πρὸς τὰ λοιπὰ ἀνὰ τὸ Κράτος λειτουργοῦντα, θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ εἶχε κἂν ἰδρυθῇ, ὡς ἐκ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν του, τῆς ἐλλείψεως καθηγητῶν καὶ τῆς ἀδυναμίας τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ νὰ συμπληρωσθῇ τὰ ὑφιστάμενα εἰς διδακτικὸν προσωπικὸν κενά.

Ἐν τέλει νομίζω ὅτι δὲν εἶναι λογικὸν καὶ δίκαιον νὰ ἀποδοθῇ εὐθύνη εἰς τὴν Διοίκησιν διὰ τὴν μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν, ἔστω καὶ ἂν ὀφείλεται αὕτη κατὰ ἓνα μέρος εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ καταλλήλου διδακτικοῦ προσωπικοῦ, διότι τὴν εὐθύνην ταύτην φέρομεν κατὰ τὸ μεγαλύτερον αὐτῆς μέρος, ἡμεῖς οἱ Νισυριοὶ, μὴ ἐνδιαφερθέντες διὰ τὴν τοποθέτησιν τούτου. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ Νίσυρος ὑπεβλήθη κατὰ τὰ ἔτη τῆς δουλείας εἰς δυσαναλόγους πρὸς τὰς οικονομικὰς δυνατότητας τῆς θυσίας διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ἡμιγυμνασίου της, ὅτι μόνη αὕτη ἐξ ὅλων τῶν Δωδεκανήσων δὲν ἐζήτησε καὶ δὲν ἔτυχε οικονομικῆς ἐνισχύσεως παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου δικαιούται νὰ τύχῃ σήμερον τῆς ἀναλόγου μεταχειρίσεως παρὰ τῆς πολιτείας. Διότι δὲν δύναται νὰ παροραθῇ ἡ Ἐθνικὴ ἀποστολὴ τοῦ ἡμιγυμνασίου, τὸ ὅποιον ἐγαλούχησεν καὶ ἐσφυρηλάτησεν τὴν Ἐθνικὴν συνειδήσιν τῶν νέων μας καὶ τοὺς κατέστησεν ἱκανοὺς νὰ ἀναλάβωσι καὶ οὗτοι ἡγετικὸν ρόλον εἰς τὸ καθολικὸν κίνημα ἀντιστάσεως τῶν κατοίκων κατὰ τῶν σκοτίων σχεδίων ἀφέλλησιν τοῦ κατακτητοῦ. Ἀλλὰ καὶ αἱ ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας προσέφερε τὸ ἡμιγυμνάσιον εἰς τὴν ἰδιαίτεραν πατρίδα μας εἶναι ἐξ ἴσου σοβαραί, γνωσταὶ δὲ εἰς ὅλους μας, ὥστε νὰ παρέλκῃ οἰσδήποτε ἀπαρίθμησις ἢ ἑξαρσίς των. Ἀξιοὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς πατρίδος μας, φρονῶ ὡς ἐκ τούτου ὅτι εἶναι καὶ οἱ πρωτοουργοὶ τῆς ἰδρύσεώς του καὶ ἐπιβαλλομένη θεωρῶ, ἐπὶ τῇ ευκαιρίᾳ ταύτῃ τὴν πρότασιν ἀπονομῆς εἰς αὐτοὺς τῆς ἐπιβαλλομένης ἀναγνωρίσεως καὶ τιμῆς.

Ἡ ἐπανάληψις τῆς λειτουργίας τοῦ γυμνασιακοῦ μας παραρτήματος, ὡς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα, δὲν προσκόπει εἰς τυπικά κωλύματα, εἶναι δὲ δυνατὴ δι' ἀπλῆς ἐντολῆς τοῦ Ὑπουργοῦ. Ἀπὸ τῆς οὐσιαστικῆς ὁμως πλευρᾶς, παρουσιάζονται σοβαραὶ δυσχερεῖαι, ἀναγκάσκειν κυρίως εἰς τὸν μικρὸν ἀριθμὸ τῶν ὑποψηφίων μαθητῶν. Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1954-1955, ἐφοίτησαν εἰς τὴν ἑνὴν τάξιν καὶ τῶν τεσσάρων δημοτικῶν σχολείων τῆς νήσου 34 μαθηταί. Ἐὰν δεχθῶμεν ὅτι προήχθησαν ἅπαντες, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναφερομένων ὡς ἐγγραφέντων εἰς τὰς προδιαληφθείσας ἀναφοράς τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ 16 μαθητῶν ἢ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ μαθητολόγιον ὡς

ἐγγραφέντων 19, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ μαθητῶν οἱ ὅποιοι ἐπεθύμουν πράγματι νὰ ἐγγραφῶσιν καὶ δὲν ἀνεφέρθησαν ὡς ἐγγραφέντες διὰ τὴν κάλυψιν ἄλλου λόγου, νομίζω ὅτι θὰ πρέπει νὰ κριθῇ ὡς ἱκανοποιητικὸς, πολλῶν δὲ μᾶλλον, ἐὰν ἐκτὸς αὐτῶν, ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι οἵτινες ἐπροτίμησαν νὰ ἐγγραφοῦν καὶ νὰ φοιτήσουν εἰς ἄλλα γυμνάσια, ὡς ἔπραξαν οἱ μαθηταὶ τῆς Β' καὶ Γ' τάξεως. Ὁ ἀριθμὸς ὁμως τῶν ἐγγραφέντων κατὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος 24 μαθητῶν εἰς τὴν ἑνὴν τάξιν τῶν αὐτῶν ὡς ἀνωτέρω σχολεῖον, δὲν νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ κριθῇ ἱκανοποιητικὸς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς τῶν μαθητῶν τῆς 5ης καὶ Δ' τάξεως ἀνερχομένους ἐν συνόλῳ εἰς 63 καὶ 49. Βέβαιον πάντως εἶναι ὅτι λόγω τοῦ συνεχιζομένου ἐκπατρισμοῦ δὲν εἶναι δυνατὴ καὶ αὕτη ἢ κατὰ προσέγγισιν ἐκ τοῦ μακροθῆν πρόβλεψις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δυναμένων νὰ φοιτήσωσιν εἰς τὸ παράρτημα μαθητῶν, ἐνῷ ἀντιθέτως κρίνομεν αὐτὴν δυνατὴν δι' ἐπιτοπίου ἐξετάσεως τῶν διαθέσεων τῶν παραμενόντων εἰς Νίσυρον ἐκ τῶν ἀποφοιτησάντων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀπὸ τὰ δημοτικά σχολεῖα μαθητῶν.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν, δὲν νομίζω ἄσκοπον νὰ ἀποτολμήσω ἐξιστόρησιν τῆς πορείας τῆς ἐκπαίδευσως εἰς τὴν πατρίδα μας, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ θελήσουν νὰ συμπληρώσουν ἢ καὶ νὰ διορθώσουν αὐτὴν οἱ κατέχοντες πλείονα στοιχεῖα. Ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν, σημειοῦμεν ὅτι τὸ «Ὀμήρειον» ἡμιγυμνάσιον ἰδρῦθη παρὰ τοῦ Δήμου Μανδρακίου, δημαρχοῦντος τοῦ αἰετιμίου ιατροῦ Γεωργίου Καμμά καὶ ἐλειτούργησε τὸ πρῶτον κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1918-1919 ὡς τριτάξιον, μὲ πρῶτον Διευθυντὴν αὐτοῦ τὸν αἰετιμνηστον ἐκ Καλύμνου καθηγητὴν καὶ μετέπειτα Γυμνασιάρχην Διονύσιον Ρεῖσιν. Κατ' ἐξάρεσιν ἐλειτούργησεν ὡς διτάξιον κατὰ τὰ σχολικά ἔτη 1920-1921 καὶ 1921-1922, λόγω ἐλλείψεως προσωπικοῦ. Διὰ τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος τῆς 13ης Μαΐου 1927 «περὶ ἀναγνωρίσεως σχολείων τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ» δημοσιευθέντος εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 89 τῆς 19ης Μαΐου 1927 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (Τεύχος Α') ἀνεγνωρίσθησαν κατὰ τὴν φρασολογίαν τοῦ Διατάγματος «αἱ τρεῖς κατώτεραι τάξεις τοῦ ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου λειτουργούντος «Ὀμηρείου ἡμιγυμνασίου, ὡς ἰσότημοι τῶν ἐν τῷ Κράτει λειτουργούντων πεντατάξιων γυμνασίων». Τὴν δαπάνην τῆς λειτουργίας του, ὅπως καὶ τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου διέθετεν ὁ Δήμος Μανδρακίου, συνεπικουρούμενος παρὰ τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς, μέχρι καὶ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1932-1933. Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Μανδρακίου κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτοῦ τῆς 5ης Ἰουλίου 1933, ἀπεφάσισε τὴν διακοπὴν τῆς ἀνεγνωρίσεως του λόγω τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν καὶ τῆς δυσχεροῦς οικονομικῆς καταστάσεως τοῦ Δήμου. Εἰς πρότασιν τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς ὅπως ἀναλάβῃ οὗτος ἐξ ὁλοκλήρου τὴν δαπάνην

τῆς λειτουργίας του, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως διορίσῃ οὗτος ἐκπαιδευτικὴν ἐπιτροπὴν ἢ ὁποία θὰ φροντίζῃ διὰ τὸ ἡμιγυμνάσιον ἐν συνεννοήσῃ μετὰ τῆς Δημαρχίας, ἡ τελευταία ἀπήντησεν διὰ τῆς ἀπὸ 19 Σεπτεμβρίου 1933 ἐπιστολῆς της, (Δελτίον 24)1933) ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο ἀναγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Ἐποπτείας (τῆς Ἱταλικῆς Διοικήσεως), ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ὁποίας κατηργήθησαν αἱ ἐφορεῖαι τῶν σχολῶν, διορίζεται παρ' αὐτῆς τὸ διδακτικὸν προσωπικόν, καὶ εἰς ἣν τέλος ὑπόκειται ὁ ἄρχος. Παρὰ ταῦτα, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ παρατιθεμένου κατωτέρω πίνακος τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ σχολικὰ ἔτη 1933-34 μέχρι καὶ τοῦ 1936-1937 φέρονται φοιτήσαντες ἐλάχιστοι μαθηταί. Διὰ τοῦ ἀπὸ 21 Ἰουλίου 1937 Διατάγματος τοῦ Ἱταλοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, κατηργήθη μετὰ τῶν λοιπῶν Κοινοτικῶν Σχολείων, τὰ ὁποῖα ἀντεκατεστάθησαν διὰ τῶν Ἱταλικῶν Κρατικῶν σχολείων.

Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1945-1946, μετὰ δηλονότι τὴν κατάληψιν τῆς Δωδεκανήσου παρὰ τῶν Ἀγγλων (9 Μαΐου 1945) διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 185 τῆς 14 Ἰανουαρίου 1946 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας, ἐκδοθείσης εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 1025 τῆς 22ας Σεπτεμβρίου 1945 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν Ἑλλάδι ὑπηρετούντων Δωδεκανησίων καθηγητῶν, οἵτινες καὶ ἀπεσπάσθησαν εἰς τὰ Γυμνάσια τῆς Δωδεκανήσου, ὡς οἱ πρῶτοι πυρῆνες διὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν. Εἰς τὸ ἡμιγυμνάσιον Νισύρου ἀπεσπάσθη ὁ συμπατριώτης μας φιλόλογος Μιχαὴλ Κατσιματίδης, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὁποίου ἤρχισε νὰ λειτουργῇ τοῦτο μὲ 31 μαθητὰς κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1944-1946. Μετὰ τὴν πλήρην ἀπελευθέρωσιν τῆς Δωδεκανήσου διὰ τῆς ἀποχωρήσεως τῶν Ἀγγλων (31 Μαρτίου 1947) καὶ τὴν ἀνάληψιν τῆς διοικήσεως αὐτῆς παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως, ἤρχισεν ἡ οὐσιαστικὴ ὀργάνωσις τῆς Ἐκπαιδεύσεως. Οὕτω ἐν συνεχείᾳ τῶν ὁσων γενικῶν μέτρων ἐλήφθησαν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 26923 τῆς 18ης Αὐγούστου 1947 ἀποφάσεως τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ ὁ Περικλέους Ἰωαννίδης, δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' φύλλον ἀριθ. 84 τῆς 24ης Νοεμβρίου 1947 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως, διετηρήθη ἐκτὸς τῶν ἄλλων σχολείων καὶ «τῶ ἐν Νισύρῳ ἡμιγυμνάσιον μὲ τρεῖς τάξεις ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ὀμήρειον ἡμιγυμνάσιον Νισύρου», ἐτοποθετήθη δὲ καὶ τὸ ἀπαιτούμενον διδακτικὸν προσωπικὸν διὰ τὴν εὐρρυθμὸν καὶ κανονικὴν λειτουργίαν του. Ἀπὸ τῆς πρώτης ὁμως στιγμῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῶν σχολείων,

προέκυψεν τὸ ζήτημα τῶν ὑπερηλικῶν, τῶν μαθητῶν δηλονότι ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐνῶ κατὰ τὴν κανονικὴν ἡλικίαν τῶν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς ἀνωτέρας τάξεις, ἐν τούτοις δὲν ἠδύναντο νὰ παρακολουθήσωσι τὰ μαθήματα αὐτῶν, ὕστεροῦντες κυρίως εἰς τὰ Ἑλληνικά καὶ τὴν ἱστορίαν. Εἰς ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 83254)1946 ἐιδικῆς διὰ τοὺς Δωδεκανησίους ἀποφάσεώς του παρέσχεν εἰς τοὺς ὑπερήλικας τὸ δικαίωμα τῶν κατατακτικῶν ἐξετάσεων καὶ προαγωγικῶν τοιούτων δις τοῦ ἔτους. Ἀντιμετωπίσθη ἐπίσης τὸ πρόβλημα τῶν ἐργαζομένων, διὰ τῆς ἰδρύσεως καὶ νυκτερινῶν σχολείων Μέσης καὶ Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως.

Διὰ τῶν ὡς ἄνω μέτρων, ἐφαρμοσθέντων καὶ εἰς τὴν Νίσυρον, ἐπετεύχθη ἡ προώθησις καὶ τῶν ὑπερηλικῶν μαθητῶν τοῦ Ἡμιγυμνασίου, ἐδημιουργήθη ὁμως ἡ ἀνάγκη αὐξήσεως τῶν τάξεων αὐτοῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν αὐτῶν. Καὶ ἐλειτούργησε μὲν κατ' ἀνοχὴν ὡς τετρατάξιον κατὰ τὸ ἔτος 1946-47 ἐκρίθη ὁμως ἀναγκαῖον ὅπως διὰ τὴν νόμιμον τακτοποίησιν τῆς λειτουργίας του, δεδομένου ὅτι ὁ θεσμὸς τῶν ἡμιγυμνασίων εἶχε καταργηθῇ πρὸ ἐτῶν εἰς τὴν Ἐλευθέραν Ἑλλάδα, καὶ πρὸς αὐξήσιν τῶν τάξεων του, ὀρίσθη ὡς παράρτημα τοῦ Γυμνασίου Κῶ. Πρὸς τοῦτο ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 8870 τῆς 28 Ἰουλίου 1948 ἀπόφασις τοῦ πρώτου Γενικοῦ Διοικητοῦ Δωδεκανήσου κ. Νικολάου Μαυρῆ, δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 7 τῆς 24 Αὐγούστου 1948 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Γεν. Διοικήσεως Δωδεκανήσου. Διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὀρίσθη ὅτι ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1948-1949 τὸ ἡμιγυμνάσιον Νισύρου, δύναται νὰ λειτουργήσῃ προσηκόντως ὡς παράρτημα τοῦ Γυμνασίου Κῶ. Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 52411)23.9.49 ἀποφάσεως τῆς Γενικῆς Διοικήσεως (ΦΕΣΔΔ 32)26)9)49), καθωρίσθη ὅτι τὸ Γυμνασιακὸν παράρτημα Νισύρου θὰ λειτουργήσῃ καὶ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1949-1950 μὲ τὰς πρώτας πέντε τάξεις τοῦ ἑξατάξιου Γυμνασίου. Οὕτω ἐλειτούργησε κατὰ τὸ ἔτος 1948-49 ὡς τετρατάξιον καὶ κατὰ τὸ 1949-50 ὡς πεντατάξιον, συνεπληρωθῇ δὲ τὸ διδακτικὸν προσωπικόν, ἐξυπηρετηθέντων οὕτω σοβαρῶς τῶν Νισυρίων μαθητῶν, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἡδυνήθησαν διὰ φοιτήσεως ἐπὶ ἓνα μόνον ἔτος εἰς Γυμνάσιον, νὰ τύχωσιν ἀπολυτηρίου καὶ νὰ συνεχίσωσι τὰς περαιτέρω σπουδὰς τῶν.

Ἡ κίνησις τῶν μαθητῶν τοῦ ἡμιγυμνασίου, κατὰ τὸ διάστημα τῆς λειτουργίας του καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παρεχομένων παρὰ τοῦ μαθητολογίου στοιχείων ἔχει ὡς ἀκολουθῶς:

Κατὰ τάξεις ἡ κίνησις τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ ἔτη 1946-47 μέχρι καὶ τοῦ 1954-1955 ἔχει ὡς ἀκολουθῶς:

Σχολικὸν ἔτος.	Μαθηταὶ φοιτήσαντες	Σχολικὸν ἔτος.	Μαθηταὶ φοιτήσαντες
1918-1919	50	1933-1934	10
1919-1920	47	1934-1935	5
1920-1921	16 (Α', Β', τὰξ.)	1935-1936	9
1921-1922	27 (Α', Β', »)	1936-1937	7
1922-1923	58	1937 Κατηργήθη ὑπὸ τῶν Ἱταλῶν	
1923-1924	64	1945-1946	31
1924-1925	60	1946-1947 (4]ξιον)	37
1925-1926	14 (ἐνεγρ. 50)	1947-1948 (3]ξιον)	39
1926-1927	54	1948-1949 (4]ξιον)	56
1927-1928	43	1949-1950 (5]ξιον)	77
1928-1929	41	1950-1951 (3]ξιον)	63
1929-1930	37	1951-1952 »	45
1930-1931	39	1952-1953 »	37
1931-1932	26	1953-1954 »	36
1932-1933	26	1954-1955 »	39

Κατὰ τάξεις ἡ κίνησις τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ ἔτη 1946—47 μέχρι καὶ τοῦ 1954—1955 ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Τάξεις	1946-47	47-48	48-49	49-50	50-51	51-52	52-53	53-54	54-55
1	8	23	26	31	24	15	19	17	17
2	11	8	14	15	21	13	8	11	12
3	8	8	6	11	18	17	10	8	10
4	10	—	10	11	—	—	—	—	—
5	—	—	—	9	—	—	—	—	—
Σύνολον	37	39	56	77	63	45	37	36	39

Ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀποφοιτῶντας ἀπὸ τὰ Δημ. Σχολεῖα τῆς νήσου καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐγγραφέντας εἰς τὴν 1ην τάξιν τοῦ παραρτήματος ἡ κίνησις τῶν μαθητῶν ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Σχολ. ἔτη ἀποφοιτήσαντες	Σχολ. ἔτη ἐγγραφέντες εἰς τὴν τάξιν	Ποσοστὸν ἐγγραφέντων
1946-47	28 1947-48	23 82%
1947-48	27 1948-49	26 96,3%
1948-49	41 1949-50	31 75,6%
1949-50	43 1950-51	24 55,8%
1950-51	34 1951-52	15 44,1%
1951-52	51 1952-53	19 37,65%
1952-53	36 1953-54	17 43,85%
1953-54	51 1954-55	17 33,33%

Τὸ ποσοστὸν τῶν ἐγγραφέντων εἰς τὴν 1ην τάξιν τοῦ παραρτήματος μαθητῶν ἱκανοποιητικὸν κατὰ τὰ πρῶτα 4 ἔτη, μειοῦται βαθμηδὸν κατὰ ὑπόλοιπα 4 ἔτη, ὀφειλόμενον ἐν τινι μέτρῳ εἰς τὴν ἐγγραφὴν μαθητῶν εἰς ἄλλα γυμνάσια καὶ τὴν αὐξησιν τῆς ἀποδημίας.

Ἀντιθέτως δὲν δύναται νὰ κριθῇ ἱκανοποιητικὸν τὸ ποσοστὸν τῶν φοιτησάντων εἰς τὸ παράρτημα μαθητῶν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς φοιτήσαντας κατὰ τὰ αὐτὰ ἔτη εἰς τὰ δημοτικά σχολεῖα τῆς νήσου, ἀνερχόμενον εἰς ποσοστὸν 11-13% κατὰ τὰ τελευταῖα 4 ἔτη, ἔναντι ποσοστοῦ 22% κατὰ μέσον ὅρον τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, ὑπολογιζομένου ἐπὶ πληθύνοντος ἐξαταξίου γυμνασίου καὶ συνεπῶς ἀνωτέρου ἀκόμη, ἐὰν ὑπολογισθῇ τὸ ποσοστὸν 121

μόνον τῶν 3 πρώτων τάξεων.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Στοιχειώδη Ἑκπαίδευσιν, τὰ πρῶτα στοιχεῖα μᾶς ἔδωκεν ὁ συμπατριώτης μας ἀρχαιολόγος καὶ Ἐφορος Ἀρχαιοτήτων Ἀργολιδοκορινθίας κ. Νικόλαος Βερδελῆς, διὰ τοῦ δημοσιεύματός του εἰς τὸ 5ον τεύχος τοῦ Ἰουνίου 1955 τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν», ὑπὸ τὸν τίτλον: «Μία ἐνδιαφέρουσα πτυχή ἀπὸ τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τοῦ νησιοῦ μας». Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀναφέρει ὁ Γερμανὸς Ἀρχαιολόγος Λούντβινγκ Ροσσέ, ὁ ὁποῖος εἶχε συνοδεύσει εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Βασιλέα Ὀθῶνα καὶ διετέλεσε καθηγητὴς τοῦ νεοῖδρυθέντος τότε Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Οὗτος κατὰ τὸ 1841 περιώδευσας τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, ἐπεσκέφθη καὶ

τὴν Νίσυρον κατὰ τὸν μῆνα Αὐγουστον, διὰ τὴν ὁποίαν ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀναφέρει: «Ἐξεκινήσαμεν ἀμέσως μὲ ὁδηγὸν τὸν δάσκαλον γιὰ τὴν παλαιὰν Ἀκρόπολιν (Παλιόκαστρο). Καθ' ὅδον ὁ συνοδός μας, ἕνας ἄνθρωπος ἕως 40 ἐτῶν, ἦταν ὁμιλητικώτατος καὶ μᾶς διηγέθη ὅτι πέρασε πολλὰ χρόνια στὴν Ἑλλάδα, μερικὰ στὸ Γυμνάσιον τῆς Σύρου καὶ μερικὰ στὴν τὸσον δυσφημισθεῖσαν ἔπειτα σχολὴν τοῦ φιλελευθέρου ἱερέως Καίρη στὴν Ἀνδρον. Μόλις πρὸ δύο ἐτῶν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὴν γενέτειράν του καὶ ἤνοιξε ἕνα σχολεῖον, ὅποτε κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1839 ἐξέσπασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ θύελλα κατὰ τοῦ Καίρη, ποὺ κατηγορήθη ὅτι ἐδίδασκεν εἰς τὴν σχολὴν του αἱρέσεις καὶ ὅτι ἐπέδωκε νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν Χριστιανισμόν μὲ μιὰν ἀπλὴν Θεοσεβείαν. Τότε ἐξεσηκώθη καὶ ἐδῶ σφοδρότατος διωγμός κατὰ τοῦ συνοδοῦ μας καὶ τοῦ σχολείου του μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν ἡγούμενον. Ἔτσι ὁ πτωχὸς διδάσκαλος ἔχρειάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ στὴν Σμύρνη καὶ νὰ περάσῃ ἐκεῖ πτωχικὴν ζωὴν μέχρις ὅτου πρὸ ὀλίγων ἐβδομάδων ἐτόλμησε νὰ ξαναγυρίσῃ καὶ νὰ συγκεντρώσῃ περὶ τοὺς 30 μαθητάς. Γιὰ νὰ προλάβῃ δὲ κάθε ὑπόνοιαν περὶ τῆς πεπλανημένης πίστεώς του ἐδίδασκε τοὺς μαθητάς του εἰς τὴν αὐτὴν μιᾶς Ἐκκλησίας τῆς «Παναγίας». Καίτοι δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ διδασκάλου, ἐν τούτοις ἔαν συσχετίσωμεν τὰ ἀνωτέρω πρὸς ὅσα ἔγραψεν ὁ συμπatriώτης μας Κων. Ὁδ. Σακελλαρίδης (Δελτίον 32) 1934 καὶ 108)1952) προκύπτει σαφῶς ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Σακελλαρίδου, τοῦ γνωστοῦ ὡς Ξένου, ὡς μετωνομάσθη ὁ ἴδιος.

Ὅπως προκύπτει ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος ἀποσπάσματος τοῦ ἀπὸ 17)6)1931 γράμματος τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου πρὸς τοὺς Νισυρίους, ὁ Κων. Ξένος συνήντησεν ἀντιδραστὴν διὰ τὴν ἰδρυσιν σχολείου εἰς τὴν Νίσυρον, λόγῳ τῆς ὁποίας ὁ Πατριάρχης συνιστᾷ εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ ἀντιδρῶν εἰς τὴν ἰδρυσιν του. Μέχρι τότε ἐδίδασκεν ὁ Κων. Ξένος δὲν εἶναι γνωστόν. Βέβαιον εἶναι πάντως ὅτι ὑπῆρξε πραγματικὸς ἀναμορφωτὴς διδάσκαλος καὶ ὅτι ἠγάλλετο τὴν ζωὴν του διὰ τὴν γραμματικὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν καὶ τὴν ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν μικρῶν καὶ μεγάλων, παλαιῶν συνεχῶς καὶ ὑφιστάμενος ὡς ἐκ τούτου διωγμούς προπηλακισμούς καὶ ἀπογοητεύσεις, οὓς μόνον ἡ ἀκατάβλητος ἐπιμονὴ του, ἡ φιλοσοφικὴ κατάρτισίς του καὶ ἡ ἀπερίοριστος ἀγάπη του πρὸς πατρίδα ἦτο δυνατόν νὰ ἀνεχθῶν. Δὲν νομίζω ὅτι παρασύρομαι εἰς ἐνθουσιασμούς, ἔαν διατυπώσω τὴν γνώμην ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ τιμηθῇ ὅπως ἔπρεπε ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου τούτου διδασκάλου καὶ κοινωνικοῦ ἀναμορφωτοῦ, τοῦλάχιστον διὰ τῆς ἀναρτήσεως τῆς εἰκόνης του, εἰς τὴν μεγάλῃν αἴθουσαν τελετῶν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου καὶ ἡ μνημόνευσις αὐτοῦ εἰς τὰς σχολικὰς ἐορτάς. Τῆς αὐτῆς τιμῆς νομίζω ὅτι

δικαιοῦται νὰ τύχῃ καὶ ὁ ἀείμνηστος σχολάρχης Γεώργιος Παπαδόπουλος διὰ τὰς σοβαρὰς ὑπηρεσίας ἃς προσέφερον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς συγγραφῆς τῆς ἱστορίας τῆς πατρίδος μας.

Ὁ ἀλησμόνητος Μιχ. Παρθεσιάδης εἰς δημοσίευσμά του εἰς τὸ 119)1953 τεῦχος τοῦ «Δελτίου», ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ 1865 δὲν ὑπῆρχαν σχολεῖα στὴ Νίσυρο, ἐδίδασκον ὅμως εἰς τὰ κατώγια τῶν σπιτιῶν τους, οἱ γραμματοδιδάσκαλοι Νικόλαος Σακελλαρίδης ὁ Νοτάριος, ἀδελφὸς τοῦ Κωνσταντίνου Ξένου, ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἱερομνήμονος καὶ ὁ Κύρ-Μανώλης ἡ Δυνατός. Ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1865 ἀνηγέρθη τὸ πρῶτον διδαστήριον εἰς τὴν γνωστὴν θέσιν «Τράπεζα» ὅπου σήμερον τὸ «Ζησιμοπούλειον» τῇ προτροπῇ τοῦ τότε Μητροπολίτου Ρόδου Κυρίλλου ὁ ὁποῖος ἐπέτυχε διὰ προσφυοῦς παροιμίας νὰ κάμψῃ τὴν ἀντίστασιν τῶν προκρίτων διὰ τὴν ἀνέγερσιν του.

Ὁ ἱατρὸς Δημήτριος Μπαλαῆς εἰς δημοσίευσμά του εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 27)1931 τεῦχος τοῦ Δελτίου, ἀναφέρει «ὀλίγον παλαιότερος τοῦ Κ. Ξένου, ἦτο ὁ ἐκ μητρὸς πάππος μου κύρ Μανώλης σπουδάσας ἐν Ἰασιῷ τῆς Μαλδαυίας. Ἐπανελθὼν μετὰ πολυετῆ ἀποδημίαν, ἐδίδασκεν εἰς τὸ Μανδράκι, εἰς ἐποχὴν ὅπου ἡ ἀμοιβὴ τοῦ Διδασκάλου ἐγένετο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς εἶδος. Ἀπέθανε τὸ 1876 εἰς ἡλικίαν 82 ἐτῶν».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται πιθανὸν ὅτι μόλις ἀπὸ τοῦ 1865 ἡ ἐκπαίδευσις κατέστη θρηρὶ ὁ Γερμανὸς Ἀρχαιολόγος Σουττούνγκ δύτερον τὸ δημοτικὸν σχολεῖον ἐξελίχθη εἰς ἐπτατάξιον, περιλαμβάνον τετρατάξιον δημοτικὸν καὶ τριτάξιον Ἑλληνικὸν σχολεῖον μέχρι τοῦ 1918, ὅποτε ἰδρύθη τὸ Ἡμιγυμνάσιον καὶ περιωρίσθησαν αἱ τάξεις αὐτοῦ εἰς ἕξ. Τοῦτο μέχρι τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ διδαστηρίου τῆς Ὀμηρείου Σχολῆς τοῦ ὁποίου τὰ ἐγκαίνια ἐγένοντο τὴν 30 Ἰανουαρίου 1909, ἐστεγάζετο εἰς τὸ διδαστήριον τῆς «Τράπεζας» καὶ εἰς παρακείμενα ἰδιωτικὰ οἰκήματα. Μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ὀμηρείου, ἐστεγάζετο εἰς τὴν Τράπεζαν τὸ Νηπιαγωγεῖον.

Τὰ σχολεῖα ἐλειτούργουν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐπιστήμου προγράμματος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ τοῦ 1925 ἐπεβλήθη ὡς ὑποχρεωτικὸν τὸ μάθημα τῆς Ἱταλικῆς γλώσσης, θεσπίσθη ὁ θεσμός τῶν ἐπιχορηγομένων σχολείων, καὶ ὠργανώθη ἡ διώξις τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας. Διὰ τῶν ἐπιχορηγομένων σχολείων, ἡ Ἱταλικὴ Διοίκησις ἀπεσκόπη νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν οἰκονομικὴν ἀθλιότητα, εἰς ἣν διὰ σειρᾶς μέτρων μεθοδικῶς λαμβανόμεναι καὶ ἐφαρμοζόμεναι εἶχεν ἐπιτύχῃ νὰ περιαγάγῃ τοὺς κατοίκους, προσφερομένων νὰ ἀναλάβῃ τὴν ὅλην δαπάνην λειτουργίας τῶν σχολείων καὶ παρέχουσα δωρεὰν βιβλία, γραφικὴν ὕλην καὶ λοιπὰ εὐεργετήματα εἰς τοὺς μαθητάς, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐφαρμοσθῇ ὁλοκληρωτικῶς τὸ Ἱτα-

λικόν σχολικόν πρόγραμμα. "Όπως ήτο ἐπόμενον οἱ Δήμοι τῆς Νισύρου, ἡρνήθησαν τὴν προσφορὰν καὶ τὰ σχολεῖα ἐλειτούργησαν ὡς Ἑλληνικά μέχρι τοῦ 1937, ὁπότε κατηργήθησαν διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 21 Ἰουλίου 1937, ἀντικατασταθέντα παρὰ τῶν Ἰταλικῶν σχολείων. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1943. Μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Ἰταλίας (3 Σεπτεμβρίου 1943), οἱ Ἰταλοὶ ἡξίωσαν τὴν ἐγγραφὴν τῶν μαθητῶν καὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, οἱ κάτοικοι ὁμως τοῦ Μανδρακίου ἡρνήθησαν νὰ ἐγγράψουν τὰ τέκνα των καὶ ἐζήτησαν τὴν παράδοσιν τοῦ διδασκῆρι. Κατόπιν τῆς ἀρνήσεως τῶν Ἰταλῶν, συνήλθον εἰς γενικὴν συνέλευσιν τὴν 9ην Νοεμβρίου 1943 εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἱ. Μονῆς Σπηλιανῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιμανδρίτου Κυρίλλου Ρωμάνου. Κατ' αὐτὴν ἀπεφασίσθη ὅπως τὸ δημοτικὸν σχολεῖον λειτουργήσῃ ὡς καθαρῶς Ἑλληνικὸν σχολεῖον μὲ Ἑλλήνας διδασκάλους, ἐξελέγη δ' ἐπιτροπὴ διὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ διδασκῆρι. Τὴν ἐπομένην 10ην Νοεμβρίου, ἀπεφασίσθη παρ' ὁμάδος νέων ἢ διὰ τῆς βίας κατάληψιν τοῦ διδασκῆρι κατόπιν τῆς ἀρνήσεως τῶν Ἰταλῶν ὅπως παραδώσωσι τοῦτο εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν. Δὲν ἐπετεύχθη ὁμως αὕτη, διότι οἱ Ἰταλοὶ ἐφρούρουν τοῦτο καὶ ἠπειλῶσαν χρῆσιν τῶν ὅπλων ἐν περιπτώσει προσεγγίσεως τῶν νέων. Κατόπιν ὁμως τῆς γενικῆς ἐξεγέρσεως τῶν κατοίκων, οἱ Ἰταλοὶ ὑπέκυψαν καὶ τὴν ἐσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέδωσαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὰς κλεῖδας τοῦ σχολείου. Τὸ παράδειγμα τῶν κατοίκων τοῦ Μανδρακίου, ἠκολούθησαν οἱ κάτοικοι καὶ τῶν ἄλλων Δήμων τῆς νήσου, εἰς ἃς καὶ παρεδόθησαν τὰ διδασκῆρια. Ἡ λειτουργία ὁμως τῶν σχολείων δὲν ἴτο δυνατὴ ἐὰν δὲν διειτρίετο καὶ ἡ ἀπαιτουμένη δαπάνη διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν διδασκάλων. Οὕτω οἱ κάτοικοι Μανδρακίου ἡξίωσαν τὴν παράδοσιν καὶ τῆς Δημαρχίας, ἥτις καὶ ἐγένετο κατόπιν ἐντολῆς τῶν Γερ-

μανῶν, τὴν 13ην Νοεμβρίου 1943, καθ' ἣν οὗτοι ἐπεσκέφθησαν τὸ πρῶτον τὴν Νισυρον καὶ κατόπιν ἐντέχνουν ἐκβίασμον τὸν ὁποῖον ἤσκησαν οἱ κάτοικοι ἐπὶ τῶν Ἰταλῶν, ὑποχρεωθέντων νὰ συναινέσουν εἰς τὴν τοιαύτην παράδοσιν. Δὲν ἐπεκτείνουμαι εἰς λεπτομερείας ἐπὶ τῶν σχετικῶν γεγονότων, διότι ἐλπίζω ὅτι ἄλλοι, ἀρμοδιώτεροι ἐμοῦ, ὡς ζήσαντες τὴν περίοδον αὐτὴν ἐπιτοπίως, θὰ θελήσουν νὰ ἐξιστορήσουν τὸ «Χρονικὸν τῆς Κατοχῆς» ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν Χρονικῶν. Περιορίζομαι μόνον νὰ συμπληρώσω ὅτι ἡ κανονικὴ λειτουργία τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1944, μὲ 7 τάξεις καὶ 186 μαθητάς, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιμανδρίτου, ὅστις δὲν ἐδέχθη μάλιστα ἀμοιβὴν καὶ μὲ πρῶτους διδασκάλους τοὺς Ἀπόστολον Μαστρογιάννην, Νικόλαον Λυβίτην, Γεώργιον Καμπανῆν, Ξενοφῶντα Μαυρουδῆν, Γεώργιον Χαρτοφύλην, Εἰρήνην Βασιλειάδου καὶ Ἰάκωβον Καραβάκην ὡς βοηθητικὸν διδασκάλον καὶ παιδονόμον. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 35132 τῆς 19ης Σεπτεμβρίου 1947 ἀποφάσεως τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ (Φ Ε Σ Δ Δ 73)8)10)47), διαβαθμίσθησαν τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα Νισύρου. Τοῦ μὲν Μανδρακίου εἰς πεντατάξιον, τῶν δὲ Ἐμπορείου, Πάλων καὶ Νικεῶν εἰς διτάξια καὶ ὡς τοιαῦτα παραμένουσι μέχρι σήμερον. Ἐκ τῆς διαβαθμίσεως ταύτης καταδεικνύεται ἐπίσης ἡ εὐμενὴς μεταχείρισις καὶ τῶν Δημοτικῶν σχολείων μας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν των. Ἡδὴ μετὰ τὴν σημειουμένην συνεχῆ μείωσιν τῶν μαθητῶν, ὀφείλομεν νὰ προετοιμασθῶμεν διὰ τυχόν ὑποβιβασμὸν αὐτῶν, διότι σημαντικὰ κενὰ διδακτικοῦ προσωπικοῦ ὑφίστανται, ὥστε πολλὰ σχολεῖα νὰ παραμένουν κλειστά, πλεῖστα δὲ νὰ λειτουργῶσι πλημμελέστατα. Πρὸς πληρέστερον κατατοπισμὸν παραθέτω πίνακας κινήσεως τῶν μαθητῶν καὶ τῶν τεσσάρων σχολείων, ἀπὸ τῶν σχολικῶν ἐτῶν 1946-1947 καὶ ἐφεξῆς:

	1946-47	47-48	48-49	49-50	50-51	51-52	52-53	53-54	54-55	55-56	56-57
Μανδράκι	169	181	184	173	165	159	155	153	151	153	155
Ἐμπορεῖος	69	65	71	75	65	67	52	56	54	45	50
Πάλιοι	51	48	50	48	51	51	56	53	41	43	36
Νικεῖα	86	74	68	76	75	71	76	67	70	63	59
Σύνολα	375	368	373	372	356	348	339	329	316	286	300

Κατὰ τάξεις ἢ κινήσεις τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ αὐτὰ ἔτη ἔχει ὡς ἐξῆς

	1η τάξις										
Μανδράκι	31	39	35	33	27	27	33	35	30	22	33
Ἐμπορεῖος	27	20	16	17	8	12	5	14	10	8	9
Πάλιοι	10	5	11	7	10	6	14	6	8	4	7
Νικεῖα	12	11	15	8	16	9	21	13	13	12	11
Σύνολα	80	75	77	65	61	54	73	58	61	46	60

2α τάξις

Μανδράκι	40	33	33	31	31	26	26	32	26	27	87
Ἑμπορεῖδς	11	15	19	16	10	8	9	6	14	8	8
Πάλοι	10	11	6	10	6	11	8	12	5	8	3
Νικειὰ	18	11	10	16	11	13	7	13	12	9	10
Σύνολα	79	70	68	73	58	58	50	63	56	52	48

3η τάξις

Μανδράκι	40	38	35	33	34	29	26	25	32	26	28
Ἑμπορεῖδς	12	3	13	18	17	15	11	12	6	13	11
Πάλοι	11	9	12	4	13	8	10	7	13	5	7
Νικειὰ	20	20	17	12	15	14	14	8	15	12	10
Σύνολα	83	70	77	67	79	66	61	52	66	56	56

4η τάξις

Μανδράκι	31	35	34	35	29	33	30	27	23	26	22
Ἑμπορεῖδς	11	12	4	11	17	12	10	7	10	3	10
Πάλοι	11	10	7	12	2	12	5	9	3	13	5
Νικειὰ	14	14	10	19	13	10	14	12	5	14	12
Σύνολα	67	71	55	77	61	67	59	55	41	56	49

5η τάξις

Μανδράκι	13	27	26	24	27	24	25	23	25	18	35
Ἑμπορεῖδς	5	9	11	3	10	12	7	10	7	10	4
Πάλοι	9	8	7	8	12	3	15	5	9	4	11
Νικειὰ	11	11	11	12	14	13	13	12	16	13	13
Σύνολα	38	55	55	47	63	52	60	40	57	35	68

6η τάξις

Μανδράκι	14	9	21	17	17	20	15	21	15	16	10
Ἑμπορεῖδς	3	6	8	10	3	8	10	7	7	3	8
Πάλοι	—	5	7	7	8	11	4	14	3	9	3
Νικειὰ	11	7	5	9	6	12	7	9	9	13	3
Σύνολα	28	27	41	43	34	51	36	51	34	41	24

Παρέθεσα τοὺς ἀνωτέρω πίνακας ὡς ἱστορικὴν κυρίως ἀνασκόπησιν, διότι θετικὰ στατιστικὰ συμπεράσματα δὲν νομίζω ὅτι δύναται νὰ συνταχθῶσιν ἐν συγκρίσει πρὸς γενικώτερα τοιαῦτα, δεδομένου ὅτι δὲν ὑπάρχουν δεδομένα ἐπὶ τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου κατὰ τ' ἀνωτέρω ἔτη, ἐξαιρέσει τῶν ἐτῶν 1946 καὶ 1947. Ἐν πάσει ὁμως περιπτώσει δυνάμεθα μὲ ἱκανὴν προσέγγισιν πρὸς τὴν πραγματικότητα, νὰ προέλθωμεν εἰς τὰς κατωτέρω διαπιστώσεις.

Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα σχολικὰ ἔτη 1953-55 καὶ 1955-56, οἱ μαθηταὶ τῆς Στοιχ. Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Κράτους, ἀπετέλουν ποσοστὸν 12% ἐπὶ τῶν κατοίκων. Εἰς τὴν νήσον Νίσυρον κατὰ

τὸ ἔτος 1954-55, ἔχομεν ποσοστὸν 15,80% ἂν ὑπολογίσωμεν εἰς 2000 κατοίκους καὶ 17% ἂν δεχθῶμεν ὅτι οἱ κάτοικοι ἀνῆρχοντο εἰς 1800. Κατὰ τὸ ἔτος 1955-56 τὰ ποσοστὰ καθορίζονται ἀντιστοίχως εἰς 14,30% καὶ 16%. Κατὰ τὸ 1947 τὸ ποσοστὸν τῶν μαθητῶν ἀνῆρχετο εἰς 15%, ἔναντι 17% τῆς Δωδεκανήσου. Νομίζω ὅτι τὸ ποσοστὸν τῶν μαθητῶν τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως, θὰ πρέπει νὰ κριθῇ ἱκανοποιητικὸν καὶ καταδεικνύει συμμόρφωσιν πρὸς τὴν διάταξιν τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ποσοστὰ κατὰ τάξεις, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ δεδομένα καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν προκύπτουσι τὰ κατωτέρω συμπεράσματα.

ΑΠ' ΟΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Μιά από τις μεγαλύτερες έορτές της Χριστιανοσύνης είναι τα Θεοφάνεια. Γι' αυτό όπως παντοῦ, έτσι και στη Νίσυρο εορτάζεται με μεγαλοπρέπεια και κατάνυξη. Τό πρωί της Παραμονής ψάλλεται ὁ μικρός ἀγιασμός, τὰ παιδιά ὅλη τὴν ἡμέρα διασχίζουν τοὺς δρόμους καὶ ψάλλουν τὸ «Σήμερο τὰ Φῶτα καὶ οἱ Φωτισμοί», καὶ οἱ νοικοκυρὲς εἰτοιμάζουν τὰ σπίτια τῶν γιὰ τὴν αὐριανὴ ἑορτὴ πού τὴ θεωροῦν τόσο μεγάλη, ἀφοῦ τὴ λένε καὶ πρώτη Λαμπρὴ.

Ἡ ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου καὶ τῆς Λειτουργίας τῶν Θεοφανείων ἀρχίζει κατὰ τις 4 τὸ πρωί, πού τὴν παρακολουθοῦν οἱ μὲν μεγάλοι μὲ εὐλάβεια, οἱ δὲ μικροὶ μὲ ἀνυπομονησία, πότε θὰ φθάσῃ ἡ ὥρα γιὰ τὴν κατάδυση τοῦ Σταυροῦ. Μὲ τὸ χάρα-μέρα ἡ πομπὴ ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν Ποταμίτισσα. Πρῶτος σταθμός τὸ Πηαούλι. Ἐκεῖ ἐπάνω στὸ κτιστὸ πηγάδι, πού γιὰ μένα εἶναι ἡ πιὸ ἐπιβλητικὴ ἐξέδρα πού ἔχω γνωρίσει μέχρι σήμερα, ἀνεβαίνουν οἱ παπᾶδες, οἱ ψάλτες καὶ οἱ ἐπίτροποι, καὶ γίνεται ὁ μεγάλος ἀγιασμός. Μετὰ τὸν ἀγιασμό ἡ πομπὴ συνεχίζει καὶ

ἀπὸ τὸν παραλιακὸ δρόμο φθάνει στὴν Ταύλα τοῦ Γιαλοῦ. Ἐκεῖ οἱ νέοι πού θὰ συναγωνισθοῦν μεταξύ τῶν ποιὸς θὰ πιάσῃ τὸ Σταυρό, εἶναι ἤδη στὴ θάλασσα. Ὁ προοιστάμενος τοῦ Κλήρου ἀφοῦ ψάλλῃ τὸ ἐν Ἱορδάνῃ, ρίχνει τὸ Σταυρὸ στὴ θάλασσα καὶ ἀρχίζει ἡ προσπάθεια μεταξύ τῶν νέων, ποιὸς πρῶτος θὰ τὸν φθάσῃ. Ἡ τελετὴ τῆς κατάδυσης ἐτελείωσε. Ἡ πομπὴ μὲ τὴν ἴδια μεγαλοπρέπεια καὶ τάξῃ ἐπιστρέφει στὴν Ποταμίτισσα, ὅπου θὰ συνεχισθῇ ἡ λειτουργία. Ἐχει πιά ξημερώσει, ἡ λειτουργία ἐτελείωσε. Οἱ δρόμοι εἶναι γεμάτοι ἀπὸ κόσμο. Τὰ παιδιά τρέχουν, πηδοῦν καὶ φωνάζουν. Οἱ μεγάλοι μὲ τὴ χαρὰ καὶ τὴν εὐχαρίστηση ζωγραφισμένην στὰ πρόσωπά τῶν, εὐχονται ὁ ἕνας στὸν ἄλλο χρόνια πολλά, καὶ συνεχίζουν τὸ δρόμο τῶν πρὸς τὰ σπίτια τῶν, ὅπου θὰ εορτάσουν μέσα σ' ἓνα ζεστὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον. Ἀξέχαστα παλαιὰ καλὰ χρόνια. Πόσο τὰ νοσταλγοῦμε ὅσοι τὰ ζήσαμε καὶ πόσο ἡ θύμησή τῶν μᾶς ξεκουράζει ἀπὸ τὴ σημερινὴ βιοπάλη.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Ἀναλογία μαθητῶν	κατὰ τάξεις	τῶν	ἐτῶν	1954-1955	καὶ	1955-1956
Ἑλλὰς	1η	»		20%		19%
Νίσυρος	»	»		19%		17%
Ἑλλὰς	2α	»		19%		18%
Νίσυρος	»	»		18%		18%
Ἑλλὰς	3η	»		19%		18%
Νίσυρος	»	»		21%		20%
Ἑλλὰς	4η	»		17%		17%
Νίσυρος	»	»		13%		19%
Ἑλλὰς	5η	»		14%		18%
Νίσυρος	»	»		18%		12%
Ἑλλὰς	6η	»		11%		12%
Νίσυρος	»	»		11%		14%

Ἡ ἀναλογία τῶν φοιτησάντων εἰς τὸ βὸν ἔτος ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς φοιτήσαντες εἰς τὸ 1ον ἔτος κατὰ τὰ ἔτη 1954-55 καὶ 1955-1956 ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Ἑλλὰς 55,14% καὶ 69,10%, Νίσυρος 55,74

καὶ 89,10%.

Ἡ ἀναλογία τέλος τῶν φοιτησάντων εἰς τὸ βὸν ἔτος, ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς φοιτήσαντας πρὸ 5ετίας εἰς τὴν 1ην τάξιν ἔχει ὡς ἀκολούθως:

6η τάξις 1951-52	ἐπὶ ἐγγραφέντων τὸ πρῶτον κατὰ τὸ σχολ.	46-47,	63,75%
» » 1952-53	» »	» »	1947-48, 48%
» » 1953-54	» »	» »	1948-49, 66,2%
» » 1954-55	» »	» »	1949-50, 52,30%
» » 1955-56	» »	» »	1950-51, 67,2%
» » 1956-57	» »	» »	1951-52, 44,44%

Ἦτοι κατὰ μέσον ὄρον κατὰ τὴν προαναφερθεῖσαν ἑξαετίαν, ἐκ τῶν φοιτησάντων εἰς τὴν 1ην τάξιν μαθητῶν ἐφοίτησαν εἰς τὴν ἀντίστοιχον 6ην τάξιν ποσοστὸν μόνον 58,30%,

ὅπερ δὲν δύναται νὰ κριθῇ ἱκανοποιητικὸν καὶ δεόν νὰ ἀποδοθῇ ὄχι μόνον εἰς τὴν ἀποδημίαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διακοπὴν τῆς φοιτήσεως κατὰ τὰ ἐνδιάμεσα σχολικὰ ἔτη.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσίευσις - Ἐπιμέλεια Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατὰ τὴν διαδρομὴν τῶν αἰώνων τῆς δουλείας τῶν νησιῶν μας ἡ Νίσυρος δὲν ἔπαυε ποτὲ νὰ δίνη τὸ παρὸν στοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας. Ἀγωνίσθηκε πάντοτε δίπλα καὶ στὴν πρώτη γραμμὴ μὲ ἄλλα νησιά τῆς Δωδεκανήσου γιὰ τὴν διατήρησιν τῆς Ἑθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς κληρονομίας τῶν προγόνων.

Στὸν ἐθνικὸν αὐτὸ ἀγῶνα ἡ συμβολὴ τῆς Νισύρου στάθηκε δημιουργικὴ. Ἀγωνίσθηκε μὲ συνέπεια χωρὶς συμβιβασμοὺς καὶ μὲ δεξιὴν ποὺ χαρακτηρίζει τὴ Φυλὴ μας.

Στὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἡ Νίσυρος ἐπαναστατεῖ μαζί μὲ τὴν Κάσον καὶ μὲ ἄλλα νησιά κατὰ τῶν Τούρκων. Ἐνισχύει μὲ ἄνδρες καὶ τροφίμα τὸν στόλον τοῦ Ἀνδρέα Μιαούλη κατὰ τὴ Ναυμαχίαν τοῦ Γέροντα καὶ δὲν παρέλειψε «νὰ πληρῶνῃ εἰς τὸ Ἑθνικὸν Ταμεῖον». Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ποὺ δημιουργήθηκε μὲ τὴν ἐπανάστασιν δὲν περιλαμβάνει στοὺς κόλπους τοῦ τὰ Δωδεκάνησα. Τὸ λυκόφως τῆς ἐλευθερίας διαδέχεται πάλιν τὸ πυκνὸν καὶ ἀδυσώπητον σκότος τῆς δουλείας.

Καὶ ἀρχίζει μία νέα πάλη γιὰ τὰ νησιά μας. Ὁ ἀγῶνας τῆς διατηρήσεως τῶν προνομίων ποὺ κατοχυρώνουν στοὺς κατοίκους τῶν νησιῶν τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον ζωῆς.

Ἦτο πράγματι θεῖον δῶρον ἡ παραχώρησις παρὰ τοῦ Κατακτητοῦ στὰ νησιά τῶν προνομίων. Ὁ τύραννος πολλὰς φορὰς ἐπεχείρησε νὰ τὰ καταργήσῃ καὶ οἱ πρόγονοί μας ἀγωνίστηκαν σκληρὰ γιὰ τὴ διατήρησιν τοῦ καθεστώτος τῶν Προνομίων, ἐπιστρατεύσαντες ὅλας τὰς ἀρετὰς τῆς Φυλῆς μας.

Γύρω ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ τοῦτο θέμα νομίζω πὼς δὲν ἔγινε ὡς τὰ σήμερα καμμιὰ ἀξιόλογη ἔρευνα. Ἰδιαίτερα ὁ τομέας τοῦ νησιοῦ μας εἶναι τελείως ἀγνωστος.

Τὸ πρόβλημα τοῦτο πάντοτε μὲ ἀπασχολοῦσε καὶ προσπάθησα νὰ συγκεντρώσω κάθε ἔγγραφο σχετικὸ μὲ τὴ συμβολὴ τῆς Νισύρου στοὺς ἀγῶνες αὐτοὺς.

Νομίζω πὼς δὲν ὀλοκλήρωσα τὴν προσπάθειά μου καὶ ὅτι ἡ συλλογὴ μου δὲν φωτίζει πλήρως τὸ θέμα. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι ἡ δημοσίευσιν τῶν ἐγγράφων νὰ παρακινήσῃ καὶ ἄλλους, πρὸς μελέτην καὶ ἔρευναν, πρὸς ἀρμοδίους ἀπὸ ἐμένα καὶ νὰ προσκομίσουν νέες πηγὰς πρὸς ἐνδιαφέροντες.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ ἔγγραφα ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν ἔχουν ξαναδημοσιευθῇ εἰς ἄλλα περιοδικά. Ἐχῶ τὴν γνώμην ὅμως πὼς ἡ ἐπαναδημοσίευσίς των στὰ «Νισυριακά Χρονικά» εἶναι ἐπιβεβλημένη γιὰ τὸ περιοδικὸ τοῦτο ἔχει ἀποστολὴν τὴν συγκέντρωσιν καὶ δημοσίευσιν διὰ τῶν σελίδων τοῦ τῶν ἱστορικῶν καὶ Λαογραφικῶν θησαυρῶν τοῦ νησιοῦ μας.

Τὰ ἔγγραφα ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν συνελέγησαν ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς καὶ τῆς Δημαρχίας Μανδρακίου Νισύρου (Πρακτικὰ Δημογεροντίας καὶ ἀλληλογραφία) καὶ ἀπὸ τὰ Πρακτικὰ τῆς Πρεσβείας τῶν Συμαίων εἰς Ἑλλάδα καὶ Κων/πολιν (ἀρχεῖον Π. Σκιαθίτη). Ὅσα ἔγγραφα ἐξ αὐτῶν ἀναδημοσιεύονται θὰ χαρακτηρίζονται δι' ἑνὸς ἀστερίσκου.

Ἐγγραφον 1ον

Προεστώτες καὶ Ἐπίτροποι τῆς νήσου Νισύρου μὲ τὸν παρόντα ἡμέτερον ἔνδοξον ὀρισμὸν ὡς προστάζομεν, ὅτι ἰδὼν στέλλομεν μουμπασίρην εἰς τοῦ ὁποίου τὰ χέρια νὰ παραδόσῃτε τὸν Οἰκονόμου, τὸν Χριστόφορον τὸν Σακελλάριον καὶ τὸν

Πρωτόγερον και τὸν Ἡγούμενον νὰ μᾶς τοὺς φέρῃ ἐδῶ πρὸς ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλικὴν ἀρμάδα. Ἐπειδὴ καὶ εἶναι νταβασιζίδες ὅλη ἡ Νίσυρος καὶ τὸ Μαντράκι νὰ ἔλθουν τὸ γληγορώτερον. Ἐπειδὴ καὶ ἐφάνισαν αὐτοὶ ὅλον τὸν τόπον καθὼς ἐμαρτύρη καὶ ἐβεβαιώθη κατηχηθῶς.

Οὕτω ποιήσατε καὶ μὴ ἄλλης ἐξαποφάσεως.

1777 Αὐγούστου 30

(*) Τ.Σ.

«Διακοινώρησις Παύλου ἐστάθει ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν πατρίδα μας ἄνθρωπος τίμιος καὶ πιστὸς καλὰς πατριώτης καὶ παλαιὸς προεστὸς ἐδοῦλευσεν τὴν πατρίδα μας εἰς καιρὸν τῆς πρωτογερεϊκῆς του καὶ ἐμείναμεν ὅλοι εὐχαριστήμενοι. Ὅταν ἐκατέβη πρὸς ἡμᾶς ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐφάνη ὁ πρῶτος Ἕλλην καὶ ὄντας τότε προεστὸς τῆς νήσου ἐδειξεν ἄκρον ζῆλον, διὰ τὸ γένος. Τώρα δὲ πάλιν ἐπειδὴ τὸ ἐκάλεσεν ὁ καιρὸς διὰ νὰ ἐπέλθῃ εἰς Πελοπόννησον πρὸς τὴν ὑπερτάτην διοίκησιν τοῦ γένους ἡμῶν μαρτυροῦμεν αὐτὸν ἐγγράφως τίμιον πιστὸν καὶ τοῦ γένους καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν τοῦ ἐδόθη τὸ παρὸν ἐνσφράγισμα.

α.η.κ.γ. Ἰανουαρίου κ.ε.

Ἄπαντες οἱ ἐκ τῆς νήσου Νισύρου
οἰκοῦντες

ἀδελφοὶ χριστιανοὶ

μανόλις ρεήσης καζιλιέρης κατὰ καιρὸν ἐπιβεβαιῶ πολυχρόνης καζιλιέρης ἐπιβεβαιῶ.

διακομιχάλης πτεροῦτσος καζιλιέρης καὶ γραμματικὸς κατὰ καιρὸν ἐπιβεβαιῶ.

Τὸ παρὸν ἐπαρρησιάζομαι παρὰ τοῦ Κυρίου γεωργίου παύλου εἰς τὸ μηνιστέριον τῶν ἐσωτερικῶν τὸ ὁποῖον ἐπιβεβαιοῦται τῇ σφραγίδι τοῦ μηνιστερίου τούτου.

Ἐν Ἄστρει 13 Μαρτίου 1823

Τ.Σ. ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ μηνιστερίου τῶν ἐσωτερικῶν
Ἰωάννης Θεοτόκης

Ἀποσπάσματα ἀπὸ Πρακτικὰ τῆς Πρεσβείας τῶν Συμαίων εἰς Ἑλλάδα καὶ Κωνσταντινούπολιν

Κατὰ τὸ πωλ. (1830) ἔτος τῇ 165 (16) Δεκεμβρίου, ἡμέρα Τρίτην ὥραν 9 ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὴν πατρίδα μας Σύμην καὶ διελεύσαντες ὅλην τὴν νύκτα τὰ παράλια τῆς Κνίνδου τὴν ἐπιούσαν ἤλθομεν εἰς νήσον Τῆλον, ὅπου καθορμισθέντες εἰς τὸν λιμένα Ἅγιον Ἀντώνιον, ἀνέβημεν εἰς τὴν πόλιν τῆς νήσου ταύτης καὶ ἐξερίστημεν εἰς τὸ Μετόχιον τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος. Τὴν αὔριον συνδιελέχθημεν μὲ τοὺς κατοικοῦντας ταύτης τῆς νήσου περὶ τῆς ἐλευτεριάς τῶν νήσων μας καὶ παρεστήσαμεν εἰς αὐτοὺς τήν... ἀνάγκην νησιῶ ἀποστείλωσι καὶ αὐτοὶ μεθ' ἡμῶν Πρεσβείας εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐνεργούσαν διὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ τυράννου (Σουκούρη) ἀλλ' οὕτοι ὁρῶντες τὸ ἐπιχειρήμα μὲγα καὶ ἰστάμενοι αὐτὸ δυσκολοκατόρθωτον ἠρνήθησαν πρὸς τὸ παρὸν τὴν ἀποστολὴν Πρεσβείας τῶν αὐτολογούμενων πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀκαταστασίαν τοῦ Πολιτικοῦ τῶν Συντάγματος ἡμεῖς τότε δραστήριοι εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐπιχειρήματος καὶ μὴ κάνοντες καλὸν νὰ ἐξοδεύσομεν τὸ παρὸν παρακινούντες τοὺς Τήλιους ἠνοίχθημεν εἰς τὸ πέλαγος ὥραν τῆς ἡμέρας 6, καὶ τρίτῃ τῆς νυχτὸς ἐφθάσαμεν εἰς τὴν νήσον Νίσυρον καὶ καθαρμίσθημεν εἰς τὸν λιμένα Πάλους καὶ πάραντα ἐββάντες τοῦ πλοίου ἤλθομεν περπατοῦντες διὰ νυκτὸς εἰς τὴν πρωτεύουσαν πόλιν τῆς νήσου ταύτης (Μανδράκι) καὶ θεόμενοι εἰς τὴν ἀγορὰν εὔρομεν τινα πατριώτη μας (Ι. Μπογιατζή) καὶ δι' αὐτοῦ τὸν διδάσκαλον τῆς πόλεως ταύτης (Κωνσταντῖνον Σακελλαρίου) ἐν τῷ οἰκοίματι τοῦ ὁποίου καὶ παρεκλήθημεν ὅπου καὶ τοὺς προεστοὺς τῆς πόλεως προσεκαλέσαμεν, οἵτινες ἐλθόντες συνδιελέχθημεν τὰ τῆς ἀποφάσεώς μας ἐν περιλήψει. Τὸ δὲ πρῶτ' ἡ ἐπιούσης ταχείας Συνελεύσεως συγκροτηθείσης εἰς τὴν ἀγορὰν πρῶτον ἔγινεν ἡ τακτοποίησις τῶν ἐγγράφων μας, εἴτε ἐξεφωνήθησαν παρ' ἡμῶν ἢ προσίκουσαι δημογραφικὰ ἐνώπιον ὅλης τῆς Συνάξεως ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας τῶν Νήσων μας καὶ ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης ἀποστολῆς Πρεσβείας τῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ τυράννου μας, συγκατανεύσαντες λοιπὸν εἰς τὴν παράστασιν τοῦ πράγματος καὶ κρίνοντες ὠφέλιμον τὸ ἐπιχειρήμα ἡμῶν ἀμέσως ἔστειλαν ταχυδρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας κωμοπόλεις προσκαλοῦντες καὶ τούτων τοὺς πρώτους ἵνα συναποφασίσωσι διὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς Πρεσβείας τῶν. Ἐν τῷ μεταξύ μέχρις οὗτο νὰ φθάνουν

(*) Τὸ δεύτερον ἔγγραφον εὐρέθη εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς Νισύρου καὶ ἐδημοσιεῦθη παρὰ τοῦ Γεωργ. Παπαδοπούλου εἰς τὸ ὑπὸ αὐτοῦ ἐκδοθέν «Νισυριακὸν Ἡμερολόγιον» τοῦ 1923 (σελ. 21).

Η ΚΑΡΑΒΑ

“Όταν κανείς ξεκίναγε κατὰ τὸν Ἄη Σάββα
ἀπὸ τοῦ Κλούτση θάβλεπε ἐσένα τὴν Καράβα
νὰ στέκεις μεγαλόπρεπη, κατάμαυρη ντυμένη
νὰ σὲ κτυπᾷ ἡ θάλασσα καὶ σὲ νὰ μὴ σὲ μέλλει.

Χρόνια, αἰῶνες ἔστεκες, δραγάτης νύχτα μέρα,
ἀτράνταχτη, εἰς τοὺς σεισμούς, στὸ κῦμα, στὸν ἄέρα,
νὰ ἀγνατεύεις τὸ Γυαλί, τὴν Κῶ τὴ Στρογγυλή
καὶ κάθε τὶ πλεούμενο, ποῦρχεται στὸ νησί.

“Όλοι σὲ ἐσεβάσθησαν ἀπὸ τῆς γεννητῆς σου
γι’ αὐτὸ κανεῖς δὲν σκέφθηκε ν’ ἀλλάξῃ τὴ μὀρφὴ σου
Καὶ ἔτσι ἔστεκες ἐκεῖ ἀτράνταχτη κολῶνα
καὶ μᾶς καμάρωνες ἐσὺ κι’ ὅλοι ἐμεῖς ἐσένα.

Μὰ ὅ,τι ἐσεβάσθησαν, τὰ χρόνια, οἱ αἰῶνες
ὁ ἄνθρωπος ἐχάλασε, μέσα σὲ λίγες ὥρες.
Γι’ αὐτὸ λένε τὸν ἄνθρωπο ἀνήμερο θεριὸ
ἀφοῦ καὶ σένα ἔκαμε, συντρίμμι, ρημαδιό.

Μὲ τὰ φουρνέλλα, τὸν κασμά, τ’ ἀσβέστι, τὸ τσιμέντο
ἀγνώριστη σὲ κάμασι, μὲ ἓνα παρταμένο.
Καὶ τώρα εἰς τὴ ράχι σου σηκώνεις σπιταρῶνα
κι’ ἀπὸ Καράβα σ’ ἔκαμαν νὰ γίνῃς Ἀχελῶνα.

Παληὸς Νισύριος

οἱ πρῶτοι τῶν Κομποπόλεων ἐπειδὴ τινες ἑτεροφρονοῦντες ἐπροσπάθουν νὰ ἀνατρέψουν τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ λαοῦ, παρεστάνοντες εἰς αὐτὸν ὅτι τὸ ἐπιχείρημα ἦν μέγα καὶ ἐπομένως δυσκολοκατόρθωτον λυποῦντο ὄντι ἀναπαυόμεθα δημηγοροῦντες ἐντέχνως ἐπὶ παρησία καὶ κατὰ μέρος ἐν οἰκίαις σὲ γωνίαις τῶν. Φθανόντων δὲ οἱ τῶν πρῶτων τῶν Κομποπόλεων ἐγένετο ἑτέρα Δημηγορία καὶ ἐνώπιον αὐτῶν οἵτινες καὶ αὐτοὶ καταπιεσθέντες συνεσκέπτοντο ἥδη ποίους νὰ ἐκλέξωσι Πρέσβεις καὶ συγκαταλεγόμενοι περὶ τούτου μεταξὺ τῶν, θόρυβος μέγας ἐγένετο καὶ μεγάλες φωνές ἤκούοντο, πλὴν κοῦφοι (ἔθος γὰρ ἐστὶ τῶν κατοίκων τῆς Νήσου τούτης ὁ θόρυβος καὶ ἡ μεγαλοφωνία καὶ ἀπλῶς συνδιαλεγόμενοι) τέλος πάντων συζητήθη καὶ ἀπεφασίσθη πρέσβυς ὁ διδάσκαλος αὐτῶν μὲ τὴν γνώμην ὅλων πλὴν τῶν πρῶτων τῆς Κομποπόλεως ἐμπορίου συνεργεῖα τῶν ἑτεροφρονοῦντων, μὲ ὅλα ταῦτα ἑτέρα λογοβαθὴ γέγονε περὶ τοῦ μισθοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ πρέσβεως τῶν δίδοντες αὐτῷ 400 γρόσια ἅπερ ὁ πρέσβυς οὐκ ἤθελε λαβεῖν αὐτοῦ πλείοτερα, ὥστε δόντες αὐτὸ καὶ πληρεξουσιότητος ὑπογραφὴν τοῦ λαμβάνειν χρέως τυχοῦσης συνεβιβάσθησαν καὶ συμβιβασθέντες παρελάβομεν αὐτὸν ἐν τῷ ἡμετέρῳ πλοίῳ καὶ τὴν (20) Δεκεμβρίου ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Νισύρου οὐριον ἔχοντες τὸν ἄνεμον.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ δημοσιεύσωμεν τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 14214/1951 ἀπόφασιν τοῦ Γεν. Διοικητοῦ Δωδεκανήσου, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 63 τῆς 10 Μαΐου 1951 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Δωδεκανήσου δι' ἣς ἐχαρακτήρισθησαν ὠρι-
σμένα κτίσματα ἢ ἐρείπια ὡς διατηρητέα Μνημεῖα, πρὸς ἐνημέρωσιν παντὸς ἐνδιαφερομένου, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν ἀπαγορεύεται πᾶσα οἰασδήποτε φύ-
σεως ἐργασία ἐπ' αὐτῶν, ἄνευ προηγούμενης ἀδείας τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργεί-
ου Παιδείας.

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Σ

Ἀριθμ. Πρωτ. 14214/214

«Περὶ ἱστορικῶν διατηρητέων μνημείων νήσου Νισύρου»

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Νόμου 547/48 «περὶ Διοικήσεως τῆς Δωδεκανή-
σου», τὸ ἄρθρον 12 τῆς Προκληρύξεως ὑπ' ἀριθμ. 71 τῆς τέως Σ.Δ.Δ., τὴν πρότασιν τῆς
Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας Δωδεκανήσου, ὡς καὶ τὴν ἀνάγκην προστάσεως τῶν ἀρχαίων
μνημείων τῆς χώρας.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΜΕΝ

Κηρύσσομεν ἱστορικὰ διατηρητέα τὰ κάτωθι Παλαιοχριστιανικά, Βυζαντινά, Μεσαιω-
νικά καὶ Μεταβυζαντινὰ μνημεῖα τῆς νήσου Νισύρου.

Α' Περιφέρεια Νισύρου.

1) Τοὺς δύο Ναῖσκους τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Πανομίτου
μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς λειψάνων τῆς Παλαιοχριστιανικῆς Βασιλικῆς.

2) Τὰ λείψανα Παλαιοχριστιανικῆς Βασιλικῆς μετὰ ψηφιδωτῶν ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ
Νεκροταφείου καὶ ὑπὸ τοὺς ναῖσκους τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου.

3) Τὸν Ναὸν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου (Γ. Μούρα).

4) Τὸ ἵπποτικὸν Φρούριον τοῦ Μανδρακίου μετὰ τοῦ σπηλαιώδους Ναῖσκου τῆς Πα-
ναγίας τῆς Σπηλιανῆς.

5) Τὰ λείψανα τῆς Παλαιοχριστιανικῆς Βασιλικῆς ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς ἀρχαίας Ἀκρο-
πόλεως «Παλαιόκαστρον».

6) Τὸν ἡρειπωμένον Βυζαντινὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐντὸς τοῦ κτήματος Κώνστα.

7) Τοὺς δύο Ναῖσκους τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.

8) Τὸν Ναῖσκον τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου (Καζαβῆ).

9) Τὸ Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ ἱστορημένου Ναῖσκου τοῦ Βαπτιστοῦ εἰς
θέσιν Ἀρμάς (Ἑρμῶν).

10) Τὸ ἐπίσης Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ ἱστορημένου Ναῖσκου τοῦ Γενε-
θλίου τῆς Θεοτόκου, τὸ ἐπονομαζόμενον Σιώνες (Σιών).

11) Τὸ ἐπίσης Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας Διαβατινῆς
εἰς θέσιν Διαβάτης.

12) Τὸ ἐπίσης Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ Ναῖσκου τοῦ Ἁγίου Παντελε-
ήμονος.

13) Τὸ Φρουριακὸν καὶ Μοναστηριακὸν συγκρότημα «Σταυρός».

Β' Περιφέρεια Πάλων.

14) Τὰ λείψανα τῆς Παλαιοχριστιανικῆς Βασιλικῆς εἰς θέσιν «Ἁγιος Φωκάς».

15) Τὰς δύο δεξαμενὰς ὕδατος, ἐξ ὧν ἡ μία κεραμοσκεπῆς ἡμιὑπόγειος, ἡ ἑτέρα θολο-
σκεπῆς, τὰς κειμένας δυτικῶς τοῦ Ἁγίου Φωκά καὶ Ἀνατολικῶς τῶν ἀρχαίων Ἑρμῶν.

16) Τὰ λείψανα διαφόρων κτισμάτων Βυζαντινῆς ἐποχῆς εἰς θέσιν Ἑλληνικά.

Γ' Περιφέρεια Ἐμποριοῦ.

17) Τὸ ἡρειπωμένον Βυζαντινὸν Κάστρον τοῦ Ἐμποριοῦ μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ οἰκοδο-
μημάτων.

18) Τὰ λείψανα τοῦ σπηλαιώδους Ναῖσκου τῆς Παναγίας τῆς Λησστηριανῆς μετὰ τῶν
τοιχογραφιῶν.

19) Τὸ Μοναστηριακὸν συγκρότημα μετὰ τοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς Κυρᾶς.

20) Τὰ λείψανα Ἐκκλησίας ἐντὸς τοῦ κτήματος Χαζόγλου εἰς θέσιν «τοῦ Λατίνου».

Δ' Περιφέρεια Νικειῶν.

21) Τὸν ἱστορημένον Βυζαντινὸν Ναῖσκον τῆς Ἁγίας Τριάδος.

22) Τὰ λείψανα τοῦ Μεσαιωνικοῦ Φρουρίου «τὰ Παρλέτια».

Ἐν Ρόδῳ τῇ 10/3/1951

Ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Δωδεκανήσου

Ρ. ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ

ΤΑ ΚΑΛΑΝΔΑ

Τὸ Πανελλήνιον ἔθιμον καθ' ὃ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, τῆς πρώτης τοῦ ἔτους καὶ τῶν Θεοφανείων, ψάλλονται τὰ κάλανδα, διασώζεται ὡς συνήθεια τοῦ ἀρχαίου ἔθιμου τῶν ἀσμάτων ἀγυρμοῦ καὶ τῆς περιφορᾶς τῆς εἰρεσιώνης καὶ ἐν συνεχείᾳ τῶν Ρωμαϊκῶν Καλάνδων. Ἀγυρμοὶ ἐλέγοντο καὶ οἱ ἔρανοι οἱ ὅποιοι ἐγίνοντο ὑπὲρ τῶν ἱερῶν, ἐψάλλοντο δὲ κατ' αὐτοὺς τὰ ἀγυρτικά λεγόμενα ἄσματα.

Κάλανδα ὠνομάσθησαν μεταγενεστέρως ἐκ τῶν Ρωμαϊκῶν Καλενδῶν (αἱ πρώται ἡμέραι ἐκάστον μηνός). Οἱ Ρωμαῖοι κατὰ τὰς καλάνδας τοῦ Ἰανουαρίου ἀντήλλασσον, ὅπως καὶ σήμερον οἱ Χριστιανοί, δῶρα καὶ εὐχὰς διὰ τὸ νέον ἔτος, δεδομένου δὲ ὅτι ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων συνέπιπτε μέχρι τοῦ Δ' αἰῶνος μὲ τὴν πρώτην Ἰανουαρίου, αἱ εὐχαὶ ἀφείρων καὶ τὴν ἑορτὴν αὐτήν. Ὅτε ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων ὠρίσθη τὴν 25ην Δεκεμβρίου, τὰ κάλανδα ἐψάλλοντο καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτήν, ἀργότερον δὲ καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων. Εἰς τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς ὡς κυριωτέρα ἡμέρα διὰ τὰ κάλανδα θεωρεῖται ἡ πρώτη τοῦ ἔτους, καθ' ἣν εὐχαὶ καὶ δῶρα ἀνταλλάσσονται πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, ὁ ὁποῖος πρεσβεύεται ὡς ὁ δωρεοδότης Ἅγιος. Κατὰ τὴν Χριστιανικὴν παράδοσιν, ὁ Μέγας Βασίλειος καίτοι κατήγετο ἀπὸ εὐπορον οἰκογένειαν, ἦτο κατ' ἐξοχὴν λιτόβιος καὶ ἐγκρατὴς καὶ ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος ἐσυστηματοποίησε τὰ τοῦ ἀσκητισμοῦ καὶ τῆς μοναστικῆς ζωῆς. Οὕτω μετὰ τὰς σπουδὰς του καὶ τὰς περιοδείας του διὰ νὰ γνωρίσῃ τοὺς περιφημότερους τῆς ἐποχῆς του ἀσκητάς, διένειμεν ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐμόνασεν εἰς τὸν Πόντον παρὰ τὸν Ἰεριν ποταμόν. Βραδύτερον ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας, Ἰδρυσε δὲ εἰς τὴν Καισαρείαν τὴν Βασιλειάδα, παμμέγεθες Φι-

λανθρωπικὸν Ἰδρυμα τὸ ὁποῖον περιελάμβανε πτωχοκομεῖον, νοσοκομεῖον καὶ ξενῶνα, εἰς τὰς λοιπὰς δὲ πόλεις τῆς ἐπισκοπῆς του παρόμοια ἰδρύματα. Ὅταν κάποτε λιμὸς καὶ δυστυχία ἐπληξεν τὸν λαὸν τῆς ἐπισκοπῆς του, ἐπλησίαζον δὲ τὰ Χριστοῦγεννα, ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τῶν πλουσίων πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν. Οἱ πλούσιοι ἠρνήθησαν, ὅποτε ὁ Μέγας Βασίλειος ἠναγκάσθη νὰ τοὺς κατηγόρησῃ μὲ τὸν θαυμάσιον λόγον του «Καθελὼ μου τὰς ἀποθήκας» τοῦ ὁποῖου τὸν τίτλον ἔλαβεν ἀπὸ τὴν παραβολὴν τοῦ ἄφρονος πλουσίου τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου. Οἱ πλούσιοι πρὸ τῆς ἀμελείκτου καυστικότητος τοῦ Ἁγίου, ὑπεχώρησαν καὶ παρέδωσαν εἰς αὐτὸν τὰς ἀποθήκας των, τὸ περιεχόμενον τῶν ὁποίων διένειμεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀποφύγουν τὸν λιμὸν καὶ νὰ ἐορτάσουν μάλιστα πρεπόντως τὰ Χριστοῦγεννα. Βραδύτερον, ὅταν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης, παλαιὸς συμμαθητὴς του καὶ πολέμιος τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἠπέιλησεν ὅτι θὰ κατακαύσῃ τὴν Καισαρείαν καὶ θὰ φονεύσῃ τοὺς Χριστιανούς, οἱ πλούσιοι καίτοι παρέδωσαν εἰς αὐτὸν τὴν κινητὴν περιουσίαν των καὶ κατέφυγον εἰς τὸ ὄρος Δίδυμον. Ὅταν ὁμως οὗτοι ἐπέστρεψαν εἰς Καισαρείαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰουλιανοῦ, ὁ ἅγιος ἐπέστρεψεν εἰς αὐτοὺς μόνον τὸ 1)3 τῶν θησαυρῶν, τὰ δὲ 2)3 ἐμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς. Μετὰ τὴν εἰς Κύριον ἀποδημίαν του, ἐπισυμβᾶσαν τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 379, ἡ Ἐκκλησία μας καθώρισε νὰ ἐορτάζηται ἡ μνήμη του τὴν ἡμέραν αὐτήν, ἡ δὲ λαϊκὴ ψυχὴ καθιέρωσε τὴν παράδοσιν ὅπως, πρὸς ἀπόδοσιν τιμῆς πρὸς τὸν Ἅγιον Δωρητὴν τῆς χαρᾶς, διανέμονται κατὰ τὴν ἑορτὴν του δῶρα πρὸς μικροὺς καὶ μεγάλους, ψάλλεται δὲ τὸ γνωστὸν θρησκευτικὸν δημῶδες ἄσμα.

ΚΩΝΣΤ. Π. ΜΟΥΡΑΣ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

ΠΡΟΣ τὴν Ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν

τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν

Ἀγαπητοὶ κύριοι,

Ἐπιτρέπατέ μου νὰ σᾶς συγχαρῶ διὰ τὴν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀρτίαν ἐμφάνισιν τοῦ περιοδικοῦ μας καὶ νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι εὐχαρίστως θὰ καταβάλω κάθε δυνατὴν προσπάθειαν, διὰ νὰ ἀνταποκριθῶ εἰς τὰς ἐναντι αὐτοῦ ὑποχρεώσεις μου, ὡς Νισυρίου καὶ ὡς ἐκπαιδευτικοῦ.

Μὲ τὴν σημερινὴν ἐνκαιρίαν, σᾶς στέλλω 5 παροιμίας, αἱ ὁποῖαι δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἐξαίρετον συλλογὴν τοῦ συμπατριώτου μας Κ. Γεωργ. Καζαβῆ «Νισύρου Λαογραφικά». Αἱ παροιμίαι ἀναφέρονται εἰς τὴν

ἐπίδρασιν τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἀσκήσῃ ἡ συναναστροφὴ ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὰ ἀρχαῖα ρητὰ «Ὅμοιος ὁμοίω ἀεὶ πελάζει» καὶ «Εἰ χλωὴ παροικῆσης, ὑποστάζει μαθήσης».

- 1) Δεῖξέ μου τὴ συντροφιά σου, νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀνθρωπιά σου.
- 2) Πέ μου με ποίους πάεις, νὰ ποῦ πῶ ποιοὺς εἶσαι.
- 3) Ὅμοιος στὸν ὁμοιο καὶ κοτριά στὰ λάχανα.
- 4) Ὅ,τι ὅ,τι μιὰ ποιότη.
- 5) Ὅπου κοιμάται μὲ στραβό, σηκώνεται ἀλλοιῶθως.

Μανδράκι 17 Ἰανουαρίου 1957
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Α. ΚΟΥΡΖΗΣ

ΠΡΟΣΟΨΙΣ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

300 - 166 Π.Χ.

ΥΠΟ Α. ΚΟΝΤΟΒΕΡΟΥ

ΟΠΙΣΘΕΝ

Ἐκ τοῦ βιβλίου τῆς «Συλλογῆς τῶν Ἀρχαίων Ἀνεκδότων Νομισμάτων» ὑπὸ Τζέιμς Μίλλιγκαν, Σελὶς 75, ὑπὸ σημεῖον ΜΗΜ, ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς:

ΠΡΟΣΟΨΙΣ - Κεφαλὴ νεαροῦ ἄρρενος, τεθειμένη ἐντὸς στεφάνου.

ΟΠΙΣΘΕΝ - Ν.Ι. Βαλαύστιον (ἄνθος ἀγριο-ρωδιάς), ρῶδι ἢ ρόδον, καὶ κάτωθεν σπειροειδὲς σύμπλεγμα καταλήγον εἰς κάλυκας καὶ εἰς τὰ δύο ἄκρα (Ζυγίζει 47 κόκκους (ὡς μέτρον) καὶ ἀνήκει εἰς τὸν κ. Χάωκινς Λονδίμον.

«Ἡ ἀργυρᾷ αὕτῃ δραχμῇ φέρει τύπους ἀπομιμνέμενους ὡς τῶν Ροδιακῶν νομισμάτων καὶ εἶναι διαφορετικοὶ ἀπὸ τῶν συνήθων τύπων τῶν παρατηρουμένων εἰς τὰ Νισυριακά νομίσματα. Ἡ ἀπομίμησις αὕτῃ ἐνδεχόμενον νὰ ὑπῆρξε συνέπεια μιᾶς τῶν συμμαχιῶν ἢ πιθανόν τῆς ὑπὸ τῶν Ροδίων καθυποτάξεως τῆς νήσου, τῶν ὁποίων ἡ δύναμις ἐπεκτείνετο σποραδικῶς πέραν τῆς Λυκίας, Ἰκαρίας καὶ πολλῶν τῶν πέριξ παρακειμένων νήσων».

Εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀρχαίων νομισμάτων ὑπὸ Μπάρκλεϋ Β. Χέετ, ἀναφέρεται περὶ τοῦ ἰδίου νομίσματος. Ἡ ἀνωτέρω σπανία ἀργυρᾷ δραχμῇ, ἡ ὁποία οὔτε εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον εὐρίσκεται πρέπει νὰ περιγραφῇ οὕτω: «Τὸ νόμισμα τοῦτο δεικνύει ὅτι ἡ Νίσυρος ὡς ἡ Μεγίστη (Καστελλόριζον) ἀπέκοψαν νομίσματα μὲ τὸ Ροδιακὸν τριαντάφυλλον εἰς τὰ ὀπίσθια. Ἡ διαφορά τοῦ ὀπισθίου τύπου ἀπ' αὐτῶν τῶν Ροδιακῶν εἶναι ὅπωςδῆποτε ἀρκετὴ ἀπόδειξις, ὅτι ἡ Νίσυρος ὑπῆρξεν ἀνεξάρτητος τῆς Ρόδου».

Ἐκ τοῦ «Καταλόγου τῶν Ἑλληνικῶν Νομισμάτων» τοῦ Μπάρκλεϋ Β. Χέετ, 1897 ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἀκόλουθος σπανία ἀργυρᾷ δραχμῇ ἡ ὁποία δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον, πρέπει νὰ περιγραφῇ οὕτω:

ΠΡΟΣΟΨΙΣ - Κεφαλὴ Ἀρτέμιδος ἢ Ἀφροδίτης: Φέρουσα στέφανον, ἐνώτια καὶ περιδέ-
ραιον, (ἐστραμμένη πρὸς τὰ δεξιὰ).

ΟΠΙΣΘΕΝ - ΝΙΣΥΡΙΟΝ
ΙΜΕΡΑΙΟΣ | Ποσειδῶν ἀτενίζων καθήμενος ἐπὶ βράχου πλησίον τοῦ Ι. ἐπαναπαύων τὴν δεξιὰν τοῦ χεῖρα ἐπὶ τῆς τριαινῆς του, τὴν δὲ ἀριστεράν του ἐπὶ τοῦ βράχου· ἱμάτιον περίξ τῶν κάτω μελῶν τοῦ σώματος.

Ἡ ὥδε νομισματοκοπία τῆς Νισύρου συμπίπτει καθ' ὁλοκληρίαν ἐντὸς τοῦ τελευταίου ἡμίσεος τοῦ τετάρτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος. Ἡ καθημένη μορφή τοῦ Ποσειδῶνος εἰς τὴν δραχμὴν, καὶ ὁ Δελφὶν καὶ ἡ Τρίοινα ἐπὶ τῶν χαλκίνων νομισμάτων ὑποδεικνύουσι τὴν ἐν Νισύρῳ ἐπικράτησιν τῆς πρὸς τὸν Ποσειδῶνα λατρείας.

Ὁ Μιούλλερ ἀποδίδει εἰς τὴν Νίσυρον μερικὰ τετράδραχμα τύπου Ἀλεξανδρείας τοῦ δευτέρου αἰῶνος π.Χ. Ἡ ἀπόδοσις ὅμως αὕτῃ εἶναι ἐσφαλμένη, καθότι στηρίζεται ἐπὶ ψευδοῦς βάσεως. Τὰ ἐν λόγω τετράδραχμα φέρουν ὡς ἐπιπρόσθετον σύμβολον «ΒΟΥΚΡΑΝΙΟΝ» τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ πρόσοψις τύπου μερικῶν χαλκίνων νό-

Τὸ νόμισμα τοῦτο μὲ τὸν Ποσειδῶνα καθήμενον εἰς τὴν ὀπισθίαν ὄψιν, εἶναι ἐπίσης καθαρὸν αὐτόνομον καὶ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ὡς τῶν κάτωθι

350 Π.Χ.

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

“Όσα και ἂν σᾶς γράφω, θὰ εἶναι ἀνίκανα νὰ παρουσιάσουν στήν πραγματικότητα τήν χαρὰν πού αἰσθάνθηκα ὅταν τήν ἡν Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. εὐρισκόμενος στήν Λέσχη μας ὅπου ἐγένετο ὑπό τῆς Ὁργανώσεως «Χαραυγή» τὸ κόψιμο τῆς βασιλόπιττας εἶδα στὰ χέρια τοῦ ἀγαπητοῦ μας Ἰακώβου Καραβάκη τὰ «Νισυριακά Χρονικά» χωρὶς οὕτη συγγνώμην νὰ ζητήσω, τὸ ἄρπαξα ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ ἀπεροφήθηκα τελείως διαβάζοντάς το ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, διότι διαβάζοντάς το, δὲν ἐνοιῶθα τὸν ἑαυτό μου εὐρισκόμενον στήν μακρυνὴ ξενιτειά, ἀλλὰ στήν Νίσυρο. Πῆγα μὲ τὸν ἀγαπητόν μου Γεώργιον Ζαχαριάδην στὸ Αὐλάκι, πέρασα ὅλον τὸν δρόμο τοῦ Αὐλακιοῦ καὶ τὸν παλὴρό καὶ τὸν ἀμαξίτο, σὲ λίγα δευτερόλεπτα σὰν νὰ κινῶμουν μὴν ἀτομικὴ ἐνέργεια. Πῆγα στὰ λουτρά τῆς Νισύρου μὲ τὸν ἀγαπητό μου Θ. Θεοχαρίδην, γύρισα μαζί του ὅλην τὴν Νίσυρο, διάβασα πολλὰ καὶ διάφορα καὶ ἐξῆσα πραγματικά μὴν Νισυριακὰ βραδυὰ μὲ πῶς μεγάλῃ ἀνακούφισι, ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰ μαζί καὶ μὲ τὸ καθαρῶς Νισύριο περιβάλλον.

Ὁ ἀγαπητός μου Θεοχαρίδης, ἀναφερόμενος εἰς τὴν μετανάστευσιν γράφει μεταξὺ ἄλλων ὅτι πολλοὶ φεύγουν ἀπὸ τὴν πατρίδα, μὲ κάποιαν ἀγανάκτησιν οὕτως εἰπεῖν. Συμφωνῶ ἀπόλυτα μαζί του μὲ μόνην τὴν διαφοράν ὅτι ἡ ἀγανάκτησις αὐτὴ μετετρέπεται αὐτομάτως εἰς λύπην εἰς ὅλους γενικά, ὅταν ἐνῶ ὠρκίζοντο ἐνῶνιον τοῦ Ἀμερικανοῦ Προξένου, τοὺς παρεδίδοτο ἡ θεώρησις τοῦ διαβατηρίου τῶν. Ποιὸς δὲν ἔχυσε μαῦρα δάκρυα στοὺς σταθμοὺς τῶν αὐτοκινήτων, στὰ Νικεῖα καὶ στὸν Ἐμπορεῖο εἴτε στὸ λιμάνι τοῦ Μανδρακιοῦ, ἀποχαριτώντας τοὺς δικούς του; Σὲ τίνος μάτια μπροστὰ δὲν φαίνεται ἀκόμη τὸ μαντήλι πού κατενόδωνε, μέχρις ὅτου φαινότανε ἀπὸ τὸ λιμάνι τοῦ Μανδρακιοῦ τὸ “Ἀν-

δρος» ἢ τὸ γαζολίνο τοῦ Γιάννη τοῦ Βασιλειοῦ πηγαῖνον πρὸς τὴν Καρδάμενα. Καὶ δὲν ἦσαν τὰ δάκρυα ἐκεῖνα στιγμιαῖα! συνεχίζονται καὶ θὰ σταματήσουν, τότε μόνον, ὅταν κανεὶς εὐρεθῇ, ἐκεῖ πού ἔρχισε νὰ τὰ χύνη, ἀπὸ ἐκεῖ πού ἐφυγε δηλαδὴ. Ἡ ἀγάπη μας πρὸς τὴν γλυκεῖά μας Πατρίδα, πού μὲ χαρὰν καὶ ὑπερηφάνειαν, λέγομεν σ’ αὐτὴν ἐδῶ τὴν χώραν, (τὴν εἰς ὕλικὸν πλοῦτον ὑπερτεροῦσαν τῆς Ἑλλάδος) ὅτι εἴμεθα Ἕλληνες ἔχει γίνει πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅτι ἦτο ὅταν εἴμεθα κοντά της καὶ εἶναι πολὺ σωστόν, ὅτι τὴν ἀξίαν τῆς ὑγείας τὴν ἀντιλαμβάνεται κανεὶς καλὰ, ὅταν εἶναι ὁρῶστος. Δὲν ὑπάρχει σὰν τὴν Μάνα καὶ ἃς εἶναι καὶ πασχὴ. Ἡ θερμὴ τῆς ἀγκαλιᾶς τῆς ρακενδύτης Μάνας, εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν θερμὴ τῆς παρამάνας μὲ πανάκριβες γοῦνες. Πλὴν ὅμως, ὡς προανέφερα ἡ Ἀμερικὴ, ὑπερτερεῖ εἰς ὕλικὸν πλοῦτον, τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ σκοπὸς τῶν περισσοτέρων Νισυρίων τουλάχιστον ἐκείνων πού ἔχουν τὶς οἰκογενεῖς των στήν Ἑλλάδα εἶναι τὸ καὶ παρὰ τοῖς παλαίοις «ἄρπα κι’ ἔλα» καὶ οὕτω μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ ὅτι γιὰ τὴν καλωπιζομένην μας Νίσυρον, εἶναι μὲν ἴσως τώρα ἡ ἐποχὴ τῶν ἰσχνῶν ἀγελάδων, ἀλλὰ ἀναμένεται νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ τῶν παχειῶν.

Μὲ τὴν εὐχὴν αὐτὴν βγαλμένη ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς μου καὶ μὲ τὴν εὐχὴν ὅπως ἡ ἐπανέκδοσις τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν» λάβῃ σάρκα καὶ ὅσπῃ καὶ γίνῃ τὸ περιοδικὸν καὶ τοῦ μέλλοντος διὰ τὰς ἐν τῇ ξένῃ Νισυρίους, πού τόσο αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην ἐνὸς τοιούτου περιοδικοῦ, διαβιβάζω εἰς πάντας τοὺς σχέσιν ἔχοντας μὲ τὴν ἐπανέκδοσιν καὶ κυκλοφορίαν τούτου, τοὺς ἐγκαρδίους πατριωτικὸς χαιρετισμούς μου εὐχόμενος συγχρόνως εἰς τοῦτους τρισευτυχισμένο τὸ 1957.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ Θ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ

μισμάτων, ἀποδιδόμενων πρῶν τῇ νήσῳ Νισύρῳ, ἀλλὰ τὰ ὅποια ἀνήκουσι πραγματικῶς εἰς τὴν νήσον Αἴγινα. Οὕτως ἡ ἀφαίρεσις τοῦ «ΒΟΥΚΡΑΝΙΟΥ» ὡς τύπου νομισμάτων Νισύρου δὲν ὑπάρχει πλέον λόγος νὰ ἀποδίδονται εἰς μίαν τόσο μικρὰν νήσον τὰ ἐν λόγῳ Ἀλεξανδρινὰ τετράδραχμα.

- 1) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Πογωνοφόρος κεφαλὴ δεξιῶθεν (Ποσειδῶν)
ΟΠΙΣΘΕΝ – ΝΙ Δελφίν δεξιῶθεν καὶ τρίαῖναν ὀριζοντίως.
- 2) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Ὁμοίως ὡς ἀνωτέρω.
ΟΠΙΣΘΕΝ – Δελφίν δεξιὰ κάτωθεν αὐτοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ Τρίαῖνα.
- 3) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Κεφαλὴ τοῦ Διὸς Ἄμμωνος. (δεξιὰ)
ΟΠΙΣΘΕΝ – ΝΙ Δελφίν δεξιὰ καὶ Τρίαῖνα.
- 4) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Κεφαλὴ γυναικῶς δεξιὰ ἐντὸς στεφάνου, κόμην συσερεμμένην.
ΟΠΙΣΘΕΝ – Δελφίν δεξιὰ κάτωθεν Τρίαῖνα καὶ Ι.
- 5) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Κεφαλὴ βωδὸς ἐπὶ γῆς.
ΟΠΙΣΘΕΝ – ΝΙ-ΑΡΙ Δελφίν.
- 6) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Κεφαλὴ γυναικὸς ἐπὶ δεξιὰ.
ΟΠΙΣΘΕΝ – ΝΙ Δελφίν γυρισμένος ἐπὶ δεξιὰ κάτωθεν σταφυλῇ.
- 7) ΠΡΟΣΟΨΙΣ – Ἀνδρική νεαρὰ κεφαλὴ, ἐν στεφάνῳ.
ΟΠΙΣΘΕΝ – ΝΙ σύμβολον.

ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

«Έλᾶτε φίλοι μου, δὲν εἶναι πολὺ ἄργά
νὰ ψάξουμε γιὰ ἓνα καινούργιο κόσμο»
(Λόρδος Α. Τέννyson: Ἡλιοβασίλεμα)

Γκλάν, γκλάν . . . Ἡ βαρεῖα καμπάνα τοῦ Μοναστηριοῦ τῆς Σπηλιανῆς ξεχύνει τὴν ἀπαλή της μελωδία πάνω ἀπ' τὰ κατ'ἀλευκα σπίτια τοῦ χωριοῦ καὶ τὴν στέλνει νὰ ἀπλωθῇ σ' ὅλο τὸ νησί καὶ πέρα μακριὰ στὰ πέλαγα, σὰν ἓνα ἀποχαιρετιστήριο μήνυμα πρὸς τὴν ἡμέρα πού φεύγει, σὰν μιὰ παρήγορη ἐλπίδοφόρο πρόσκληση στοὺς κουρασμένους ἀπὸ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΜΟΥ ΘΕΛΗΣΙΣ

Θέλω κρυφὰ νὰ ἀγαπῶ

κρυφὰ νὰ μ' ἀγαποῦν

κρυφὰ νᾶχω τὸν πόνο μου

κρυφὰ νὰ μὲ πονοῦν

Κρυφὰ θέλω στὸν τάφο μου

λουλούδια νὰ μοῦ φέρον

ὅσοι κρυφὰ μ' ἀγάπησαν

κι' ὅσοι κρυφὰ μὲ ξέρουν.

Κι' ἐκεῖνοι πού μὲ πόνεσαν

κι' αὐτοὶ κρυφὰ νάρθοῦν

κρυφὰ νὰ μποῦν στὸ μνημεῖο μου

πῶς πειά,... δὲν μὲ πονοῦν.

ΠΑΛΗΟΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

τὸν καθημερινὸ μόχθο νησιώτες γιὰ τὴν ξεκούραση τῆς νύχτας πού ἔρχεται γοργά. Εἶναι ἡ ὥρα τοῦ ξαποσταμοῦ, ἡ στιγμή τῆς ἀνάπαυλας, τὸ ἱντερμέτζο ἀνάμεσα στὴν ἡμέρα πού σβύνει καὶ στὴ νύχτα πού ἀρχίζει. Αὐτὴ τὴ στιγμή κάθε κίνηση θαρρεῖς καὶ σταματᾷ σὰν ἀπὸ ἐνστικτο. Τὸ χέρι ἄφηνει τὸ τσαπὶ καὶ τὸ ὕνι καὶ τὸ μυαλὸ ἐγκαταλείπεται νὰ πλανιέται ἀφηρημένα σὲ γκεχυμένες σκέψεις.

Στὸν καφενέ, στὸ «Καζίνο» ὅπου οἱ γεροντῶτεροι καθισμένοι στὰ ξύλινα τραπέζια τοῦ μαγαζιοῦ ὁ ἓνας πλάϊ στὸν ἄλλο, ἀκουμπώντας στὴν μαγκούρα ἢ παίζοντας τὸ κομπολόι ἢ στρίβοντας τὸ τσιγάρο, οἱ κουβέντες σταματοῦν γιὰ μιὰ στιγμή καὶ στὰ κουρασμένα κεφάλια χί-

λιες σκέψεις περνοῦν σὰν τὰ διαβατάρικα σύννεφα πού τρέχουν κυνηγημένα ἀπὸ τὸν φθινοπωρινὸ ἀέρα. «Πᾶει κι' αὕτη ἡ μέρα». Μιὰ μέρα σὰν τὶς ἄλλες, μιὰ στιγμή μὲς τὴν αἰωνιότητα, πού σὲ φέρνει ὅλο καὶ πιὸ κοντὰ πρὸς τὸ τέλος.

Στὸν κάμπο καὶ στὶς πλαγιές, πού οἱ «τάβλες» ἀπλώνονται σὲ ἀκανόνιστα γεωμετρικὰ σχήματα πού ἐνθυμίζουν σκαλιὰ παληοῦ βουδιστικοῦ ναοῦ, ὁ ἀγρότης στέκεται γιὰ μιὰ στιγμή καὶ στήνει τ' αὐτί του στὴ γλυκεῖα μελωδία τῆς καμπάνας λὲς καὶ θέλει νὰ βεβαιωθῇ γιὰ τὸ πούθε ἔρχεται καὶ μὲ περισσή εὐλάβεια κάνει τὸ Σταυρό του, ἐνῶ τὸ μαυλὸ του κάνει ἓνα πρόχειρο ἀπολογισμὸ τῆς ἐργασίας τῆς ἡμέρας πού πέρασε. «Πόσα δεμάτια κουβάλησα, πόσες ἐλῆς μάζεψα, πόσα φασόλια φύτεψα... ἄραγε ὁ σημερινὸς κόπος θὰ ἀποδώσῃ γιὰ θὰ πάη χαμένος...». Καὶ ὁ φαμηλιάρης πού γυρίζει στὸ χωριὸ κατηφορίζοντας ἀπὸ τὸ «Δάλι» μὲ τὸ «γάδαρο» φορτωμένο ξύλα, σταματᾷ τὸ ζῶο πού ἀνυπομονεῖ νὰ φτάσῃ στὸ παχνί, καὶ μονολογεῖ λὲς καὶ προφέρει καμμιὰ εὐχή. «Ἄραγε ἡ αὐριανὴ μέρα θὰ ζημερώσῃ καλύτερη»;

Στὰ σπίτια οἱ γυναῖκες ἐτοιμάζονται νὰ ὑποδεχοῦν τὴν πεπλοφορεμένη νύχτα. Τὰ λαμπογυάλια γυαλίζουν, τὸ τραπέζι ἐτοιμάζεται, τὰ λίγα ροῦχα πού εἶναι ἀπλωμένα στὴν ταρατσα μαζεύνονται καὶ στὴ μεγάλη σάλλα ὑπάρχει διάχυτη μιὰ ἀτμόσφαιρα ἀνησυχίας καὶ ἀναμονῆς. Οἱ πιὸ ἡλικιωμένες στρώνουν τὰ χράμια στὶς πόρτες καὶ στὰ κατώφλια ἢ τοποθετοῦν σκαμνάκια καὶ ἐτοιμάζονται γιὰ τὴν συνηθισμένη βραδυνή «κοζερί». Ὑπάρχουν κι' ἐκεῖνες πού ἔχουν ξενητεμένο, κι' αὕτη τὴ στιγμή εἶναι ἡ πιὸ κατ'ἀλληλη γιὰ νὰ τίς φέρῃ κοντὰ σὲ κείνον πού, ποιὸς ξέρει πού νὰ βρίσκεται καὶ τί νὰ κάνῃ στὴν ἄλλη γωνιά τῆς γῆς; Ἄραγε νὰ θυμᾶται καὶ κείνος; Ὑπάρχουν περιπτώσεις πού ἡ λησμονία θεωρεῖται μεγάλο προνόμιο. Ἀλήθεια, κάτι τέτοιο θὰ εἶχε στὸ νοῦ του καὶ ὁ Μαβίλης ὅταν ἔγραφε τὴν «Λήθη».

Στὴ μεγάλη δημοσιὰ πού φέρνει ἀπ' τὸ χωριὸ στὸν Ἀη Σάββα καὶ ξετυλίγεται σὰν μυθολογικὸ φίδι πρὸς τὰ λουτρά, ἔχει ἀρχίσει δειλὰ-δειλὰ ἡ «βόλτα». Νεαρὲς κοπέλλες πιασμένες ἀπὸ τὸ μπράτσο περπατοῦν πάνω - κάτω σὲ μικρὲς συντροφίες, χωρὶς κανένα συγκεκριμένο σκοπὸ, μὲ μιὰ εὐχάριστη προσμονὴ στὴν καρδιά γιὰ ἓνα καλὸ τυχερό, μὲ γρήγορο τὸ βλέμμα, μὲ πρόθυμο τὸ γέλιο, μὲ σταθερὸ τὸ βῆμα, σύγχρονες Κα-

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΝΙΣΥΡΟΣ

- 'Ο φετεινός χειμώνας δὲν ἄρχισε μὲ καλούς οἰωνούς γιὰ τὴν Πατρίδα μας. Ἀπὸ τὴν παντελῆ ἔλλειψη βροχῆς, ὅχι μόνον οἱ γεωργοὶ δὲν μπόρεσαν νὰ σπείρουν, ἀλλ' οὔτε χορτὰρι φύτρωσε. Ἔτσι ἡ κτηνοτροφία ἔπαθε μεγάλη καταστροφή, γιὰτὶ ψόφησαν τὰ περισσότερα ρίφια, ἀπὸ ἔλλειψη τροφῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ υἱεία τῶν κατοίκων διέτρεξε σοβαρὸ κίνδυνο διότι ὑπεχρεώθησαν νὰ πίνουν νερὸ ὅχι καὶ τόσο καθαρὸ. Γιὰ πρώτη φορὰ ἔβρεξε τὰ Χριστούγεννα. Μὲ τὸν καινούργιο ὅμως χρόνον, ἀνοιξαν ὅλοι μαζὺ οἱ κρουνοὶ τοῦ οὐρανοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ πέσουν σπίτια καὶ νὰ ξεσπιτωθοῦν οἰκογένειες, νὰ γεμίσουν τὰ χωράφια ἀπὸ σπασμάδες καὶ νὰ ξεριζωθοῦν ἀρκετὰ δένδρα.

- Αἱ ἐργασίαι ἐπισκευῆς τῶν καταστημάτων τῶν Κοινοτικῶν Λουτρῶν ποὺ εἶχαν διακοπὴ διότι δὲν ὑπῆρχε νερό, ἐπανελήφθησαν. Διὰ τὴν κατασκευὴν ὅμως τῶν Κοινοτικῶν ἀφροδετηρίων, δὲν ὑπάρχει ἀκόμη καμμία ἔνδειξις.

- Μ' εὐχαρίστηση πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Δῆμὸς μας, ἤρχισε ἀπὸ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου ἐργασίας διὰ τὴν διαπλάτυνσιν τῶν δρόμων, ὅπου εἶναι δυνατὴ καὶ ὅτι ἐργάζονται καθημερινῶς περὶ τοὺς 20 ἐργάται. Ἔτσι ὅσοι συμπατριῶταί μας εὐτυχήσουν νὰ ἐπισκεφθοῦν ἐφέτος τὸ νησί μας, θὰ

ρουτιάδες σὲ μοντέρνα Ἀνθεστήρια. Γι' αὐτές, κάθε λεπτὸ καὶ μιὰ χαρὰ κάθε στιγμή καὶ γλῆντι. Στὸν κτῦπο τῆς καμπάνας φέρουν στὸ μυαλὸ τους κάποια στιγμή ποὺ θὰ ἔρχονται οἱ κτῦποι ἀνάμεσα σὲ κλωνάρια λεμονιάς καὶ σὲ σπυριά ἀπὸ ἀστραφτερὸ ρύζι. Πόσο κοντὰ νᾶναι ἄραγε αὐτὴ ἡ μέρα; Ἰσως καὶ Αὔριο.

Μόνον τὰ παιδιὰ δὲν φαίνονται νὰ δίνουν καὶ μεγάλη σημασία γιὰ τὴν μικρὴ αὐτὴ σκηνὴ ποὺ παίζεται τὴ στιγμή αὐτή. Τὸ παιχιδι δὲν θὰ πάψῃ οὔτε μιὰ στιγμή τὸν χαρούμενον ρυθμὸ του καὶ οἱ φωνές θὰ ἐξακολουθήσουν στὸν ἴδιον πάντοτε τόνο. Εἶναι τόσο μακριὰ ἀκόμη οἱ ἔγνοιες!

Πάνω ἀπ' τὸ ἀσπροκεντημένο χωριὸ ἔχει ἀπλωθεῖ μιὰ περιεργὴ γαλήνη. Ὅλα ἔχουν σιωπήσει. Ὁ θορυβώδης τζίτζικας, τὸ φλύαρο μιτισοπούλι κι' αὐτὸς ὁ ἀέρας λές κι' ἔχει κρατήσῃ τὴν ἀναπνοή του. Μόνον κάτω, ἡ θάλασσα μουγκρίζει ἀκόμα σὰν τελευταῖο ξεθυμασμένο σημάδι παληᾶς ὀργῆς, ποὺ σβύνει πάνω στὰ σιωπηλὰ καρτερικά «ρούτσουνα». Ὁ ἀέρας ἔχει

ἔχουν νὰ δοκιμάσουν καὶ πάλιν νέας εὐχαρίστους ἐκπλήξεις, μὲ τὸ συνεχὲς νοικοκύρεμα τοῦ νησιοῦ μας.

- Αἱ τεχνικαὶ ἐγκαταστάσεις τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς ἐλαφρόπετρας εἰς τὸ Γυαλί, ἐτελείωσαν καὶ πρόκειται τῶρα νὰ κτισθοῦν κατοικίες γιὰ τὸ προσωπικόν. Διεδόθη μάλιστα ὅτι ἀναμένεται πλοῖο γιὰ φόρτωση. Ἄς ἐλπίσωμε ὅτι θὰ ἀρχίσῃ σύντομα ἡ τακτικὴ ἐκμετάλλευσις, διότι, εἶναι ἀλήθεια, ἀρκετὰ καθυστέρησε.

- Γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς ὕδατοδεξαμενῆς τοῦ Παγοποιείου, δὲν φαίνεται νὰ γίνεταί καμμία προσπάσια. Θὰ εἶναι πολὺ δυσάρεστο, ἂν δὲν λειτουργήσῃ τὸ παγοποιεῖο τὸ καλοκαίρι, πολὺ δὲ φοβούμεθα ὅτι θὰ συμβῇ τοῦτο. Θὰ θέλαμε νὰ μπορέσωμε νὰ δώσωμε περισσότερες καὶ πιὸ συγκεκριμένες πληροφορίες εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας.

- Κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ περιφερειακοῦ Ἐφόρου Προσκόπων τοῦ Βορείου Συγκροτήματος Δωδεκανήσου, ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Συστήματος Ναυτοπροσκόπων Νισύρου, ἀπηρτίσθη ἀπὸ τοὺς Σταμάτην Κουρζῆν ὡς Πρόεδρον, Εἰρήνην Γ. Γιαλλοῦρη ὡς Ἀντιπρόεδρον, Φίλιππον Κων. Φιλίππου ὡς Ταμίαν, Μιχαὴλ Γιαννάκη ὡς Γραμματέα καὶ Δημήτριον Ζωσιμόπουλον, Ἀναστασίαν Κατσαροῦ καὶ Νικόλαον Διακομιχάλην, ὡς Συμβούλους. Συγχαίρομεν τοὺς διορισθέντας καὶ τοὺς εὐχόμεθα κάθε προκοπὴν εἰς τὴν ἀποστολὴν ποὺ τοὺς ἀνετέθη.

μὴ μυρουδιὰ σὰν τὴ χωματίλα ποὺ φέρνει καμμία φορὰ κάποια μακρινὴ καλοκαιριάτικη μπόρα. Στὸ βάθος ὁ ἥλιος ἔχει ἀνάψει μιὰ τεράστια πυρκαγιά. Ὁ πορφυρένιος τοῦ δίσκου ἴδιον κοκκινισμένο σίδερο ποὺ χτυπιέται στὸ ἄμῳνι, βουλιάζει σιγά-σιγά στὴ θάλασσα ποὺ μάταια προσπαθεῖ νὰ σβύσῃ τὴ φλόγα του. Στους βράχους σπινθηροβολοῦν τὰ πρῶτα φῶτα. Πίσω ἀπ' τὴς κορφές τοῦ νησιοῦ ἄρχισε ν' ἀπλώνεται τὸ γαλάζιο ἀτλάζι ποὺ ὅσο πάει καὶ σκουραίνει, γιὰ νὰ γίνῃ μπλέ, μῶβ, μελανί, ἐνῶ ἀπὸ τὰ κύματα ξεπετάγονται χρυσοκόκκινες φωτεινὲς γλώσσες πρὸς τὸν οὐρανὸ σὰν μιὰ ἱεσία, σὰν μιὰ βραδυτὴ προσευχὴ πρὸς τὸν Πλάστη, ἕνα μεγάλο Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ἡμέρα ποὺ πέρασε, καὶ μιὰ Παράκληση γιὰ τὴν ἡμέρα ποὺ θὰ ἀκολουθήσῃ. Τί κι' ἂν ἡ νύχτα θὰ μᾶς τυλίξῃ σὲ λίγο στὸ σκοῦρο τῆς σεντόνι; Ξέρουμε καλὰ πὼς Αὔριο ὁ ἥλιος, τὸ φῶς καὶ πάλι θὰ φανῇ, ἴσως μάλιστα πιὸ λαμπερός.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΚΩΝΣΤΑ

Θεσσαλονικὴ 7.2.57

Μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία ἐωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἡ ἐορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν κατὰ τὴν ὁποίαν παρευρέθησαν ὅλαι αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ καὶ πλῆθος κόσμου. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ Διευθυντὴς τοῦ Δημ. σχολείου κ. Σταμ. Κουρζῆς, οἱ δὲ μαθηταὶ καὶ μαθήτριά κατεχειροκροτήθησαν διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐκτέλεσιν τῶν σκέτς καὶ ἀπαγγελιῶν ποὺ τοὺς ἐδιδάχθησαν μὲ κάθε ἐπιμέλεια.

Μὲ τὴν αὐτὴ ἐπιτυχία ἐωρτάσθη ἐπίσης καὶ ἡ ἐορτὴ τῆς Μητέρας, τὴν 2αν Φεβρουαρίου, ὁργανωθείσα ἐπίσης παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Δημ. Σχολείου. Τόσον κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ὅσον καὶ τῆς ἡμέρας, ἐδόθη ἐθνικὸς χαρακτήρ, ἐδόθη δὲ προεξάρχουσα θέσις εἰς τὸ θέμα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κύπρου.

ΡΟΔΟΣ (τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).

Ἀρμοδίως πληροφοροῦμαι ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Λιμενικῆς Ἐπιτροπῆς Δωδεκανήσου τῆς 11-1-57 ἀπεφασίσθη ἡ ἐκβάθυνσις καὶ ἡ ἐν γένει ἐπισκευὴ τοῦ λιμένος Μανδρακίου Νισύρου. Παραμένει ὅμως ὀξύτατον τὸ ὄλον πρόβλημα τοῦ λιμένος, προπαντὸς δὲ ἡ ἐπέκτασις αὐτοῦ.

Τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας υἰοθετοῦν τὸ αἶτημα τῶν ἐργαζομένων Νισύρου καὶ εἰς ἀπάντησιν σχετικοῦ ὑπομνήματος τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργατῶν Ἑλλάδος, διέταξε τὰ ἀρμόδια ὅργανα τοῦ Ἰδρύματος Κοιν. Ἀσφαλίσεων διὰ τὴν ταχεῖαν προώθησιν τῆς κανονικῆς ἀσφαλίσεως ἀπάντων τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ ὄρυχεῖα τοῦ Γυαλί. Ἦτο ἄλλωστε καιρὸς πλέον διὰ νὰ ἐνδιαφερθῇ τὸ Κράτος διὰ τὴν ἐν γένει ἀσφάλισιν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς Νισύρου.

Ἐντὸς τοῦ ἐρχομένου μηνὸς πρόκειται νὰ διεξαχθοῦν ἐκλογαὶ διὰ τὴν ἀνάδειξιν νέας Διοικήσεως τοῦ Σωματείου «**Η ΠΟΡΦΥΡΙΣ**». Κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Νέου Ἑτους ἡ ΠΟΡΦΥΡΙΣ διένειμε διάφορα χρηματικὰ βοηθήματα εἰς πτωχὰς Νισυριακάς οἰκογενεῖας ἐν Ρόδῳ. Ἐπίσης ἀπέστειλε πρὸς τὸν Δῆμον Μανδρακίου διάφορα παιδικὰ δῶρα διὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Παιδιοῦ, ἥτις ἔλαβε χώραν τὴν Πρωτοχρονιά.

Ὁ νέος δημοδιδάσκαλος κ. Νικητάς Κουμέντος ὀρκισθεὶς, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του εἰς τὴν Αἰν Περιφέρειαν Ρόδου.

Εἰς τὸν Ι. Ναὸν τοῦ Νεοχωρίου Ρόδου ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς συμπ. Σοφίας Μακρυγιάννη μετὰ τοῦ Θεμιστοκλέους Ρούσου ἐκ Ρόδου. Ἐπίσης εἰς τὸν Ι. Ναὸν Ἀγίου Παντελεήμονος ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ συμπ. Διαμαντοπούλου Σταύρου μετὰ τῆς Εἰρήνης Ζερβοῦ ἐκ Καλύμνου.

Ἡρραβωνίσθησαν οἱ συμπατριῶται μας Ντίνος Δοξόπουλος μετὰ τῆς Δίδος Εὐαγγελίας Θεοδώρου. Θερμὰ συγχαρητήρια.

Τὴν 12-1-57 ἀπεβίωσεν ἡ ἐξ Ἐμπορείου Μαρίας Ξυδάκη. Εἰς τοὺς οἰκείους τῆς συλληπητήρια.

Γ.Ι. ΚΟΥΜΕΝΤΟΣ

Ν. Ὑόρκη – Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας.

Τὴν 15ην Ἰανουαρίου ἡ κ. Καλλιόπη Ν. Κοριτσιδῆ, τὸ γένος Μιχαὴλ Κακομανώλη, ἐγέννησεν ἀγοράκι. Εὐχόμεθα εἰς τοὺς γονεὶς νὰ τοὺς ζήση.

Τὴν 20ην Ἰανουαρίου ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Δίδο Βαρβάρας Κάτερ μετὰ τοῦ Ἐμμ. Γ. Παππαεμανουήλ, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Δημητρίου τῆς Ἀστόριας. Τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ἀντήλλαξαν ὁ ἀγαπητὸς μας ἀδελφὸς Παναγιώτης Σακκαραδῆς. Ἐπηκολούθησε δεξίωσις εἰς τὴν αἰθουσαν τοῦ ναοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν παρενέβησαν πολλοὶ τῶν συμπολιτῶν μας. Εἰς τοὺς νεονύμφους εὐχόμεθα τὸν βίον ἀνθρώπου καὶ εὐτυχισμένον.

Η ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Αἱ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι πρὸς τὰς ὁποίας ἀντιπαλαίωμεν διὰ τὴν ἐκδοσιν τὸ περιοδικόν, μᾶς ὑποχρεοῦν νὰ τὸ ἀποστέλλωμεν διὰ τοῦ ἀπλοῦ ταχυδρομείου. Ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπιθυμοῦν νὰ τὸ λαμβάνουν διὰ τοῦ ἀεροπορικοῦ ταχυδρομείου, παρακαλοῦνται ὥπως μᾶς ἀνακοινώσωσι τοῦτο, διὰ νὰ συμμορφωθῶμεν μὲ τὴν ἐπιθυμίαν των. Ἡ ἐτησίᾳ ἐπὶ πλέον ἐπιβάρυνσις ἀνέρχεται διὰ τὰς Ἦνωμ. Πολιτείας εἰς δύο (2) δολλάρια.

